

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

20'nci Birleşim
20 Kasım 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, dünyada yaşanan ve ülkeyi de etkileyen küresel su krizinin Mersin'e yansımalarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Konya Milletvekili Ali Yüksel'in, kadın fahri geçici Kur'an kursu öğreticilerine ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, Tokat'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

- 1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Nevşehir ilinin Hacıbektaş, Gülşehir, Kozaklı, Derinkuyu ve Ürgüp ilçelerinden gelen muhtarlara "Hoş geldiniz." denilmesi
- 2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Kayserili iş insanlarına "Hoş geldiniz." denilmesi

VI.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması
- 2.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, genç sağlıkçılar adına sormak istedikleri sorulara ilişkin açıklaması
- 3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail ordusunun Gazze'de devam eden saldırılarına ilişkin açıklaması
- 4.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'ın çevre yolu problemine ilişkin açıklaması
- 5.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması
- 6.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, yabancı sermayeli dijital platformlara ilişkin açıklaması
- 7.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, pestisit kullanımına ilişkin açıklaması
- 8.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Lâdik ilçesinin mahallelerindeki mera alanlarıyla ilgili ihtilafa ilişkin açıklaması
- 9.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Urfa'da bulunan sınır kapılarına ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması
- 11.- İstanbul Milletvekili Evrim Rızvanoğlu'nun, Birleşmiş Milletler İklim Konferansı COP31'e ilişkin açıklaması
- 12.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Gönen Çayı'na ilişkin açıklaması
- 13.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Antakya'da planlanan imar değişikliklerine ilişkin açıklaması
- 14.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'ın, Bayrampaşa Cezaevinde 2000 yılında yaşanan olayla ilgili verilen zaman aşımı kararına ilişkin açıklaması
- 15.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu ve Giresun'un ulaşım sorunlarına ilişkin açıklaması
- 16.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, kimyasal püskürtme faaliyetlerine ilişkin açıklaması
- 17.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın Beyşehir ilçesindeki muhtarlara gönderilen mesaja ilişkin açıklaması
- 18.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur'un ilçelerinde internetin olmamasına ilişkin açıklaması
- 19.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, asgari ücrete ilişkin açıklaması
- 20.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, grevdeki emekçilere ilişkin açıklaması

- 21.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'taki deprem konutlarına ilişkin açıklaması
- 22.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, TÜİK'in üçüncü çeyrekteki iş gücü piyasası verilerine ilişkin açıklaması
- 23.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'na ilişkin açıklaması
- 24.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Kocaeli halkının karşı çıktığı 2 projeye ilişkin açıklaması
- 25.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Konya Büyükşehir Belediyesinin kurduğu sürdürülebilir içme suyu altyapısına ilişkin açıklaması
- 26.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, doğum borçlanmasına ilişkin açıklaması
- 27.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesinin eski binasına ilişkin açıklaması
- 28.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, inşaatta çalışırken hayatını kaybeden 17 yaşındaki Onur Sayıloğlu'na ilişkin açıklaması
- 29.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması
- 30.- Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'un, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması
- 31.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, toplantı yeter sayısına, belediye şirket işçilerine ve sözleşmeli işçilere, pestisit konusuna, hanutçuluk meselesine, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'na, Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Sınavı'nın teke düşürülmesine ve Rojin Kabaiş'e ilişkin açıklaması
- 32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, 20 Kasım 2003 tarihindeki terör saldırısına, 20 Kasımlarda şehit olan 5 askere, şehit yakınlarının ve gazilerin beklentisine, Bankalararası Kart Merkezinin yaptığı ihalelerle ilgili soruşturmaya, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonuna ilişkin açıklaması
- 33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve bütün partilerin onayıyla kurulan araştırma komisyonuna, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması
- 34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonuna, Uğur Kaymaz'a, Erzincan Cezaevinde yaşanan problemlere ve on birinci yargı paketine, bugün verdikleri grup önerilerine, asgari ücrete ilişkin açıklaması
- 35.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, MHP Grup Başkan Vekili Filiz Kılıç'a, Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne, eski Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Emrah Şener'e, İBB ve CHP kurultay iddianamesine ilişkin açıklaması
- 36.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve dün kurulan araştırma komisyonuna, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, dün yaptığı suyla alakalı konuşmaya ve Antalya'da yapılacak COP31'e ilişkin açıklaması
- 37.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 38.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 39.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 40.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 41.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 42.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, grevdeki işçilere ilişkin açıklaması
- 43.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, işsizliğe ilişkin açıklaması
- 44.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, eğitim politikalarına ilişkin açıklaması
- 45.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, son günlerde yaşanan intihar olaylarına ilişkin açıklaması
- 46.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, Van'da gastroenteroloji uzmanı ihtiyacına ilişkin açıklaması
- 47.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Tatvan'daki engelli bir yurttaşın talebine ilişkin açıklaması
- 48.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, narenciye çiftçisinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 49.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'daki Doğusan'a ve cezaevleriyle ilgili yapılması gereken düzenlemelere ilişkin açıklaması
- 50.- Balıkesir Milletvekili Ekrem Gökay Yüksel'in, sosyal konut projelerine ve Balıkesir'in Burhaniye ilçesinin konut ihtiyacına ilişkin açıklaması
- 51.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, Almusluların beklediği projeye ilişkin açıklaması
- 52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, PTT'de yeniden yapılanma ve küçülme iddialarına ilişkin açıklaması

53.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Osmaniye'deki taş ocağı projesine, "rezerv alan" tanımının değiştirilmesine ilişkin açıklaması

54.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

55.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, gece yarısı kanun yapma uygulamasına ilişkin açıklaması

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, yerinden söz taleplerine ilişkin konuşması

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli erlerin özlük hakları, hizmet koşulları, görev sonrası yaşam güvenceleri ve toplumsal uyum süreçlerinin çok yönlü olarak araştırılarak değerlendirilmesi ve sosyal adaleti önceleyen kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu tarafından, otel, yurt ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin güvenlik açıklarının belirlenmesi, üretimden tüketime kadar uzanan süreçte gıda güvenliği konusundaki tüm risk alanlarının incelenmesi, denetim modellerinin bilimsel temelde yeniden değerlendirilmesi ve halk sağlığını koruyacak kalıcı çözümlerin oluşturulması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, Türkiye'de derinleşen su krizinin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve arkadaşları tarafından, Artvin ili Murgul ilçesindeki madencilik faaliyetlerinin doğaya verdiği zararın tespit edilmesi amacıyla 14/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8 Aralık 2025 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer almasına; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurulda görüşme usul ve takvimi ile konuşma sürelerine; kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin dokuz turda tamamlanmasına, turların bitiminden sonra bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin maddelerinin oylanmasına ilişkin önerisi

2.- Danışma Kurulunun, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ve Genel Kurulun 21 Kasım 2025 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229)

2.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239)

X.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın tutumu hakkında

XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 229) Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

- 1.- Ardahan Milletvekili Özgür Erdem İncesu'nun, Ardahan'ın Hanak ilçesine bağlı Çat köyünün yol sorununa ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/35671)
- 2.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, sanal kumar ve yasadışı bahisle mücadeleyle, Bir sosyal medya platformunda Gazze konulu içeriklerin görünürlük oranlarında yaşanan düşüşe, İlişkin soruları ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/35811), (7/35904)
- 3.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Burdur ilinde kapanan şirket ile iş yerini kapatan esnaf ve sanatkâr sayısına, Uşak ilinde kapanan şirket ile iş yerini kapatan esnaf ve sanatkâr sayısına, Kütahya ilinde kapanan şirket ile iş yerini kapatan esnaf ve sanatkâr sayısına, Denizli ilinde kapanan şirket ile iş yerini kapatan esnaf ve sanatkâr sayısına, Isparta ilinde kapanan şirket ile iş yerini kapatan esnaf ve sanatkâr sayısına, İlişkin soruları ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/35898), (7/35900), (7/35901), (7/35902), (7/35903)
- 4.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bakanlık bünyesindeki kreş ve çocuk bakım evlerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/35972)
- 5.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, TİHEK'in uluslararası akreditasyonuna yönelik çalışmalara, TİHEK'e yapılan başvurulara, TİHEK tarafından alınan kararların uygulanma oranına, TİHEK'e yapılan başvurulara, TİHEK üyelerinin atanma kriterlerine, İlişkin soruları ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/35991), (7/35992), (7/35993), (7/35994), (7/35995)
- 6.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, RTÜK tarafından sokak röportajları hakkında yapılan açıklamaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/36078)
- 7.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, Boğaziçi Üniversitesinde görevli bir akademisyen hakkında başlatılan idari soruşturmaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/36079)
- 8.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencisi bir kadının hayatını kaybetmesi üzerine yürütülen soruşturmaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/36080)
- 9.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, ABD'yle yapılan doğal gaz anlaşmasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/36081)
- 10.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, hane halkı borçluluğuna ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/36083)

20 Kasım 2025 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, dünyada yaşanan ve ülkemizi de etkileyen küresel su krizinin Mersin'e yansımaları hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Levent Uysal'a aittir.

Buyurunuz.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, dünyada yaşanan ve ülkeyi de etkileyen küresel su krizinin Mersin'e yansımalarına ilişkin gündem dışı konuşması

LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizden bir anlığına, yalnızca bir anlığına musluktan akan suyun sesini hatırlamanızı rica ediyorum. O su bir gün sessiz kalabilir, bunu hiç düşündük mü acaba? Unutmayalım ki su vatan, su

hayat, su bereket, su gelecek demektir. Yorgun bir dünyada yaşıyoruz efendim; hava kirli, toprak kuru, denizler hasta ve şimdi yeni bir stresle karşı karşıya dünyamız; su stresi. Yaşamın en saf, en basit, en kutsal kaynağı artık tükenme noktasında.

Değerli milletvekilleri, şu anda konuştuğumuz şey bir istatistik değil gerçek bir yaşam meselesidir. Bizler suyun son kuşağı olmayı göze alabilir miyiz? Asla almamalıyız efendim. Ülkemizin dört bir yanında sessiz bir kriz büyüyor, barajlar çekiliyor, toprak çatlıyor, göller kuruyor. Yağmur az, evet, yağmur az ama tek sorun bu değil. Evet, asıl sorun, maalesef, suya olan saygımızı yitirmemiz efendim. İsrâf, ilgisizlik, yanlış kullanım; evet, bunlar geleceğimize zarar veren damlanın adıdır. Tarımda kullandığımız suyun yüzde 75'i bitkiye ulaşmadan toprağa karışıyor yani suyun şöyle bir gerçeği var: Parmaklarımızdan akıp hibe oluyor. Çukurova'da 102 köy, evet, 102 köy artık toprağını ekemiyor. Neden? Çünkü su yok. Maalesef, şu anda Mersin'imizde MESKİ kaynaklı, evet, MESKİ kaynaklı sorunlardan dolayı dört günden beri Mersinliler susuz yaşıyor. Sanki şehirlerdeki durum çok mu farklı? Maalesef buralarda da durum çok vahim. Şebekeye verdiğimiz suyun yüzde 50'si yani yarısı kaybolup gidiyor. Ne yazık ki arıttığımız su musluklara değil boşluğa akıyor. 2025 yağışları son elli iki yılın en düşük düzeyinde. İstanbul'daki barajların yüzde 30'u, Berdan Barajı'nın yüzde 21'i kritik durumda ve biz hâlâ yağmur yağacak diye bekliyoruz ama yağmur yağmıyor, yağsa da bizimle aynı dili konuşmuyor efendim. Maalesef, kapımızda bir gün var ki adı: "Sıfır Su Günü." O gün muslukları açacağız ama su akmayacak, o gün çocuklarımız susuz bir güne uyanacak efendim; bunun nedeni biziz. Sayın milletvekilleri, artık erteleme lüksümüz kalmadı; hemen, hep birlikte, lütfen harekete geçelim.

Mersin'de yatırımlar devam ediyor, devam da edecek. Pamukluk Barajı Sulama Projesi yüzde 52, Değirmençay Sulama Projesi yüzde 54, Alaköprü Sulama Projesi yüzde 99 tamamlandı ama yetmiyor efendim çünkü mesele sadece borular, vanalar, yapılar değil mesele farkındalık, mesele davranış değişimi, asıl mesele suya olan saygı. Bu nedenle, 5 maddelik bir seferberlik çağrısı yapmak istiyorum efendim sizlere: İlk olarak, kayıp kaçak oranını üç yıl içerisinde yüzde 25'in altına bir düşürelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

LEVENT UYSAL (Devamla) - İki: Tarımda damlama sulama için hibe ve teknik destek sağlayalım.

Üç: Sanayide ve kentlerde sulamaya geri dönüş zorunluluğu getirelim.

Dört: Ruhsatsız kuyulara asla izin vermeyelim.

Beş: Hemen, on iki aylık acil sulama projesini hayata geçirelim.

Teşekkür ederim, saygılarımla efendim. (MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Nevşehir ilinin Hacıbektaş, Gülşehir, Kozaklı, Derinkuyu ve Ürgüp ilçelerinden gelen muhtarlara "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Nevşehir ilimizin Hacıbektaş, Gülşehir, Kozaklı, Derinkuyu ve Ürgüp ilçelerinden gelen muhtarlarımız aramızda. Genel Kurulu takip etmekte. Biz de kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- Konya Milletvekili Ali Yüksel'in, kadın fahri geçici Kur'an kursu öğreticilerine ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, kadın fahri geçici Kur'an kursu öğreticileri hakkında söz isteyen Konya Milletvekili Sayın Ali Yüksel'e aittir.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ALİ YÜKSEL (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, burada, yıllardır devam eden adaletsizliği ve ne yazık ki kadın emeğine yönelik sistematik bir ayrımcılığı dile getirmek için söz almış bulunuyorum.

Sözünü ettiğim kesim Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde görev yapan fahri geçici Kur'an kursu öğreticileridir. Bu öğreticilerin neredeyse tamamı kadındır. Yıllardır güvencesiz, kadrosuz, düşük ücretle çalıştırılmaktadırlar. Bu tablo sadece bir istihdam politikası meselesi değildir, bu tablo kadın emeğinin bile değersizleştirilmesinin devlet eliyle sürdürüldüğü bir tablodur. 2015 ve 2022 yıllarında bu Meclis vekil imam ve müezzinlere kadro vermiş ancak aynı yıllarda, aynı kurumda aynı işi yapan, aynı niteliklere sahip Diyanetin emektar kadınları kapsam dışı bırakılmıştır. Bu ayrımın izahı nedir? Hangi vicdan, hangi adalet duygusu, hangi hukuk anlayışı bunu açıklayabilir? Bu kadınlar KPSS'ye girmiş, din hizmetleri alan bilgisi sınavına girmiş, mülakatlardan geçmiş, hizmet içi eğitimlerini tamamlamış, denetimlerden alınının akıyla çıkmıştır yani her anlamda liyakat sahibidir ama her defasında "geçici" etiketiyle kapının dışında bırakılmış ve göz ardı edilmiştir. Peki, neden? Neden bu emektar kadınlar yıllardır yok sayılıyor? Neden aynı sınavda erkek meslektaşları gibi yüksek puan almalarına rağmen atanmıyorlar? Diyanette imam alımları her yıl düzenli yapılırken Kur'an kursu öğreticileri kadroları neden on beş yıldır bekletiliyor? Bu artık tesadüf değil açıkça kurumsal bir ayrımcılıktır.

Devletin tepesindekiler her fırsatta "Aileyi ayakta tutan kadındır." diyor. Peki, soruyorum: Bu sözlerin bir karşılığı var mı? Kadınları ayakta tutmak mı istiyorsunuz yoksa onları güvencesizlikle terbiye mi etmek istiyorsunuz? Diyanet gibi bir kurumda kadın öğreticiler asgari ücretin bile altında, sıfır sosyal güvenceyle emeklilik ve izin hakkı olmadan çalıştırılıyorsa, buna geçici istihdam değil modern kölelik denir. Kadınların on beş yıldır kadro hakkı doğurmayacak şekilde çalıştırılması Diyanetin bilinçli bir tercihi midir? Bu

tercih "Kadının emeği kutsaldır." diyen bir anlayışla bağdaşır mı? Yoksa kadın emeğini değersizleştirip "vicdan" kelimesini yalnızca hutbelerde mi dillendireceğiz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadına değer vermek sözle olmaz, kadına değer vermek onu sistemin görünmez köşelerinde unutmakla değil emeğini teslim etmekle, hakkını vermekle olur. Bu Meclis eğer gerçekten adaletin, eşitliğin ve vicdanın makamı ise o zaman bu haksızlığa daha fazla seyirci kalmamalıdır. Fahri Kur'an kursu öğreticilerinin talebi çok açık; sadaka değil haklarını istiyorlar, kadro istiyorlar, SGK primlerinin otuz güne tamamlanmasını istiyorlar, emeklilik hakkı istiyorlar, insanca hayat sürmek istiyorlar. Bu ülkenin camilerinde, Kur'an kurslarında nesilleri yetiştiren kadınların kendi çocuklarının geleceğini sigortasız, güvencesiz emekle kurmaya çalışmaları durumunda bırakılması bu devletin ayıbıdır. Devlet vatandaşına güvence sunmakla yükümlüdür, Diyanet ise adaleti temsil etmekle ama bugün ne devlet güvence veriyor ne de Diyanet adalet dağıtabiliyor. Artık bu ayrımcılığa son verilmelidir. Görevde olup olmamalarına bakılmadan SGK primleri baz alınarak yılların emeğine kadro hakkı tanınmalı, sigortaları otuz güne tamamlanmalı, emeklilik hakları teslim edilmelidir. Unutmayalım, bu kadınlar yalnızca Kur'an öğreten kişiler değil adaletin ve eşitliğin de talepkâridir. Kadınların görünmez emeğini sömürmek değil hak ettikleri kadroları vermek bu Meclisin asli görevidir.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, Tokat'a yapılan yatırımlar hakkında söz isteyen Tokat Milletvekili Sayın Mustafa Arslan'a aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, Tokat'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tokat'a yapılan yatırımlarla ilgili gündem dışı söz aldım. Genel Kurulu ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tokat, kadim tarihi, birikimi, verimli ovaları ve beşerî kaynaklarıyla müstesna şehirlerden biridir. Yapılan araştırmalara göre Tokat'ın tarihi sekiz bin yıl öncesine dayanmaktadır. Bu süre zarfında Tokat 11 medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı'nın, Selçuklu'nun en büyük şehirlerinden olan Tokat, İpek Yolu'nun ve Baharat Yolu'nun kesiştiği ticaret merkezlerinden biridir. Osmanlı'da, Selçuklu'da Tokat'ın ismi "Daru'n Nasr" "Daru'n Nusret" olarak anılmıştır yani "Yardım edenlerin şehri" "Yardımsever insanların şehri" olarak anılmıştır. Evliya Çelebi, Seyahatnâme'sinde Tokat'ı şöyle tarif ediyor: "Bu havası hoş şehrin dört tarafında bahçe ve bostanlar içinden sular akar. Her bağında bir köşk, havuz, fiskiyeler, çeşitli meyveler bulunur. Halk zevk ehlidir. Gariplerle dosttur, kin tutmaz, hile bilmez, yumuşak huylu insanlardır."

Yine, Hacı Bektaş Veli Hazretleri Tokat'ı "Âlimler konağı, fazıllar yurdu ve şairler yatağı" olarak tarif eder. 20'nci yüzyılın önemli kültür insanlarından Süheyl Ünver Hocamız Tokat'la ilgili şöyle demektedir: "İstanbul'da, Konya'da, Bursa'da ve Edirne'de bulunmayan en güzel eserler inanın bana Tokat'ta. Tokat meğerse neymiş, Anadolu'da en çok abidesi olan bir şehir. Selçuklu ile Osmanlı eser bırakmak için burada yarışmış." Yine, Hazreti Mevlâna "Fihî Mâ Fih" isimli eserinde "Tokat'a gitmek gerek çünkü insanlar ve iklim mutedildir." demiştir. Gerçekten Tokat'ın güzel insanlarına buradan selam olsun.

Anadolu'nun fethinden sonra 1073'te ilk yapılan cami Tokat'tadır, ilk yapılan medrese Niksar'dadır. Tokat, tarihî eser bakımından İstanbul'dan sonra en fazla tarihî eserin olduğu şehirdir. 900 adım yüründüğünde bu eserlerin tamamının, hepsinin bir arada gezilme ve görölme imkânı vardır; hem Osmanlı Dönemi'nde hem Selçuklu Dönemi'nde hem beylikler döneminde yapılan eserlerin tamamını bir arada görme imkânımız vardır. Biz bunu şöyle kodifiye ettik Tokatlılar olarak: 900 adımda dokuz yüz yıl. 900 adım yürüdüğünüz zaman Türklerin Anadolu'daki mimarlık serüveninin tamamını bir arada görme imkânımız vardır. Tokat Osmanlı'da, Selçuklu'da çok önemli şehirlerden biriydi, bugün de Türkiye'nin önemli şehirlerinden biri. Gerçekten Tokat'ta yetişen sebze meyve ürünleri, Tokat'ın insan kaynağı Türkiye'nin her tarafında konuşuluyor. Tokat'ımızda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yirmi üç yıldır yapılan yatırımlarla Tokat'ımız öne çıkmıştır. Gerçekten eser siyasetini, hizmet siyasetini dünyada lider olarak yapan Sayın Cumhurbaşkanımız Tokat'ta büyük imkânları, büyük eserleri ortaya koymuştur.

Şimdi benim beş dakikalık sürem vardı, daha yatırımlara girmeden süremiz bir buçuk dakika kaldı. Yani sulama yatırımlarını anlatmak istiyorum, biraz önce suyla ilgili bir sayın milletvekilimiz konuştu. Tokat'ta şu anda 500 bin dekar arazide sulamayla ilgili yatırımlarımız devam ediyor. Türkiye'nin en büyük projelerinden biri olan Tokat Kazova sulaması ihale edilmek üzere, ÇED raporunu bekliyor. 210 bin dekar arazinin tamamını kapalı sulamaya, akıllı sulamaya kavuşturuyoruz. Yine, Turhal sulamasının inşaatı devam ediyor. Turhal ile Tokat arasındaki 44 bin dönüm araziye yine, kapalı sulamaya, akıllı sulamaya kavuşturuyoruz. Zile Çekerek sulamasında ikinci kısım inşaatımız devam ediyor. Burada da devam eden sulama projemiz 80 bin dönüme tekabül ediyor. Hemen akabinde 100 bin dönüm daha ilave yapacağız. Zile'de Maşat Ovası'nda, Reşadiye Ovası'nda, Zile Ovası'nda yaklaşık 180 bin dekar araziye kapalı sulamaya kavuşturmuş olacağız. Güzelce sulamasını geçen yıl devreye aldık. Güzelce'yle, Akınköy'le beraber bu bölgede 66 bin dönümün su problemi halloldu.

Yine, Alpu Barajı sulamasını da geçen yıl devreye aldık. Burada da 44 bin dönüm arazide akıllı sulama başlamış durumda. Hemen yanında, Sulusaray'da yine Dereköy Barajı'mızın inşaatı devam ediyor, bittiği zaman 26 bin dönüm arazide de yine kapalı sulamayı sağlamış olacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MUSTAFA ARSLAN (Devamla) - Bununla beraber, Erbaa Ovarımızda 60 bin dönüm, Niksar Ovası'nda 56 bin dönüm sulamayı önümüzdeki günlerde ihale edeceğiz. Projeleri bitti, inşallah eski sulamaların tamamını kapalı sulamaya, akıllı sulamaya çevirmiş oluyoruz. Yine, Artova sulamamızın ihalesi yapıldı, Artova sulamamız devam ediyor. Orada da 8 bin dönüm araziye kapalı sulamaya kavuşturacağız.

Devlet Su İşleriyle yapılan yatırımlarda Tokat'ımız gerçekten öne çıkmakta, Türkiye'deki ilk 3 vilayetten biriyiz. Devlet Su İşlerinin yatırımları için, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz.

Bununla beraber, ulaşım yatırımlarımızdan da bahsetmek istiyorum. Yıllardır beklediğimiz Çamlıbel Tüneli'nin ihalesi yapıldı, sözleşmesi imzalanmak üzere. Çamlıbel Tüneli'ni de yaptığımız zaman, devamında Karadeniz'e ulaşımımızı sağlayacak Ünye-Akkuş-Niksar yolumuzun inşaatı devam ediyor. Tokat'ımız kuzey-güney aksında, doğu-batı aksında en önemli yatırımlardan birini almış olacak.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi yerlerinden söz isteyen 30 milletvekilinin birer dakikalık söz taleplerini karşılayacağım ve söz vereceğim.

Sayın Ersever, sizden başlıyoruz.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, bugün Dünya Çocuk Hakları Günü ama biz hâlâ çocukların haklarını değil hayatta kalma mücadelesini konuşuyoruz. Gazze'de çocuklar ölüyor, coğrafyamızda ise çocuklar açlığın ve adaletsizliğin pençesinde ve "Bu ülkede beni koruyamadınız." diyen Narin Güran'ın gözleri hâlâ üzerimizde. Ülkemizde çocuklar yoksulluk, şiddet, tarikat karanlığı ve eşitsizliğe teslim ediliyor. TÜİK bile artık saklayamıyor. Suça itilen ve mağdur edilen çocuk sayısı bir yılda yüzde 10 arttı. 2025'te 81 çocuk iş cinayetlerinde öldü. 122 çocuk daha çocuk olmadan anne oldu. Bu tablo bir veri değil çocukların çığlığıdır. Bunlar yanlış politikaların sonucudur. Çocuklarımız için bizler mücadelemizi sürdüreceğiz.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

2.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, genç sağlıkçılar adına sormak istedikleri sorulara ilişkin açıklaması

ALİ KARAOKA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yarın Sağlık Bakanlığının bütçesi var, şimdiden genç sağlıkçılar adına soruyoruz: 2025 yılı 4'üncü dönem Sağlık Bakanlığı atamasında göreve başlayacak sağlık emekçilerinin görev başlangıç tarihi nedir? 2026 yılı içerisinde açılacak kaç adet sağlık tesisi var ve bu tesisler hangi şehirlerde ve ne zaman açılacak? Bu tesislerde çalışacak yeterli sağlık personeli bulunmakta mıdır? 2024 KPSS puanıyla atanabilecekler mi? Eş durumu gibi mazeret tayinlerinde Bakanlıklarımızın iyileştirme yapmalarını bekliyoruz.

Bakın, atanamayan ebe, hemşire, paramedik, fizik tedavi ve rehabilitasyon çalışanları, psikologlar, sağlık teknikerleri ve teknisyenleri, tıbbi sekreterler, odyologlar, ağız ve diş sağlığı teknikerleri atama bekliyor. ASM grup elemanları sorunlarının çözülmesini bekliyor.

Yarına, şimdiden bu soruların cevabını hazırlamalarını istiyoruz. Parasallaşan bu sağlık sisteminde genç sağlıkçılarımızı yalnız bırakmayın.

BAŞKAN - Sayın Yaz...

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail ordusunun Gazze'de devam eden saldırılarına ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Dün itibarıyla, İsrail ordusu tarafından Gazze'de yine vahşice saldırılar devam etti; bu saldırılarda en az 25-30 Filistinli kardeşimiz hayatını kaybetti, 80'den fazla kişi de yaralandı. İsrail'in vicdanı yok, ahlakı yoktur. Kış aylarının yaklaşmasıyla birlikte çadır kamplarında ve geçici barınma alanlarında yaşayan kardeşlerimiz için durum giderek daha vahim hâle gelmektedir; yetersiz beslenme, sel, fırtına olayları gittikçe artmaktadır. Gazze yine sahipsiz, yine dermansız, yine yapayalnızdır. Bir kez daha ortaya çıkmıştır ki dünya mazlumlarının hamisi Türkiye'dir. Pergel ayağı misali bir ayağımız Ankara'da, diğer ayağımız Suriye'de, Sudan'da, Arakan'da, Libya'da, Kıbrıs'ta ve Doğu Türkistan'dadır. Nerede mazlum varsa dini, dili, mezhebi, meşrebi sorulmadan herkesin imdadına yetişiyoruz. Allah ülkemizden ve liderimizden razı olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Hun...

4.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'ın çevre yolu problemine ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Iğdır'ın yıllardır çözüm bekleyen sorunlarından biri çevre yolu problemidir. Çevre yolunun olmayışı, mevcut hâliyle ciddi bir can güvenliği tehdidine dönüşmüş durumdadır. Mevcut yolun kent içinden geçmesi trafik yükünü artırmakta ve halkı doğrudan riske sokmaktadır. Özellikle İskender Iğdır Caddesi ve Aktaş Caddesi'yle kesişen noktalarda trafik ışığı, işaret ve uyarıcı sistem bulunmaması bölgede sık sık ölümlü ve yaralanmalı kazalara sebep olmaktadır. Son olarak zırlı bir aracın çarptığı "Hanım

Sosyal" adlı bir kadın bu bölgede hayatını kaybetmiştir. İğdir'ın ihtiyacı açıktır: Trafiği şehir dışına alan modern ve güvenli bir çevre yolu. Karayolları Genel Müdürlüğü bu düzenlemeleri ivedilikle hayata geçirmelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karatutlu...

5.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Bugün Dünya Çocuk Hakları Günü. Depremi yaşayıp onu sürekli hatırlayan, korku, üzüntü, stres yaşayan sevgili çocuklar; biliyorum, anne, baba, kardeşinizi ve sevdiklerinizi kaybettiniz, evleriniz yıkıldı, belki de başka yerlere göç ettiniz. Okullarınızdan, arkadaşlarınızdan uzaktasınız. Uykularınız düzensiz, sık sık kâbuslar görüyorsunuz. Bugün depremin üzerinden üç yıl geçti, deprem çocuklarını artık hatırlamıyoruz bile. İnşallah, küçük bedenlerinizle boğuştuğunuz bu dert ve sıkıntılardan çarçabuk kurtulur, güvende olursunuz.

BAŞKAN - Sayın Durmaz...

6.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, yabancı sermayeli dijital platformlara ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ülkemizde bugün dijital platformlar üzerinden yürüyen yolcu taşımacılığı, yemek hizmetleri ve benzeri kargo hizmetlerinde uluslararası şirketler tarafından hizmet verilmektedir. Yabancı sermayeli dijital platformlar biletleme, ulaşım, yemek, alışveriş alanlarında yerli hizmet üreticilerinden yüksek oranda komisyonlarla ciddi bir kaynak elde etmektedirler ve bu kaynak otobüsçünün, taksicinin, lokantacının, küçük esnafın alın teri, emeğidir. Bu komisyonlarla gece on ikiden sonra milyarlarca dolar ülkemizden yurt dışına gitmektedir. Obilet bir Fransız şirketi, Yemek Sepeti Amerikan şirketi, Trendyol Çin; Alibaba, Getir Amerikan merkezli, Sodexo Fransız, Uber çok uluslu, hepsi burada Amerikan merkezli. Bunların alın teri ve emeğin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yontar...

7.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, pestisit kullanımına ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Türkiye, Avrupa'nın en yüksek pestisit kullanan ülkelerinden biri. AB ülkelerinde yasaklanan birçok zehir Türkiye'de hâlâ ruhsatlı. Pestisitler toprağımızı, suyumuzu ve havamızı kirletip gıda ürünlerinde kalıntı bırakarak çeşitli sağlık sorunlarına yol açıyor. Pestisitlere karşı en savunmasız grup ise bebekler ve çocuklar. Gıda denetimlerinde her 6 üründen 1'inde pestisit kalıntısı çıkıyor, bu da halk sağlığı riskini büyütüyor. Çiftçiler artan maliyetler, yetersiz destekler ve yanlış yönlendirmeler nedeniyle bu kimyasallara mecbur bırakılıyor. Ne yapılmalı? AB ülkelerinde yasaklanan pestisitlerin Türkiye'de de acilen yasaklanması gerekir. Gıda denetimleri artırılarak şeffaf bir şekilde açıklanmalı. Çocuklara yönelik pestisitlere sıfır tolerans tanınması gerekiyor. Pestisit, halk sağlığı ve gelecek hakkı meselesidir. Halkımızı pestisite kurban etmeyelim.

BAŞKAN - Sayın Çan...

8.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Lâdik ilçesinin mahallelerindeki mera alanlarıyla ilgili ihtilafa ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Seçim bölgem Samsun'un Lâdik ilçemize bağlı Akyar, Saray ve Tüfekçidere Mahallelerindeki yaklaşık 500 dönümlük mera alanının hangi ilin sınırları içinde kalacağına yönelik bir ihtilaf vardır ve buna ilişkin idari bir süreç işletilmektedir. İhtilaf konusu bölge, geçimini de sosyal yaşamını da bu alanlar üzerine inşa eden yüzlerce Lâdikli aile için hayati önem taşımaktadır. Samsun İl İdare Kurulu, söz konusu arazilerin Samsun ili sınırları içinde kalması gerektiği yönünde bir görüş oluşturmuş ve İçişleri Bakanlığına iletmıştır. Tarihsel kayıtlar ve sosyoekonomik gerekçelerle örtüşen Kurul kararını yerinde buluyor ve sahipleniyoruz. Lâdik halkının hakkını ve iki il arasındaki iyi komşuluk ilişkilerini koruyacak adil bir çözümün ivedi olarak bulunması önceliğimizdir.

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar...

9.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Urfa'da bulunan sınır kapılarına ilişkin açıklaması

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşından sonra Urfa'da bulunan sınır kapıları kapatılmıştır. Sınır kapılarının kapatılmasıyla beraber şehirde ticari hayat durma noktasına gelmiştir, ülkenin en genç nüfusuna ve en fazla doğum oranına sahip olan Urfa'da genç işsizlik Türkiye ortalamasının üstündedir. Şehirde iş imkânı bulamayan yüzlerce kişi diğer şehirlere insanlık dışı koşullarda mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaya gitmektedir.

Yaşanan gelişmeler sonucunda, bölge uzun süreden sonra çatışmalardan arınmıştır. Urfa'da bulunan Akçakale, Ceylanpınar ve Mürşitpınar Sınır Kapılarının aktif şekilde ticarete tekrardan açılması, iki ülke arasında, ekonomi başta olmak üzere her alanda ikili ilişkilerde pozitif yönde etki yapacaktır.

Halkın Meclisinden ilgili bakanlıklara çağrımızı yapıyoruz: Urfa halkının bu haklı talebine duyarsız kalmayın.

BAŞKAN - Sayın Aksakal...

10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 20 Kasımı Dünya Çocuk Hakları Günü olarak ilan etmiştir. Bu hakkın en yoğun şekilde aranması gereken günümüzde İsrail'in 7 Ekim 2023 tarihinde Filistinli sivil halka yönelik başlattığı uluslararası hukuk ve beşerî hukuk normlarını ihlal etmesinin yanında, aynı zamanda savaş suçu teşkil eden saldırılarından maalesef en fazla çocukların mağduriyeti yadsınmaz bir gerçek olarak önümüzde duruyor.

Buradan bir kez daha dünya milletlerine seslenmek istiyorum: Çocuklar bir toplumun geleceğidir. Onların yok edilmesine göz yummak sadece bir can meselesi değil, aynı zamanda o milletin neslinin yok edilmesine, dahası bir soykırıma sessiz kalmak demektir.

Bu vesileyle, Dünya Çocuk Hakları Günü'nü kutluyor, tüm insanlığı çocuklara sahip çıkmaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Rızvanoğlu...

11.- İstanbul Milletvekili Evrim Rızvanoğlu'nun, Birleşmiş Milletler İklim Konferansı COP31'e ilişkin açıklaması

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Birleşmiş Milletler İklim Konferansı COP31'e, ülkemizin Antalya'da ev sahipliği yapacağı dün Amazon'un kalbi Belem'de ilan edildi. Bu, hepimiz için bir gurur vesilesi ancak kararın bir de diğer yüzü var, teknik müzakerelerin başkanlığını Avustralya'nın yürütecek olması. Evet, tabii ki ev sahipliği çok önemlidir ama teknik sürecin başka bir ülke tarafından yürütülecek olması, COP26 adaylığından çekilmiş bir ülke için tam bir diplomatik zafer olarak sunulamaz. Asıl sorumuz şudur: Türkiye bu tarihî fırsatı nasıl değerlendirecek; COP31'e yalnızca salonları hazırlayan bir ev sahibi olarak mı yoksa güçlü iklim hedefleriyle bölgesine yön veren öncü bir ülke olarak mı? Peki, nasıl öncü olacağız? Kömürden çıkış takvimi olmadan, iklim finansmanında belirsizlikler varken nasıl olacak bu?

Ben, tekrar buradan, sürece katkı veren herkese çok teşekkür ediyorum. Umudum, Türkiye'nin gençliği ve bilimin ışığıyla COP31'i dünyada gerçek bir iklim liderliğinin öncüsü hâline dönüştürmektir.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

12.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Gönen Çayı'na ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Balıkesir'in en değerli ve en önemli akarsularından olan Gönen Çayı'nın isyanını dile getirmek üzere söz almış bulunuyorum.

AKP iktidarının vurdumduymaz tavrından dolayı Gönen Çayı'mızda ne yazık ki yaşam bitmiş, kapkara bir su hâlinde, çevreye verdiği zarar had safhadadır. Bu anlamda, bölgede bulunan organize sanayi bölgesi, büyük-küçükbaş hayvanlar ve tarımda yapılan kontrolsüz ilaç kullanımlarından kaynaklı kirliliğin durdurulması için acil bir eylem planı yapılması gerekmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bölgede denetimler yaparak, DSİ'nin üzerine düşen sorumlulukları ve yatırımları yaparak bu çayı kurtarması gerekmekte yoksa bölgemizin en önemli çaylarından biri ve tarımın önemli noktalarından biri olan Gönen'e ciddi zarar vermekte, devamında da Marmara Denizi'ne dökülen bu çay müslaj sebebi yaratmaktadır. Alınmayacak tedbirler, bugünden uyarıyorum ki bölgemizi ve halkımızı zehirliyor.

BAŞKAN - Sayın Güzelmansur...

13.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Antakya'da planlanan imar değişikliklerine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Antakya'daki Maxsim Park imara açılmak isteniyor. Bu girişim, halkın nefes alma alanına yönelmiş bir tehdittir. Nehir yatağında ve dolgu alan üzerine kurulu bu parkı imara açma kararına karşı kısa sürede on binlerce imza toplanmıştır. Bu, halkın güçlü ve kararlı itirazıdır. Bu kararın arkasında bilimsel bir gerekçe yoktur, kamu yararı yoktur; toplumsal belleği ve tarihî dokuyu tehlikeye atacak bir karardır. Antakya Zenginler Mahallesi'nde sağlam binalar yıkılıp yerine yeni yapılaşma planlaması akıl dışıdır. Antakya'nın kültür havzasını, çocukların oyun alanlarını, mahallelinin nefesini betonla doldurmayın. Buradan Çevre ve Şehircilik Bakanına sesleniyorum: Maxim Park'a dokunmayın, imar değişikliğini derhâl geri çekin, fazla paranız varsa depremzedeye sahip çıkın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Alp...

14.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Bayrampaşa Cezaevinde 2000 yılında yaşanan olayla ilgili verilen zaman aşımı kararına ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Başkanım, Bayrampaşa Cezaevi'nde 2000 yılında "Hayata Dönüş Operasyonu" adı altında gerçekleştirilen ve 12 devrimcinin katledildiği olayda iki gün önce zaman aşımı kararı verildi. Dava belliydi, sanık belliydi, mağdur belliydi, maktul belliydi, delil belliydi, ispat belliydi, yer belliydi, zaman belliydi; yirmi beş sene yargılama yaptılar, en sonunda dosyayı zaman aşımına soktular. Bir hukuki reform ihtiyacı da insanlığa karşı işlenen suçlar içindir, bu suçlara karşı zaman aşımının işlememesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği kanaatindeyim efendim.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Kayserili iş insanlarına "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Kayserili iş insanları Genel Kurulumuzu takip ediyorlar, kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

Ve devam ediyoruz.

Sayın Adıgüzel...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu ve Giresun'un ulaşım sorunlarına ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - AKP hükûmetlerinin ulaştırma hizmetlerinde Ordu ve Giresun hiç hesapta yok. Bazı örnekler vereyim: Karadeniz'de çevre yolu olmayan tek ilçe Ordu Fatsa. Ordu Çevre Yolu yarım kaldı, beş yıldır tık yok. Çambaşı turizm yolu, Gürgentepe-Gölköy yolu yılan hikâyesine, bir yol hikâyesine döndü. Ordu ve Giresun ulaşımı iki şeritli sahil yoluna kilitlendi. Trabzon'a raylı ulaşım gündeme geldiğinde Ordu ve Giresun önce baypas edilmek istendi, şimdi de Samsun-Sarp olarak sadece sözde var, icraat yok. Ordu ve Giresun Havalimanı var, yolcusu da var; ya uçak inmiyor, inemiyor ya da uçak inse de sefer konmuyor. Bakanlar değişiyor, Ordu ve Giresun'un kaderi değişmiyor. Önce Karaismailoğlu, şimdi Uraloğlu ama Ordu ve Giresun elin oğlu, fark etmiyor; bu durumun derhâl düzeltilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

16.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, kimyasal püskürtme faaliyetlerine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Amerika'nın en büyük eyaletlerinden biri olan Florida'da "jeomühendislik ve hava değişikliği faaliyetleri" adı altında güneşi perdeleyen, yapay bulut oluşturan, yağmur bulutlarının girişini engelleyen, mavi gökyüzünü grimsi bulanık bir renge dönüştüren, hastalıklara sebep olan toksinleri tüm canlı yaşama bırakan "chemtrails" diğer adıyla "stratosferik aerosol enjeksiyonu"yla hava modifikasyonunun bozulmasına ilişkin kimyasal püskürtme faaliyetleri tamamen yasaklandı. Peki, biz neyi bekliyoruz? Gökyüzüne bir bakın Allah aşkına, resmen zehirleniyoruz. Arabistan'da, Dubai'de develer yüzmeyi öğrendi ya, bizde yağmurlar kesildi. Bu faaliyetler Türkiye'de de devam ediyor. Bunun gereği bir an evvel yapılmalı ve bunlara mutlaka müdahale edilmelidir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

17.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın Beyşehir ilçesindeki muhtarlara gönderilen mesaja ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Beyşehir ilçemizde muhtarlara dernek başkanı tarafından gönderilen mesajda, her birinin AKP'ye en az 10 üye kazandırmasının istendiği ortaya çıktı. Muhtarlık makamını AKP'nin örgütlenme aparatı gibi gören bu anlayış devletin tarafsızlığına gölge düşürmektedir. Beyşehir'de yaşanan bu olay, iktidarın partiyi devletin bile üzerinde gören yaklaşımını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

İktidara sesleniyorum: Muhtarlar AKP'nin mahalle temsilcisi değildir, görevleri de AKP'ye üye devşirmek değildir. Muhtarlarımıza baskı yapmayı bırakın. Her geçen gün azalan üye sayınızın sorumlusu muhtarlarımız ya da yurttaşlarımız değildir, yıllardır uyguladığınız yanlış politikalarınızdır. Üye sayınızı artırmanın yollarını aramak yerine yurttaşlarımızın refah seviyesini artırmanın yollarına bakın.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akbulut...

18.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur'un ilçelerinde internetin olmamasına ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Plan ve Bütçe Komisyonunda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız vardı. Tabii, bizler şehrimizle alakalı, ulaştırmayla alakalı konulardan bahsettik, kavşaklardan bahsettik, tren garından bahsettik. Bunları sosyal medya aracılığıyla hemşehrilerimize ulaştırmaya çalıştık. Tabii, bir tarafı da Altyapı Bakanlığı. Burdur merkezde, Bayındır, Soğanlı, Cimbilli'deki hemşehrilerimiz bizi internetten takip edemediler çünkü internet yok. Bucak'ta İncirhan Mesire Alanı, Elsazı ve Kızıllı köylerinde bizi internetten takip edemediler çünkü internet yok. Yeşilova'da Çuvallı ve Armut'ta yine aynı şekilde bizi sosyal medyadan izleyemediler çünkü internet yok. Dirmil'de Ballık köyünde aynı şekilde izleyemediler, orada da internet yok. Gölhisar'da Yeşildere köyünde yine izleyemediler, orada da internet yok. Bu Altyapı Bakanlığı ne iş yapıyor acaba diye soruyorum.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

19.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, asgari ücrete ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye'de asgari ücret 22 bin TL. Bu rakam açlık sınırının altında kalmaktadır. İktidar çevrelerinde konuşulan yüzde 20'lik zam oranıyla asgari ücretin 26 bin TL'ye çıkarılacağı yönündeki söylemler kabul edilemez. Bu, milyonlarca emekçinin alın teriyle, gecesi gündüzüne karışan işçilerin emeğiyle alay etmektir. Gerçekler ortadadır. Market raflarından kiralara, faturadan ulaşım her alanda hayat pahalıyken asgari ücretin yerinde sayması vatandaşın cebinden alınan bir başka vergidir. Asgari ücret açlık sınırının üzerinde olmalıdır. Bu ülkenin gerçek sahipleri üreten, alın teri döken emekçilerdir. Asgari ücretli artık geçim değil, yaşam mücadelesi veriyor. İktidar halktan kopuk bir şekilde ekonomiyi kâğıt üzerinde düzeltmeye çalışırken milyonlarca insan her ay biraz daha yoksullaşıyor. Biz bu tabloya Cumhuriyet Halk Partisi olarak sessiz kalmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Konukçu...

20.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, grevdeki emekçilere ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Patronun yüzde 6 zam dayatmasına karşı çoğunluğunu kadınların oluşturduğu Solar Smart emekçileri 20 Ekimden bu yana grevdeler. Patron 2025'in ilk yarısında 2 milyar 388 milyon lira yatırım harcaması yapmış ancak ne hikmetse aynı dönemde 1 milyar 324 milyon lira teşvik almış. Aynı zamanda Swatch Türkiye'de de grev var. Burada emekçilerin yaptığı toplu iş sözleşmesi 2023'ten bu yana devam ediyor ancak süreç tıkanıp ve emekçiler greve gittiler. Enflasyon yüzde 33'ü aşmışken patron yüzde 25 zam dayattığı için burada grev başladı ve 10 Kasımdan bu yana grev, düşük zam teklifi ve uzun çalışma saatlerine karşı sürdürülüyor. Bizler de ülkenin dört bir yanında hakları için direnen işçilerin yanındayız. İşçilerin talepleri derhâl karşılanmalıdır ve insanca yaşanacak verimli çalışma koşulları sağlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

21.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'taki deprem konutlarına ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanı Erdoğan bilmem kaç bininci anahtar teslim törenlerine devam etsin ama gerçekler öyle değil. Kahramanmaraş Ekinözü ilçesi Kandilköy'ün Kayapa mezarında, bir mezrada 6 tane konut hâlâ bitirilmiş değil, yarım yamalak bekliyor. Yine, Ekinözü ilçesinin Soysallı köyü mera arazisi olarak görülüyor, sorunu bir türlü çözümüyorlar. Elbistan'ın Bakış Mahallesi'nde üç yıl oldu, üç yıl; hâlâ deprem konutları yapılmadı, teslim edilemedi. Bir de bakıyorsunuz, Kahramanmaraş Önsen TOKİ konutları; temizlik yok, hizmet yok ama aidat yüksek, su faturaları yüksek, vatandaşın cebindeki son kuruşa kadar göz dikilmiş ama hiçbir hizmet yapılmıyor. Bir yandan şov yapılıyor, anahtarlar teslim ediliyor oysa gerçekler bambaşka. Şov yapmaktan vazgeçin, artık millete hizmet edin diyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bülbul...

22.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbul'ün, TÜİK'in üçüncü çeyrekteki iş gücü piyasası verilerine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - TÜİK'in üçüncü çeyrek verileri iş gücü piyasasındaki derin krizi yeniden ortaya koyuyor. Resmî istihdam oranı yüzde 49,2 iken DİSK-AR'ın hesapladığı kayıtlı tam zamanlı istihdam oranı yalnızca yüzde 34,3. Çalışabilir her 100 kişiden sadece 34'ü kayıtlı ve tam zamanlı istihdamda, 7 milyon genç ne eğitimde ne istihdamda, neredeyse 3 gençten 1'i işsiz. "Aile yılı" söylemleri ve "3-5 çocuk" çağrıları bu çürümüş tabloyu saklayamıyor. 2025 Türkiye'sinde 8,9 milyon kişi hâlâ sigortasız çalışıyor. Geniş tanımlı genç işsizliği AKP döneminde 11,5 puan arttı. İş arama umudunu yitiren milyonlar istatistiklerden silinerek yok sayılıyor. Aydın'da gençler iş bulmak için göç etmek zorunda bırakılıyor. Gerçek şu: İktidarın politikaları gençliği gelecek kaygısına, vatandaşı yoksulluğa sürüklüyor. Tarımı, sanayiye, turizmi ve üretimi ayağa kaldırmadan bu düzen gençlerimize geleceği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Genç...

23.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'na ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hafta Ağız ve Diş Sağlığı Haftası. Bu vesileyle, toplum sağlığı için büyük emek veren tüm diş hekimlerimizin ve sağlık çalışanlarımızın haftasını kutluyorum ancak bu Hükûmetin ağız ve diş sağlığı konusundaki uygulamaları maalesef artık çözüm üretmiyor, sistem çökmüş durumda. Kamu diş hekimleri diş hekimliği fakülteleri dâhil 85 milyona hizmet veremez durumda. On-on beş dakika randevu süresi ve yıllar sonra verilen randevular işi çıkmaza sürüklemekte. Acil olarak çözüm bulunması elzemdir. 32 bin diş hekimi devreye sokulmalı, özelden hizmet alımı başlatılmalıdır. Ağız ve dişler insan vücudunun bir parçasıdır. Tıpta her şey ödeniyor, özelden hizmet alınıyor da diş hekimleri neden bu konudan ayrı tutuluyor? Hastanın hekim seçme hakkı ihlal ediliyor. Buna karşılık, meslekten olmayan sahte diş hekimleri hızla yayılmakta, sahte implantlar piyasayı doldurmakta, buna karşılık devlet hiçbir şey yapmamaktadır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kanko...

24.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Kocaeli halkının karşı çıktığı 2 projeye ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Kocaeli kamuoyu günlerdir iki sorunu konuşuyor. Birincisi, daha önce inşa edilmiş ancak zamanla amacı dışında kullanılarak çevre felaketine neden olan İZAYDAŞ ortada dururken bugün, Kandıra Akçakese bölgesinde su kaynaklarının, kapalı cezaevinin, organize gıda sanayisinin -orman talanına neden olan- tam ortasına bir çöp tesisi yapılmak isteniyor ve bu çöp tesisinin yapılmasını hiç kimse istemiyor.

İkinci konu ise Kartepe'de yapılacak olan haddehaneye ilgili olarak ÇED raporunun kabul edilmiş olması. Bu tesis yapılırsa yaklaşık 5 kilometre çaplı bir alanda, sağlık, tarım, turizm, trafik başta olmak üzere olumsuz etkileri olacaktır. Bu nedenle, Kartepe, kansertepe olmasın diyoruz. Kocaeli halkı bu iki projeye de çok şiddetli karşı çıkmaktadır.

BAŞKAN - Sayın Baykan...

25.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, Konya Büyükşehir Belediyesinin kurduğu sürdürülebilir içme suyu altyapısına ilişkin açıklaması

MEHMET BAYKAN (Konya) - Yağışların oldukça azaldığı bir dönemde Konya Büyükşehir Belediyemiz suyun her damlasına sahip çıkmaktadır. 84 yeni kuyu, 12 grup suyu projesi ve 177 mahallenin ortak kaynak yönetimiyle sürdürülebilir bir içme suyu altyapısı kurulmuştur. Konya Merkez Atık Su Arıtma Tesis'i'nin kapasitesi 400 bin metreküpe çıkarılacak, artırılmış su tarımsal sulamada yeniden kullanılacaktır. Türkiye'de ilk ve tek olan Mor Şebeke sistemiyle bugüne kadar 2 milyon 719 bin metreküp su geri kazanılmıştır. Kuraklıkla mücadele kapsamında su kayıpları yüzde 32,5'tan yüzde 20'lere düşürülmüş, bu sayede 25 milyon metreküp su tasarrufu sağlanmıştır. Bu miktar Çumra büyüklüğünde 4 ilçenin yıllık su ihtiyacına denk gelmektedir. Büyükşehir Belediyemiz; Beyşehir, Meke ve Tuz Göllerinde yürüttüğü çevre koruma projeleriyle doğayı yeniden canlandırmaktadır diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Şanlıtürk...

26.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, doğum borçlanmasıyla ilişkin açıklaması

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sosyal güvenlik sistemimizde kadın vatandaşlarımız 3 çocuğa kadar doğum borçlanması yapabiliyor ancak mevcut düzenlemede sigortalı olduktan sonraki doğumları borçlanabiliyorlar. Erkek vatandaşlarımız askerlik borçlanmasını sigortalı işe başlamadan önce de sonra da borçlanabiliyorken kadınlarımızın sigortalı işe başlamadan önce yapmış oldukları doğumları borçlanamaması hayatımızda her şeyi borçlu olduğumuz annelerimize yapılan bir haksızlıktır. Kadın vatandaşlarımızın sigorta başlangıcından önce yapmış olduğu doğumları borçlanma hakkı yasal olarak düzenlenmeli, bu mağduriyet giderilmelidir. Ayrıca, bu düzenleme yapıldığında Sosyal Güvenlik Kurumuna prim ödemesi yapılacağından ek gelir de sağlanmış olacak ve son yıllarda 1.48'e kadar düşen nüfus artış hızımızın artmasına vesile olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

27.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesinin eski binasına ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesinin eski binası üç yıldır kaderine terk edilmiş durumdadır. Depreme dayanıksız olduğu iddia edilmekte fakat hazırlanan raporlar kamuoyundan gizlenmektedir. Şehrin merkezindeki bu kritik sağlık alanının geleceği

belirsizdir. Yıkım kararı var mıdır? Güçlendirme mümkün müdür? Yerine ne yapılacaktır? Bu sorulara ilişkin verilen önergelere cevap verilmemektedir. Bu sessizliğin nedeni nedir? Bu alan rant için mi bekletilmektedir yoksa yeniden sağlık hizmetine mi kavuşturulacaktır? Ocak 2024 ve Şubat 2025'te 2 ayrı soru önergesi verdik, cevap alamadık, geçen hafta akıbetini tekrar sorduk; cevaplayacak mısınız? Sağlık hizmetinin sürekliliği, afet risk yönetimi, kamu kaynaklarının doğru kullanımı ve şeffaflık açısından bu soruların yanıtlanması zorunludur.

Sağlık Bakanlığını açık ve net bir şekilde bilgilendirme yapmaya davet ediyorum.
BAŞKAN - Sayın Dinçer...

28.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, inşaatta çalışırken hayatını kaybeden 17 yaşındaki Onur Sayıloğlu'na ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, Mersin'in Mezitli ilçesinde 19 Kasım günü inşaatta çalışırken dengesini kaybedip 5'inci kattan düşen 17 yaşındaki Onur Sayıloğlu verdiği yaşam mücadelesine ne yazık ki doğum gününde yenik düşerek bugün toprağa verildi. Üzülerek belirtiyorum, bu bir kaza değil cinayettir. 17 yaşındaki bir çocuk okulda hayal kurmalıydı, ekmek parası için inşaatta çalışmamalıydı. Ekonomik kriz, denetimsizlik ve kötü yönetim yüzünden çocuklarımız bir bir yaşamdan kopuyor. Bir kez daha haykırıyoruz: Çocuk işçiliğine hayır; başka çocuklarımız ekmek parası yüzünden ölmesin, geleceğimiz olan çocuklarımızı hak ettikleri gibi yaşatalım. Onların yeri okul, oyun alanı, umut ve hayattır.

Başka Onurlar ölmesin diyor; evladımıza Allah'tan rahmet, ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürer...

29.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bugün Dünya Çocuk Günü, AKP iktidarları çocuklarımızı da mutsuz kılıyor. Dar gelirli çocuklar yatağa aç giriyor. Çıracılık ve staj sürecinde emekliliğe esas yaşlılık sigortası başlatılmıyor. İş cinayetlerinde çocuklarımız yaşamından oluyor. Tarım işçilerinin çocukları eğitimden, sosyal olanaklardan mahrum. Sokak çeteleri madde bağımlılığında çocukları kurban ediyor. Gazze'de çocuklar bombalanıyor, çocuklar güzel günlere özlem duyuyor. Akran zorbalığından okulda bir öğün yemeğe kadar çocuklar için yapılması gerekenleri AKP iktidarı görmezden geliyor.

Her olumsuzluğa rağmen güzel günler göreceğiz çocuklar, inanın güzel günler göreceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)
BAŞKAN - Sayın Bozkurt...

30.- Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'un, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması

SAFFET BOZKURT (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pazartesi günü kutlayacağımız Öğretmenler Günü vesilesiyle geleceğimizi emanet ettiğimiz öğretmenlerimizin 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü şimdiden kutluyor, ülkemizin dört bir yanında fedakârca görev yapan öğretmenlerimizi hürmetle selamlıyorum. Bilgiyi hikmetle harmanlayarak evlatlarımızın zihnine iyiyi, doğruyu ve güzeli nakşeden, akıl ve gönül dünyamızı aydınlatan öğretmenlerimiz ülkemizin istikbalini şekillendiren kahramanlardır. Onların emeği, sabrı ve özverisi güçlü yarınlarımızın teminatıdır. Görevlerini büyük bir adanmışlıkla, sabırla ve sevgiyle yerine getiren tüm öğretmenlerimize şükranlarımı sunuyor, ebediyete intikal etmiş tüm eğitim neferlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerine yerlerinden söz vereceğim.

Sayın Özdağ'la başlayalım.

Buyurun.

31.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, toplantı yeter sayısına, belediye şirket işçilerine ve sözleşmeli işçilere, pestisit konusuna, hanutçuluk meselesine, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'na, Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Sınavı'nın teke düşürülmesine ve Rojin Kabaiş'e ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1 Ekimden yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin açıldığı tarihten bu yana 1 ay 21 gün; 7 hafta; 50 gün; 1.200 saat; 72 bin dakika; 4 milyon 320 bin saniye geçti fakat bir tek kanun bile çıkaramadılar. Neden? Çünkü toplantı yeter sayısı 180, 180'le iktidarın burada olması gerekiyor ki bir kanunun geçirilmesinde veya görüşmelerinde o kanunun devamını sağlamamız gerekiyor. Şu ana kadar, bu söylediğim saniyelerde, dakikalarda, günlerde, haftalarda bir kanun bile geçmemiştir. Öyle tahmin ediyorum ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihinde böyle bir vakayla, böyle bir olayla karşılaşmadık gibi gözüküyor. Korkarım ki bugün de yine aynı şekilde bir kanun çıkmayacak gibi gözüküyor. Ben buradan Sayın Cumhurbaşkanına Adalet ve Kalkınma Partili milletvekillerini şikâyet ediyorum ve diyordu ki kendisi: "Ben haklarımı helal etmeyeceğim size Parlamentoya devam etmezseniz, görevinizi yapmazsanız." Sayın Cumhurbaşkanım, bunlar gelmiyorlar, size de şimdi buradan duyuruyorum. Öyle tahmin ediyorum ki danışmanlarınız size iletirler ve Adalet ve Kalkınma Partili milletvekillerini de Parlamentoya gönderirsiniz diye düşünüyorum çünkü aynı zamanda Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanısınız. Hâkimiyetin

kayıtsız şartsız millete ait olan yerin Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğunu bir kez daha Adalet ve Kalkınma Partili milletvekillerine hatırlatıyorum.

Diğer bir konuya gelince değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, belediyelerimizde belediye şirket işçileri var -birkaç defa burada gündeme getirdim- bu çok ciddi şekilde bir problem. Nasıl bir problem? Belediye başkanı diyelim ki "A" partili, sonra seçim oluyor, "A" partinin başka bir kişisi belediye başkanı oluyor, arkadaşının aldığı kişileri, iki dudağının arasında almış olduğu kişileri tekrar iki dudağının arasındaki bir sözle beraber işten çıkarabiliyor. Bunlarla ilgili olarak, eğer belediye başkanlıkları değiştiyse, "A" partisinden "B" partisine geçtiyse -zaten dram üstü dram, trajedi üstü trajedi- başka şeyler oluşmaya başlıyor. Burada kaç defa milletvekilleri bu konuyu dile getirdiler. O zaman, iktidar partisine diyorum ki gelin, bununla ilgili bir kanun yapalım.

2014-2015 yılında Türkiye'de sözleşmeli personel olarak alınan bu taşeron işçiler bir kadroya geçirilmişlerdi, o zaman ona da itiraz etmiştim, bunların çoğunluğunu bir sınava tabi tutalım demiştim ama sınava tabi tutulmadan -bunları bir müktesep hak gibi- bu 1 milyona yakın insan buradan taşeron işçi olarak, kadrolu olarak alındılar ve burada devlete dâhil edildiler oysaki onlarla ilgili de bir kriter konulması gerekiyordu.

Şimdi, aynı şekilde 800 bin işçi var, bir diğer tarafta da KİT'lerde de yaklaşık 400 bine yakın yine aynı şekilde sözleşmeli işçiler var -bu işçiler- taşeron işçiler var; bunlara da bir an önce bir kanuni düzenleme yaparak, kriterler getirerek bu noktadaki keyfîlikleri, hukuksuzlukları veya adaletsizlikleri ortadan kaldırmamız gerekiyor, bununla ilgili olarak da bir çalışma yapmamız gerekiyor.

Birkaç defa pestisit konusunu dile getirdim, biraz önce bir milletvekili arkadaşımız yine dile getirdi. Pestisit konusu nedir? Gıda ve sebzelerin yurt dışına giderken, Türkiye'den gümrüklerden geçerken kullanılan kimyasal ilaç miktarıdır. Bu kimyasal ilaç miktarları fazla ise eğer, Avrupa Birliği ülkeleri "Bizim çocuklarımıza, bizim insanımıza zarar verir, o zaman geri gönderiyorum." diyor. Bununla ilgili olarak da Türkiye'de ise hallerde bir denetim mekanizması yok. Tesadüfî yöntemle, "random" usulüyle bunlar denetleniyor, bunların doğru olmadığını gözlemliyoruz. O nedenle, hallerde de bu denetim mekanizmalarının tekrar yeniden makinelerle, neyse teçhizatlarla, alet edevatlarla yapılarak bizim hallerimizden manavlarımıza, manavlarımızdan pazar yerlerimize kadar veyahut da çeşitli AVM'lere kadar giden sebze ve meyvelerin de yine aynı şekilde çok ciddi kontrole tabi tutulması gerekiyor. Avrupa Birliğindeki insanlar insan da Avrupa Birliğindekiler can da bizim Türkiye'de yaşayanlar can değil mi? Aynı zamanda, geri gönderilen, Türkiye'ye "Fazla ilaç kullanılmış." diyerek geri gönderilenlerle ilgili de araştırma önergeleri verdik, kabul etmediniz. Bununla ilgili olarak da bir kez daha iktidar partisini uyarıyorum.

Değerli milletvekilleri, İstanbul'da hanuççuluk meselesi var biliyorsunuz. Eğer şu zehirlenmeler olmamış olsaydı... Bu denetlemelerin yapıp yapılmadığını da bilmiyoruz. Kim denetliyor bu gıdayı veyahut da lokantaları veyahut da fırınları, pastaneleri? Sağlık il müdürlüklerinin memurları denetliyorlar, buralarla ilgili olarak da çeşitli denetim mekanizmaları var; bunların çok sıkı yapılması gerekiyordu. Zaten Türkiye'de olaylar olur, o olayların arkasından gideriz biz, olaylar olmadan önce ciddi tedbirler almayız. "Saldım çayıra, Mevla'm kayıra." şeklinde Anadolu'da bir tabir var. Bu üstünkörü incelemeler yapılır, oralarda nüfuzlar vardır, oralarda başka kirli işler vardır, duygusal yaklaşımlar vardır; iyileri tenzih ederim. O nedenle, burada, hanuççuluk konusunda İstanbul Valisine bir çağırım var. Elbette ki turistlerimiz mağdur edilmesin ama turistlerimiz mağdur edilmesin derken de esnaflarımıza da acımasız şekilde cezalar yazdırılmasın. Orada bir lokum ikram etti diyerek de bu insanlara ağır cezalar verilerek -ruhsatlarının iptal edilmesine kadar, bayağı ağır cezalar verilmesine kadar- gönderilmesini doğru bulmuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - O nedenle İstanbul Valisine buradan diyorum ki: Bu noktada bir hassasiyet gösterin. Unutmayalım ki Türkiye derin bir ekonomik kriz yaşamaktadır. Esnafımız ayakta kalmaya çalışıyor. Ne bir turist mağdur edilsin ne de bizim esnafımız mağdur edilsin.

Diğer bir konuya gelince, biliyorsunuz, diş hekimleriyle ilgili gündür burada konuşuyoruz. Bu hafta Ağız ve Diş Sağlığı Haftası, diş hekimlerimizin de haftasını kutluyorum. Ne konuşuyorduk burada? Bunlar yılda 2 defa sınava giriyorlardı, DUS sınavı yani Diş Hekimliği Uzman Sınavı, çok doğru bir sınav ama ne zaman giriyorlardı bunlar? Nisan ve ekim aylarında giriyorlardı ve bir anda bu sınavı yılda bir defaya indirdiniz. Ya, yapmayın, bunu bir yıl öncesinden kararlaştırın. Bunlar bizim insanlarımız, hazırlık yapıyorlar, çalışıyorlar ama bir anda bunu iptal ettiniz; ekim ayındaki sınavlarını ama bu muhalefetin konuşmaları ve gündeme taşımaları nedeniyle bunu tekrar, yeniden kasımın son haftasına aldınız. Evet, doğru yaptınız şimdi ama yaptığınız yanlış da buradan bütün Türkiye'ye ilan ediyorum. Siz neden plansız ve programsız çalışıyorsunuz? Bir plana...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Neden bir plana uygun hareket etmiyorsunuz? O nedenle, ben buradan düzeltilmiş olan bu hak gasbı nedeniyle mağduriyetleri giderdiğiniz için teşekkür ediyorum. Ama iyi ki muhalefet var, muhalefet olmasaydı "ben yaptım oldu" mantığıyla bu insanları mağdur edecektiniz.

Bir de Van'da bir olay yaşandı biliyorsunuz, bir kızımız Van Gölü'nde ölü bulundu. Birileri hemen aniden demeçler vermeye başladı. Kim? Vali, rektör veyahut da başkaları demeç verdiler veya cumhuriyet başsavcısı, dediler ki: "Bir intihar." Daha henüz araştırma olmamıştı. Dün bu kızımızın annesi, babası, ağabeyi ve amcası bir ziyarete geldi; Van milletvekilleriyle beraber, DEM PARTİ'li Van milletvekilleriyle beraber geldiler. Hassasiyet gösterdik ve bu konunun yakın takipçisi olacağız. Aynı zamanda Sayın Bakanla da konuştum, Sayın Bakan da -Adalet Bakanımız- haftaya bir randevu verecek. Kendisine de buradan teşekkür ediyorum. Bu konu çok yönlü olarak araştırılmalı, hiçbir kimse mağduriyete uğramamalı; mağduriyete uğradıysa da onun faileri ve sebep-sonuç ilişkisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - ...doğru bir şekilde ortaya çıkarılıp bu ailenin dramı, trajedisi ortadan kaldırılmalı diyorum. Rojin'e bir kez daha rahmet diliyorum, aileye de başsağlığı diliyorum. YENİ YOL olarak bu olayın takipçisiyiz.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.
BAŞKAN - Teşekkür ederiz.
Sayın Kavuncu, buyurun.

32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, 20 Kasım 2003 tarihindeki terör saldırısına, 20 Kasımlarda şehit olan 5 askere, şehit yakınlarının ve gazilerin beklentisine, Bankalararası Kart Merkezinin yaptığı ihalelerle ilgili soruşturmaya, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonuna ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 20 Kasım. 2003 yılında bir terör saldırısı olmuştu İstanbul'da. Beyoğlu'nda İngiltere Başkonsolosluğu ve bir bankaya yapılan saldırıda 31 vatandaşımız hayatını kaybetmişti; ben hepsine Allah'tan rahmet diliyorum. Terör nereden gelirse kötüdür arkadaşlar; terörün sağ, solu, ideolojisi, fikriyatı, bir tarafı olmaz, olamaz. Terör terördür, terörist de teröristtir. Teröre karşı durmak, terörü kınamak, terörizme fırsat vermemek herkesin görevidir. Teröristi ve terörü meşrulaştırmaya kalkmak da herkesin ayıbıdır, kusurudur ve büyük bir eksiklidir.

Yine, 20 Kasım'da 5 askerimizin şehadetlerinin yıl dönümü. Tunga Yüksekli, Bayram Er, Mehmet Akırmak, Selçuk Avcı ve Turgut Ergül hain bölücü terör örgütü tarafından 20 Kasım tarihinde şehit edilmişler. Bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz kendilerine.

Şehit yakınları, gaziler ve gazi yakınlarının özlük ve sosyal haklarının iyileştirilmesiyle ilgili bir buçuk yıl önce Meclisteki bir komisyonda bir adım atılması yönünde bir temennide bulunuluyor, Ekim 2025 yılıyla ilgili bir beklenti var ancak hâlen bu gerçekleşmiş değil. Bununla alakalı şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin ciddi bir beklentisi var, bunu bir kez daha gündeme getirmek isterim.

Daha önce buradan ifade ettim -çok kısa bir süre önce- Merkez Bankasıyla alakalı bir konuyu, şimdi bir gelişme oldu burayla ilgili. 6 Aralık 2024'te Bankalararası Kart Merkezine Merkez Bankası yine kendisinin yaptığı denetimde suç bulgusuna rastlayınca suç duyurusunda bulunmuş, Merkez Bankasının bu suç duyurusu üzerine de İstanbul Başsavcılığı soruşturma açmıştı. Banka, hissedarı olduğu Bankalararası Kart Merkezinin 2023'teki "çipli plastik kart alım ihalesi" ve "TROY için spesifikasyon ve applet yazılım geliştirme ihalesi"nde usulsüzlükler yapıldığını tespit etmiş. Soruşturma kapsamında da 10 Ekim'de düzenlenen operasyonla Merkez Bankası Başkan Yardımcısı gözaltına alınmış ve tutuklanmış. Buraya kadar her şey olması gerektiği gibi. Haklarındaki suçlamalar da şunlar; bakın, bunlar başka pozisyon'daki, başka mevkideki insanlar için de söylenen, itham edilen suçlardı, birazdan onlara da değineceğim: Zimmete para geçirme, ihaleye fesat karıştırma ve dolandırıcılık. Bunlar hakkındaki yapılan suçlamalar. Sulh ceza hâkimliğinin kararıyla dün Merkez Bankası Başkan Yardımcısı ev hapsi, yurt dışına çıkışı yasağıyla beraber tahliye ediliyor. Arkadaşlar, bu ülkede hukuk herkes için farklı mı işliyor? Kişiye göre hukukun bu kadar rahat uygulandığı, bu kadar pervasızca uygulandığı ben başka bir ülke bilmiyorum. Dün "terörist" dediğinize, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarını uygulamadığınıza bugün özgürlük naraları atıyorsunuz. E, o zaman uygulayın Can Atalay kararını. Yani ona niye, buna niye yaptınız demiyorum bakın. Kendi siyasi görüşünüze, duruşunuza göre hukuku dizayn etmeye kalkamazsınız. Uygulayın o zaman AYM kararını. Hani geçmişte "terörist" dediğiniz bir insana AİHM ve AYM kararlarına uyararak şimdi özgürlük naraları atıyorsunuz, buyurun Can Atalay'a... Böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir tutarsızlık olabilir mi? Merkez Bankasının yapmış olduğu denetimde tespit yapılıyor, suç duyurusunda bulunuluyor, kısa bir tutuklama ve sonra tahliye. Peki, cezaevindeki seçilmişler ne olacak? Ekrem İmamoğlu, Zeydan Karalar, Mehmet Murat Çalık; bunlar neden bu süreçte bu şekilde cezalandırılıyor? Aziz İhsan Aktaş dosyası ne hikmetse birilerini daha hüküm verilmemişken cezaevine atmaya yetiyor ama AK PARTİ'li ya da AK PARTİ'ye yakınsa ucundan dokunuluyor ve ondan sonra bırakılıyor; kişiye göre hukuk cumhuriyetine hepiniz hoş geldiniz. Ali Sukas, Ramazan Gülten, Buğra Gökçe -yani bu listeyi daha sabaha kadar sayabilirim ben size- bunlar tutuklu yargılanıyor, Merkez Bankası Başkan Yardımcısına gelince "Bırakalım gitsin ve ondan sonrasına bakarız." deniyor; böyle bir tutarsızlık olmaz, kişiye göre bir hukuk anlayışı da kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Şimdi, bugün 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü. Çocuklar bizim değerimiz, kıymetimiz, geleceğimiz, her şeyimiz. Sağlıklı bir nesil ve sağlıklı bir toplum için bu konuyu çok önemsemeliyiz ve hepimizin ortaklaşa üzerine titrememiz gereken siyasetüstü bir konu olarak görmeliyiz. Bu kapsamda dün almış olduğumuz karar da bu açıdan doğru bir karardır, hayırlı bir karardır. Hep beraber suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir komisyon kurulmuş olması da memnuniyet vericidir. Neden memnuniyet vericidir? Bakın, bazı rakamları paylaşacağım sizinle. Çocuklar geleceğimiz, her şeyimiz diyoruz. Peki, durum ne? Sizinle verilerle birkaç rakamı paylaşmak istiyorum: UNICEF ve TÜİK'in yaptığı raporlara göre, Türkiye'de yaklaşık 22,2 milyon çocuk yaşıyor. 7 milyon çocuk yoksulluk sınırı altında. Bu 7 milyon çocuğun da 2 milyona yakını çok ciddi derecede derin yoksulluk yaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Tamamlıyorum.

Yine, UNICEF'in yaptığı bir çalışma "Zenginliğin Ortasında Çocuk Yoksulluğu" başlığı altında. Türkiye'de çocuk yoksulluğu Avrupa Birliği ve OECD ülkeleri arasında Kolombiya'dan sonra 2'nci sırada yani bizden daha kötü durumda Kolombiya var, ondan sonra çocuk yoksulluğunda en kötü durumda olan ülke Türkiye. Çocukların yüzde 24,6'sı açlık sınırında yani her 4 çocuktan 1'i açlık sınırında.

Eğitim: 612 bin çocuğumuz okula gitmiyor, eğitim çağındaki çocuklar bunlar. Suç oranlarına geldiğimizde ciddi artış var -bu konuyu ele alacağız- yüzde 11 geçen seneye göre suç oranlarında artış olmuş, 279 bin çocuk olaylarda mağdur olmuş, bunların 26 bini cinsel suç mağduru ve maalesef bu 26 binin içinde de 22 bin kız çocuğumuz cinsel suç mağduru.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - İş hayatına bakalım. "Çocuk işçi" adı altında emeği sömürülen çocuklarımızın sayısı da çok fazla. Resmî olmayan tahminlere göre 1 milyon çocuğumuz işçi olarak çalışıyor, TÜİK bu rakamı 750 bin civarında öngörüyor, hadi 200-250 bin de kayıt dışı diyelim, 1 milyon çocuk. 2024 yılında, 15-17 yaş grubunda iş gücüne katılma oranı yüzde 25 yani bu rakamlar böyle uzayıp gidiyor. Bugün Dünya Çocuk Hakları Günü ve biz daha dün Şanlıurfa'daki o elim trajik hadiseyi hepimiz içimiz kan ağlayarak takip ettik. Gün geçtikçe de kötüye giden bir veri ve bir olumsuz durum var, bununla alakalı iktidara sesleniyoruz, gerekli önlemlerin gerekli tedbirlerin alınması gerektiğini bir kez daha vurguluyoruz diyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Kılıç, buyurun.

33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve bütün partilerin onayıyla kurulan araştırma komisyonuna, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti; bugün Dünya Çocuk Hakları Günü. Çocuk bugünün yarını, yarının umududur. Unutulmamalıdır ki çocuklar mutlu ise bizler de mutluyuz. Her çocuğun sevgiye, eğitime ve güvene ihtiyacı vardır. Geleceğimizin teminatı çocuklarımızın 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü kutlu olsun diyorum. Bu vesileyle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak yürekte desteklediğimiz, bütün partilerin onayıyla, çocukların suça sürüklenmesine yol açan nedenlerin tüm boyutlarıyla incelenerek koruyucu ve önleyici mekanizmalar geliştirilmesiyle çocukların toplumsal yaşama etkin katılımlarının sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla kurulacak komisyonun hayırlara vesile olmasını diliyorum ve şimdiden de başarılar diliyorum Komisyona.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; insan hayatının en büyük mucizesi şüphesiz akıl etmek ve öğrenmektir ancak bunun da ötesinde, daha kutsal bir erdem varsa o da sabırla yılmadan eğitmek, öğretmek ve ilminin zekâtını vermektir çünkü eğitmek ve öğretmek yalnızca kuru bir bilgi aktarımı değildir; bir millete yön vermek, bir topluma istikamet çizmek ve geleceğin hamuruna maya, ruh katmaktır. Nitekim, cumhuriyetimizin kurucusu Başöğretmenimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk, öğretmenin bir milletin kaderindeki yerini şu sözlerle vurgulamıştır: "Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferin kalıcı neticeler vermesi ancak irfan ordusuyla mümkündür." Bu "irfan ordusu" kelimesi ya da tamlaması diyelim, bazı yerlerde "eğitim ordusu" şeklinde de geçiyor. İşte bu söz, öğretmenin devletimizin bekası için ne denli önemli olduğunu bizlere göstermektedir. Mutlu, huzurlu ve emeğinin değerini gören her öğretmen, sınıfına yalnızca bilgi değil umut, cesaret ve millî şuur taşır. Öğretmeni güçlü olmayan bir milletin istikbali de güçlü olamaz. Zira geleceği inşa eden her bir tuğla öğretmenin şefkatli ellerinde şekillenir. Konuşmama başlarken "Her çocuğun sevgiye, eğitime ve güvene ihtiyacı vardır." dedim. İşte, bunları çocuklarımıza hissettirendir öğretmen. Bu duygu ve düşüncelerle, yaklaşan 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü en içten dileklerle kutluyorum.

Ben bu kürsüde sadece bir milletvekili olarak değil ömrünü kara tahtanın tozuna, kürsünün heyecanına adanmış, rektörlük yapmış bir hoca olarak konuşuyorum. Öğretim üyeliğim ve rektörlük dönemim boyunca binlerce öğrenci yetiştirmenin mutluluğunu yaşadım. Bugün o evlatlarımızın yüzlercesi Türkiye'nin dört bir yanında, en ücra köylerden en kalabalık şehirlere kadar bayrağımızı dalgalandırıyor, öğretmen olarak milletimize hizmet ediyor. Sınıfa girdiğimde, onların gözlerinin içine baktığımda her zaman geleceğin lider ülke Türkiye'sini gördüm. Çünkü öğretmen sıradan bir memuriyetin değil milletin yarınlarını sırtlayan kutsal bir mefkûrenin adıdır. Bu yüzden onlara ne yapsak helaldir, hangi hakkı teslim etsek azdır.

Değerli milletvekilleri, şunu gururla ifade etmek isterim ki içinde bulunduğumuz bu dönem sıradan bir zaman dilimi değildir, Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun şahlanış dönemidir. Bugün, Savunma sanayisinden uzay çalışmalarına, mavi vatandan siber dünyaya kadar atılan her adımın mayasında, sınıflarda öğretmenlerimiz tarafından yakılan bilgi meşalesi vardır. Göklerde süzülen KAN'ımız, denizleri yaran yerli ve millî gemilerimiz, TEKNOFEST kuşağıyla filizlenen millî teknoloji hamlesi Türk eğitim sisteminin ulaştığı noktanın nişanesidir. Türkiye Yüzyılı şüphesiz ki eğitimin de yüzyılı olacaktır çünkü biz biliyoruz ki 21'inci yüzyılın Türk asrı olması ancak ilim ve irfanla teşhiz edilmiş, çağın ötesini okuyan nesillerle mümkün olacaktır. Ancak bugün burada konuşmamız gereken bir vicdan yarası da vardır, bu vicdan yarası hepimizin zaman zaman Meclis koridorunda karşılaştığımız gençlerimizin yarasıdır. Peki, kimdir bu gençlerimiz? Biz o pırıl pırıl gençlerimize, o meslektaşlarımıza asla ve kata "atanamayan öğretmen" demiyoruz çünkü ortada bir başarısızlık yoktur, ortada eksik bir emek yoktur. Bu gençlerimiz devletimizin "Okul" dediği okulları bitirmiş midir? Evet. Devletimizin "Gir." dediği KPSS'den yüksek puanlar almış mıdır? Evet. Devletimizin istediği tüm şartları yerine getirmiş midir? Fazlasıyla getirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Öyleyse bu evlatlarımız bizlerden bir lütuf beklemiyor; onlar sadece alın terlerinin, göz nurlarının karşılığını, analarının ak sütü gibi helal olan haklarını istiyorlar.

Kıymetli milletvekilleri, rakamlar ortadadır, matematik yalan söylemez. Eğitim ordumuzun ihtiyacı bellidir, emekli olan öğretmen sayısı bellidir; norm kadro açığı gün gibi aşikârdır. Bu yıl açıklanan atama sayısı ne yazık ki emekli olan öğretmen sayımızı dahi tam manasıyla karşılamamaktadır. Bakınız -şu elimde tuttuğum dosyayı iktidarıyla muhalefetiyle pek çok milletvekili arkadaşım görmüştür, onların ellerinde de vardır- 2024 KPSS sonuçlarına göre öğretmen adaylarımız son yirmi iki yılın en düşük branş kontenjanlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Gençlerimiz, planlarını geçmiş yılın istatistiklerine göre yapmış, gecesini gündüzüne katmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Fakat sınavdan sekiz ay sonra önlerine konulan tablo bazı branşlarda 21, 27, 28 gibi düşük kontenjanlar olmuştur. Kendi alanında Türkiye derecesi yapan ilk 30'a, ilk 40'a giren öğretmen adayı kontenjan dışı kalıyorsa burada bizler durup düşünmek zorundayız. Bugün şu saatlerde Komisyonca Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülmektedir, tevafuk da olmuştur. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığımızın gerekenleri yapacağına ve öğretmenlerimiz lehine kararlar alacağına yürekten inanıyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak net bir şekilde ifade ediyoruz: İhtiyaç ortadadır, talep haklıdır. 24 Kasım Öğretmenler Günü kapıdadır. Çağrımız şudur: Öğrencisiz kalan tek bir öğretmenimiz olmamalıdır, kalmamalıdır; kadrolu istihdam esas olmalıdır; mülakat tartışmaları son bulmalı, liyakat ve puan esas alınmalıdır.

Sayın milletvekilleri, konuştuğum bu konu sadece kadro sayılarından ibaret değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Son cümlelerimi söyleyeceğim, önemli bir konu.

BAŞKAN - Buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Şu an Türkiye'nin geleceğini konuşuyorum; evlatlarımızı kime emanet edeceğimizi, milletin kaderini belirleyen o stratejik gücü konuşuyorum. Öğretmenlerimizin her türlü sorununu çözmek için dün elimizi taşın altına koyduk, bugün de gövdemizi koymaya hazırız. Şunu herkes çok iyi bilsin ki Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim rotamız bellidir; bizim derdimiz de davamız da büyük ve güçlü Türkiye'dir. Hamdolsun, eğitim sistemimiz bugün köklerinden beslenen, millî ve manevi değerlerle zırhlı, çağı yakalayan bir Türkiye maarif modeline dönüşmüştür. Bu kazanımları korumak ve daha ileriye taşımak boynumuzun borcudur. Öğretmenlerimizin taleplerinin karşılanması noktasında Meclis çatısı altında yürütülecek her çalışmanın öncüsü olacağız çünkü biz gelecek seçimler için değil gelecek nesiller için çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Son cümlemleri söylüyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bu vesileyle, şehit öğretmenlerimizi ve ebediyete irtihal eden tüm eğitim neferlerimizi rahmetle anıyor, Başöğretmenimiz Atatürk'ün izinde yürüyen tüm fedakâr meslektaşlarımızın 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü canıgönülden kutluyorum. Atama bekleyen kardeşlerimizin sesinin bu Gazi Mecliste yankılanacağına olan inancım ile Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Temelli, buyurun.

34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak kurulan araştırma komisyonuna, Uğur Kaymaz'a, Erzincan Cezaevinde yaşanan problemlere ve on birinci yargı paketine, bugün verdikleri grup önerilerine, asgari ücrete ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü. "Çocuk hakları" deyince, çocuk haklarını en fazla belki de yok sayan, gasb eden, ihlal eden ülkelerin arasında geliyoruz; bu, tabii, inanılmaz bir durum. Yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, beslenme, barınma hakkı yani bütün haklarda neredeyse çocuk haklarını âdeta yok sayan, bu hakların korunmasına yönelik çaba içinde olmak yerine bu hakları göz ardı eden bir yerden yaklaşıyoruz.

Evet, dün Mecliste suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir komisyon kuruldu; bu, çok önemli bir adımdı ama yeterli mi? Değil çünkü dönüp baktığımızda, gerçekten çocuklar suça sürükleniyor ama suça sürüklendiği bir mekân da çocukların çalıştığı iş yerleri. En son, Urfa'da Muhammed Kendirci katledildi; 15 yaşındaydı, çalıştığı iş yerinde katledildi. Bugüne kadar, bu yıl içinde 81 çocuk iş yerinde katledildi; bu, işçi cinayetidir, çocuk işçi cinayetidir. Dolayısıyla da çocuklar suça sürükleniyor, evet ama iş yerlerinde de sürükleniyor çünkü öyle bir anlayışımız var ki çocuk işçiliğini makbul sayan bir yerden meseleye yaklaşıyoruz. Mesela, bugün Plan ve Bütçe Komisyonunda Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülüyor. Eğitim Bakanlığının en çok övündüğü meselelerden biri MESEM yani örgün eğitimin içine çıraklık eğitimi katarak çocukları işçileştiren bir anlayışla övünen bir Eğitim Bakanlığı var. Eğitim Bakanlığı diyor ki: "Eğitimde paradigma değişikliği yaşanmalı." Eğitimde paradigma değişikliği yaşanmalı ama bence ilk yaşanması gereken değişiklik sizin değişikliğiniz. Bu Eğitim Bakanı bu ülkenin görebildiği en felaket Eğitim Bakanısıdır, belki de Eğitim Bakanı olacak en son kişidir. Paradigmadan önce bu Bakanı değiştirmek zorundayız.

Sayın Başkan değerli milletvekilleri; 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü ama bundan yıllar önce 21 Kasım 2004'te Uğur Kaymaz katledildi, Uğur Kaymaz 12 yaşındaydı. Onu bu vesileyle bir kez daha anmak istiyorum. 13 kurşunla katledildi, sırtından vuruldu ve onu katledenler beraat etti. O polisler beraat ederken mahkemenin verdiği karar şu: Meşru müdafaaada bulundukları için yani polisler meşru müdafaaada bulundukları için beraat etmiş. Düşünün, 12 yaşındaki bir çocuğu 13 kurşunla sırtından vuruyorsunuz, bunun adı "meşru müdafaa"ymış. Ben, Uğur Kaymaz şahsında yitirdiğimiz, katledilmiş bütün çocukları anmak istiyorum, acılarını bir kez daha paylaşmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada "hak ihlalleri" deyince değişmez konularımızdan biri de tabii ki cezaevleri. Cezaevlerinde hak ihlalleri devam ediyor. Bugün Erzincan Cezaevinden bahsetmek istiyorum. Erzincan Cezaevinde hem Erzincan Kadın Kapalı'da hem de Erzincan Yüksek Güvenlikli Cezaevinde ağır, sistematik ve katlanılmaz hak ihlalleri var yani özetle işkence var. Diğer cezaevlerinde olduğu gibi Erzincan Cezaevinde de bunu yaşıyoruz. Çok ciddi problemler yaşıyor oradaki mahpuslar; yirmi üç saat kapalı kalıyorlar, bir saat havalandırmaya çıkıyorlar, o havalandırmaya çıktıklarına da pişman ediliyorlar. O denli bir acımasızlık söz konusu. Hastane sevkleri yapılmıyor, çıplak arama dayatılıyor.

Gerçekten kabul edilemez bir anlayışla cezaevleri yönetiliyor. Buna son vermek gerektiğini burada ısrarla dile getirdik, bu konuda artık bir düzenlemenin hayata geçmesi gerekliliğini söyledik. Cezaevlerindeki bu keyfî uygulamaları, cezaevi müdürlerinin bu zihniyetten artık çıkmaları gerektiğini dile getirdik.

Bir süreçten bahsediliyor, barıştan bahsediliyor. Evet, çok iyi ama barış her yerde barış; cezaevlerinde de olsun, sokakta da olsun. Artık bu barış anlayışını sindirmeliyiz, toplumsal barışı da var edecek şekilde adımlar atmamız gerekir. Bu cezaevleri meselesini de bir an önce gündemimize almalıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kaldı ki "cezaevleri" deyince çok iyi biliyorsunuz ki cezaevlerinde çok ciddi bir kapasite aşımı söz konusu. 128 bin kapasite üstü mahpus var. Artık nöbetleşe uyuma söz konusu. Hatırlatacağım, ısrarla da söylemeye devam edeceğim: Onuncu yargı paketi bu sıralardan geçerken söz verdiniz, dediniz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - "On birinci yargı paketinde bu meseleyi çözeceğiz. Bu 'Covid' denen meseleyi, infazda eşitsizlik meselesini çözeceğiz." diye söz verdiniz, hafızalarımızda canlılığını koruyor. Ne ortada on birinci yargı paketi var ne de böyle bir düzenlemeye dair bir niyet var. Çıkmış, halka bunun cevabını verin; halk, toplum, mağdurlar sizden bunu duymak istiyor. Artık bu paketin bir an önce düzenlenip Meclise gelmesini bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugünkü önergemiz su krizi üzerine olacak. Gerçekten Türkiye'de çok önemli bir su krizi var, dünyada var; ekolojik krizin belki de en önemli ayaklarından biri de yaşadığımız su krizi. Türkiye, su zengini bir ülke olmaktan, çok hızla su stresi yaşayan bir ülkeye dönüştü. İşte, Fırat'ı, Dicle'si, Kızılırmak'ı, yer altı suları derken hepsini o denli hızlı tüketiyoruz ki ve o kadar acımasız bir yöntemle, madencilik anlayışıyla suları kirleterek tüketiyoruz ki çok yakın bir zamanda artık su stresi değil su yoksulluğu, su fakirliği yaşayan bir ülkeye dönüşeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bugünkü araştırma önergemizi bu anlayışla dinlemenizi ve bu konuda da bir komisyon kurulmasını özellikle dikkatlerinize sunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, bugün sanırım Adalet ve Kalkınma Partisi asgari ücret müjdesini verecek. Yüzde 27 artışla asgari ücretin 28 bin lira olmasını düşünüyorlarmış. Tabii, bu müjdeyi emekçilere değil sermayeye, iş insanlarına verecekler çünkü Merkez Bankası Başkanı, Hazine ve Maliye Bakanı, TÜİK bir araya geldiler, her türlü manipülasyonla enflasyonu yüzde 32'ye indirebildiler ama Adalet ve Kalkınma Partisi onları solladı, enflasyonu yüzde 27 kabul edip asgari ücrete yüzde 27 zam yapmayı düşünüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Gerçekten kabul edilemez bir durum. "Asgari ücret" dediğimiz mesele yoksulluk sınırının en az yarısı olmalıdır. Bu konudaki açıklamamız kamuoyuna 46 bin lira şeklinde olmuştur. Tabii, biz bu açıklamayı yaptıktan sonra da yoksulluk sınırı yükselmeye devam ediyor. Bakın, o denli ciddi bir yoksullukla karşı karşıya ki ülke, bugün sizin düşündüğünüz 28 bin lira bile açlık sınırının altındadır.

Ben teşekkür ediyorum, bu konuyu özellikle dikkatinize sunmak istedim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Emir, buyurun.

35.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, MHP Grup Başkan Vekili Filiz Kılıç'a, Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'ne, eski Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Emrah Şener'e, İBB ve CHP kurultay iddianamesine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben öncelikle MHP Grup Başkan Vekili Sayın Filiz Kılıç'a teşekkür ederek sözlerime başlamak isterim. Millî Eğitimde öğretmen atamalarında bizim uzun yıllardır söylediğimiz ve bir türlü ittifaka, iktidara sözümüzü dinletemediğimiz, artık mülakatların kaldırılması gerektiği gerçeğini bir kez de buradan dile getirdiği için teşekkür ederiz; gecikmeli olmuştur ama doğru olmuştur.

Biz ayrıca yeri gelmişken söyleyelim; MHP'nin, özellikle Demirtaş dosyasındaki AİHM kararlarının ivedilikle uygulanması konusunda ve başka konularda da Türkiye'de demokratikleşme, toplumsal barış ve hukukun üstünlüğü konusundaki tutumlarındaki değişiklikten memnuniyetimizi açıkça ifade etmek isteriz.

Diğer bir nokta, MHP Milletvekili Sayın Levent Uysal, biraz önce haklı bir biçimde dünyadaki su krizini gündeme getirdi ve kendi düşüncesine göre de Mersin'deki dört günlük susuzluğu Meclis gündemine taşıdı. Ama bilinmelidir ki Mersin'de, Mersin'in neredeyse elli yıldır ihtiyacı olan metro projesi ancak Büyükşehir Belediye Başkanımız Vahap Seçer döneminde gündeme gelmiş, projeler yapılmış, altyapı çalışmalarına başlanmıştır ve tam da bu çalışmalar nedeniyle iki ana su isale hattından biri yeteri kadar çalışmamakta, bu nedenle su kesintileri olmakta ancak bunların giderilmesi için Mersin Büyükşehir Belediyesi çalışanları gece gündüz emek vermekte ve umarız ki yarın yani cuma günü öğlene kadar da bu sorun tamamen giderilecektir. Bunu da Mersinlilerin ve Meclisimizin dikkatine sunmak isterim.

Değerli arkadaşlar, bahsedildi, bizce çok önemli, bugün 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü. Bugünü kutluyoruz, anıyoruz ama Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne imza koymuş Türkiye'nin Parlamentosu olarak, Türkiye'de çocuk haklarında nerede olduğumuzu da burada bir kez daha göz önüne almak zorundayız. Maalesef, AKP iktidarında çocuklarımız her gün bir sürü tehdit ve bir sürü sıkıntıyla baş etmek zorunda kalıyorlar. Doğduklarında, bebekken açlıkla baş etmek zorundalar; okula gitseler tarikatların, cemaatlerin iradesine, anlayışına teslim edilmiş bir Millî Eğitim Bakanlığı söz konusu; okula gitmeseler, sokağa

çıksalar çetelerin eline düşüyorlar, suç örgütlerinin eline düşüyorlar, bağımlılık yapıcı maddeleri kullanıyorlar maalesef ve son toplamda, çocuklarımız okula gittiğinde örgün eğitime katılamayan 1 milyona yakın çocuğumuz var ve bunlar MESEM projeleriyle iş gücüne katılıyorlar ve iş gücünün sonrasında da zaman zaman iş cinayetlerine kurban gidiyorlar.

Sadece bir mektuptan bir alıntı okumak istiyorum size, MESEM'de çalışan 17 yaşındaki bir çocuk şu satırları yazmış: "Siz bu yazıyı Dünya Çocuk Hakları Günü'nde okurken ben yine mesaide bir günümü 200 TL'ye satmış olacağım." Türkiye'nin gerçekliği budur, maalesef budur. Şimdi, Sayın Özlem Zengin bu rakamlardan hoşlanmıyor ama Türkiye'de 6,5 milyon çocuk aşırı yoksulluk içerisinde. Çocukların dörtte 1'inin, her 4 çocuktan 1'inin oyuncağı yok ve Türkiye'de çocuklarımızın üçte 1'i yani her 3 çocuğumuzdan 1'isi günde bir kez bile et, tavuk veya balık yiyemez hâlde ve çocuklarımızın yaklaşık üçte 1'i beslenme yetersizliği çekmek zorunda. Örnekler de verebiliriz, çoğaltabiliriz, sabahlara kadar konuşabiliriz ama 18 kez Aile Bakanlığının gitmesine rağmen alamadığı ve bu nedenle yangında kaybettiğimiz 5 çocuğumuzu; yine, denetimsiz metro inşaatı nedeniyle daha geçen günlerde hayatını kaybeden Muhammed Emir ve Hayrunnisa Bilir'i; yine aynı şekilde, karnını suyla doyurmaya çalışan ilkokuldaki, ilköğretimdeki çocuklarımızı; yine, geçenlerde Dilovası'nda ruhsatsız bir fabrikada sigortasız çalıştırılan Tuğba, Nisa ve Cansu'yu da anmak bizim bir görevimiz olsa gerek.

Değerli arkadaşlar, bir diğer önemli konu, Türkiye'de maalesef hukuk, adamına göre işliyor; hukuk, siyasi iktidarın tercihlerine göre işliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

MURAT EMİR (Ankara) - Bizim seçilmiş belediye başkanlarımız, Cumhurbaşkanı adayımız, arkadaşlarımız, çalışma arkadaşlarımız cezaevinde tutuluyorlar; yedi ay, sekiz ay iddianame bekliyorlar ve iddianame sonrasında da içinin boş olduğu ortaya çıksa dahi tutuklulukları devam ediyor. Tayfun Kahraman, Anayasa Mahkemesinin 3 kararına rağmen, yerel mahkeme Anayasa Mahkemesine meydan okuduğu için hâlâ cezaevinde. Milletvekili arkadaşımız, seçilmiş milletvekili arkadaşımız, Anayasa Mahkemesinin 3 kararına rağmen hâlâ cezaevinde tutulduğu için buraya gelip çalışmıyor. Aynı şekilde, ağır hastalığın pençesine düşmüş olan Murat Çalık hâlâ tutuklu ama bir kişi var ki bir ayda tutukluluğuna son verildi ve tutuksuz yargılanıyor. Kim bu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Emrah Şener; Merkez Bankası eski Başkan Yardımcısı ve sonrasında da Bankalararası Kart Merkezi yani BKM'de zimmet, yolsuzluk, dolandırıcılık ve buna benzer suçlara karışmış bir kişi. Bunlar 8 kişiler, Merkez Bankasından gelen bir kadro oldukları anlaşılıyor. Haklarında bu davalar açıldı ve özellikle diğer kişilerin "Biz bütün bu suçları Emrah Şener'in talimatıyla işledik." dediği gerçeği var. Buna rağmen bu kişi sadece bir ay tutuldu ve şu anda tutuksuz yargılanıyor. Biz buradan soruyoruz: Bu Emrah Şener'in yani 100 milyar liranın üzerinde yolsuzluğa adı karışmış olan ve davası devam eden Emrah Şener'in sadece bir ay içerisinde tahliye edilmesinin sebebi nedir? Türkiye'de bu ikili hukuk niye uygulanmaktadır? Emrah Şener'in arkasında kimler vardır, kimlerin talimatıyla bu kişi serbest bırakılmıştır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Çok daha önemlisi, onu serbest bıraktıranlar arasında, bu talimatları verenler arasında; onun sırtını sıvazlayanlar, onun arkasında duranlar arasında bu 100 milyar liranın üzerindeki yolsuzluğa karışanlar var mıdır; bunların açığa çıkması gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, sabrınızı zorlamayacağım ama her defasında olduğu gibi yine, İBB ve CHP kurultay iddianamesinden garipseyeceğiniz, şaşıracağınız, sürekli A Haber izlediğiniz için de ilk defa duyacağınız kimi bilgileri vereceğim kısaca. Bakın, bu iddianameleri kurgulayanların, tasarlayanların bir şekilde döviz merakı var ve dövizlerin taşınması merakı var. Milyon dolarları biliyorlar ve o milyon dolarların taşınabileceğine dönük bir hayal dünyaları var. 2 kadrolu tanıkları var, ismini burada vermeye gerek yok ama 2 kadrolu tanıkları var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Bu 2 kadrolu tanık her yerde, nasıl oluyorsa, bütün bu döviz hareketlerinin tanığı oluyorlar; bir şekilde duyuyorlar, görüyorlar. Birisi "Ben kafede otuyordum, Uber şoförleri vardı yanımda, Uber şoförleri kendi aralarında konuşuyorlardı; gittim, tanıştım. Bunlar, CHP kurultayında verilmek üzere 50 milyon dolar bozdurmuşlar." diyor. 50 milyon dolar! 50 milyon dolara bakıyorsunuz, 500 kilograma yani yarım tona yakın para yapıyor. Yarım tona yakın parayı bir veya birkaç kişi -hayal dünyasına bakın- götürüyor, bozduruyor, sonra 4 tane Vito'yla Ankara'ya getiriyor. Biz onu ispatladık, onun 4 Vito'ya değil, 14 Vito'ya dahi sığma ihtimali yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum.

Aynı şekilde, diğer tanık, diğer kadrolu tanık da "10 milyon dolar, duydum, cenaze aracıyla yurt dışına, Yunanistan'a kaçırmışlar, Yunanistan'da da HSBC'ye yatırmışlar." diyor. Bunların hepsi savcılık iddianamesinden. Oysa Atina'da HSBC şubesi yok. Dolayısıyla bakın, neresinden baksanız tel tel dökülen ama içerisinde hep böyle, valizler dolusu dövizler, paralar falan olan kurgular yapılıyor ama gerçeklik şu: Köstebek gibi arıyorlar, kazıyorlar, olmuyor; kasalara ulaşıyorlar, olmuyor; şoförü, özel kalem müdürünü, korumayı tutukluyorlar, olmuyor; kör kuruş bulamıyorlar, kör kuruş bulamadılar ve bulamayacaklar. Biz arkadaşlarımızın masumiyetini biliyoruz ve bu paçavraların eninde sonunda halkın vicdanında yer bulmayacağından eminiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Zengin, buyurun.

36.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Dünya Çocuk Hakları Günü'ne ve dün kurulan araştırma komisyonuna, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, dün yaptığı suyla alakalı konuşmaya ve Antalya'da yapılacak COP31'e ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, konuşan Grup Başkan Vekili arkadaşlarım Dünya Çocuk Hakları Günü'nden bahsettiler. Dün hep beraber kurduğumuz araştırma komisyonunu ben de fevkalade önemsiyorum, hakeza grubumuz da öyle. Bu komisyonun sadece suça sürüklenen çocuklar için değil aynı zamanda çocuklarımızın yaşadıkları sosyal ortamın, çevrenin, pek çok problemin -eğitim de dâhil olmak üzere- değerlendirilmesi için önemli bir imkân olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Emir hoşlanmadığını söyledi; benim, tabii, hoşlanıp hoşlanmamaktan öte, çocuklara dair her konu dikkatimi çekiyor. Bu konuya dair bir problem varsa bu hepimizin meselesi, tabii ki benim de bizim de meselemiz. Şimdi, ben size birkaç örnek vermek istiyorum: Sosyal medya muazzam bir tehlike alanı oluşturuyor çocuklarımız için ve gençlerimiz için.

Enteresan bir farklılık var...

(Uğultular)

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - CHP Grubu sadece kendi Grup Başkan Vekillerini dinlemeyi tercih ediyor, dinlemeyecekseniz de en azından dışarıda olabilirsiniz.

Erkek ve kız çocuklarının sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarında farklılıklar var. Kız çocukları ve genç çocuklarımız Snapchat kullanıyor, WhatsApp kullanıyor ve daha çok sosyalleşmek için kullanıyor. Erkek çocukları YouTube kullanıyor; Discord, Twitch ve Facebook'u tercih ediyor ama daha enteresanı, ilkökul öğrencileri Facebook kullanıyorlar. Şimdi, bunlara baktığımız zaman, özellikle ilkökul çocukları için düşündüğümüzde, çocuklarımızın aslında yaşına, onlardan beklediğimiz, onlarla ilgili kurduğumuz hayallerle tamamen çelişen alışkanlıkların sosyal medya üzerinden fevkalade hızlı bir şekilde çoğaldığını görüyoruz ve enteresan bir çaresizlik var. Mesela, anneleri görüyoruz, ben de görüyorum, evladına yemek yedirmek için dahi bunları kullanan anneler var. Her daim çocuğunu meşgul etmesi gerektiğini düşünen, çocuğun bir şeyle meşgul olması gerektiğini düşünen anne-babalar var ve öyle bir noktaya gelmiş durumda ki bir taraftan bu sosyal mecraları kullanan çocuğun kendi üzerinde bir baskı var, diğer taraftan da kendi içinden gelen bir baskı var, öbür taraftan da dışarıdan ona gelen siber bir zorbalık var. Bu araştırma komisyonunda özellikle çocuklara yönelik bu siber zorbalığın ve onları suça sürükleyen bu tarz mecraların muhakkak surette bizim dikkatimizin içerisinde olması gerektiğini düşünüyorum ve bunlar çocukların akademik performansını çok olumsuz etkiliyor, kendine dair öz güvenini olumsuz etkiliyor, sürekli ekran başında olmak dikkat dağınıklığı yapıyor. Yani önümüzde gerçekten fevkalade ciddi bir problem var. Mesela, biz millî eğitimin problemlerini konuşuyoruz; artık belki tartışmamız gereken şey, çocukların okulda hayata dair öğrendiği şey ile bu mecralarda öğrendikleri ne kadar tutarlı, ne kadar çelişiyor ve asıl hayatı kavradığı yer neresi? Evde mi kavlıyor hayatı, okulda mı kavlıyor? Ya da bizim hiç neredeyse denetimimiz altında olmayan -hiç kelimesini bilerek kullanıyorum- yani çokça hukuk inşa ediyoruz, kanun yapıyoruz ama ona rağmen yeteri kadar yaptırım olmayan bu mecralarda mı hayatı öğreniyor? Bizi bekleyen en önemli sorunlardan bir tanesinin ben bu olduğunu düşünüyorum ve tabii ki bununla ilgili ne yapacağız? Yani yasaklayacak mıyız, çocuklarımıza bu akıllı telefonları vermeyecek miyiz; hangi yaşta vereceğiz ve onlarda bu mecraların yarattığı hasarı hangi metotla, hangi yöntemle telafi edeceğiz? Bu soruların geleceğe dair hepimizi çokça yorduğunu ve yorması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, mesela yeni fobiler ortaya çıkıyor, bizim zamanımızda "fobi" kelimesi bile yeniyken. Mesela, çokça var da birkaç tanesini söylemek istiyorum, yeni öğreniyorum ben de "nomofobi" diye bir kavram. Nomofobi, akıllı telefonda yoksun kalma korkusu, "Ya telefonum olmazsa, telefonum olmadan nasıl birkaç..."

MURAT EMİR (Ankara) - Bizde var o.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Biraz vardır, biz siyasilerde var galiba diye düşünüyorum.

Ya da netlessfobi yani "İnternetin olmadığı ortamda ben ne yapacağım?" fobisi, "İnternetsiz bir ortamda ne olacağım?" Hatta hayali titreşim sendromu yani telefonunuz çalmadığı hâlde telefonunuzun çaldığını düşünüyorsunuz ya da mesaj gelmediği hâlde mesaj geldiğini düşünüyorsunuz. Çokça müzik dinlemek üzerine YouTube'un yarattığı bir fobiden bahsediliyor. Yani baktığımda o kadar çok aslında, bakın, sayfalarca bu fobiler var, pek çok. Şimdi bunları niçin sıralıyorum?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bunların sıralıyorum çünkü aslında devasa bir problemin içindeyiz. Bu devasa problemin içinde yaşarken ben problemin büyüklüğünün, hacminin bizler tarafından yeteri kadar da idrak edilemediğini düşünüyorum.

Şimdi, bir başka şey söyleyeceğim çocuklarımızla ilgili olarak: Bir taraftan bunlar olurken yani her alandan çocuklar eğitimle alakalı bombardımana maruz kalırken, işte, havalı havalı "Evimizde otururken Harvard'dan ders dinleyebiliyoruz." falan diyebilirken diğer taraftan çok temel konularda da yoksunluk var. Nedir bu? İşte, evinizi boyatacaksınız, bir boyacı bulmak çok zor. Bir şeyi tamir ettireceksiniz, yok. Terzilik... Bizim annelerimiz her şeyi kendileri dikerdi. Bir şey diktireceksiniz, terzi bulmak çok zor. Şimdi, bunlarla ilgili olarak baktığımızda, artık mesleki eğitimde de başka şeylere ihtiyaç olduğunu görüyoruz. Her ne kadar bu akıllı platformlar her şeyi bizim adımıza düşünüyor ama bunları o yapamıyor. O yüzden, bireysel yeteneklerin gelişmesi de çok önem arz ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Özellikle Millî Eğitim Bakanlığımızın mesleki eğitim merkezleri bunun için çok önemli. Çocuklarımız 9'uncu, 10'uncu ve 11'inci sınıfta bu anlamda bu eğitimden faydalanabiliyorlar. Şu anda yaklaşık 540 bin öğrenci mesleki eğitimden faydalanıyor. 2,5 milyon çocuğumuz ustalık belgesi aldı ve yine, 2 milyon evladımız kalfalık belgesi aldı buradan istifade ederek ve usta öğreticilik belgesi alan çocukların sayısı da 1 milyonu geçti. Bu öğretimin yani bu anlamda mesleki olarak kendini geliştirmenin, çocuklarımız için -ortaokuldan hemen mezun olduktan sonra kaydoluyorlar- onların gelecek hayatlarında ayrıca meslek aramaya ihtiyaç kalmadan gerçekten bir meslek sahibi olarak hayata hazırlanmaları ve bu işi öğrenirken de gelir sahibi olmalarının desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Son bir şey... Dün ben suyla alakalı bir konuşma yapmıştım, gördüm ki milletvekillerimizin çok ilgisini çekti, başta Cumhuriyet Halk Partisi Niğde Milletvekili olmak üzere pek çok arkadaşımın konuya dair bilgileri geldi. Ben bu konuyla alakalı daha detaylı çalışmaları da şahsen ve grubumuz adına yapacağım ve takip edeceğim.

Bu konuyu tamamlamak üzerine şu günlerde Brezilya'da yapılan bir toplantı var, "COP 31" olarak özetlenen bir toplantı. Bu toplantı İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi üzerine ve büyük bir ihtimalle -şu anda aslında teyidi var ama nihayetinde toplantı bittiğinde kesinleşmiş olacak- bu toplantının gelecek toplantısı Antalya'da Türkiye'de yapılacak. O yüzden Türkiye'de İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi üzerine kamuoyunda çok negatif bilgi üretiliyor, çoğaltılıyor ama içinde olanlar, bu işi bilenler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - ...çevre ve su meselesinin Türkiye'nin en önemli meselelerinden bir tanesi olduğunu bize bir kez daha hatırlatıyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Grup Başkan Vekilleri.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, çok kısa bir söz talebim var, çok kısa.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emir.

37.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Tabii, ben de aslında bir gün iktidar partisinin Grup Başkan Vekili olup Sayın Özlem Zengin gibi böylesine kritik gündemlerin olduğu, Türkiye'nin her yanından feryatların yükseldiği bir gündemde böyle güzel konuşmalar yapmak isterdim ama maalesef öyle bir fırsatımız yok. Tabii, bu COP 31 Toplantısı'nın Türkiye'de yapılacak olması bir yönüyle diplomatik bir başarıdır. Bu yönüyle de biz elbette ki mutluluk duyarız. Yalnız COP 31'in çalışmaları Antalya'da olacak; inşallah, geldiğinde Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımız tutuklu olarak bir buçuğuncu yılında iddianame bekliyor olmaz. Bir defa, Türkiye demokrasi sınavını geçmeden böylesine ciddi uluslararası toplantılarda hak ettiği ağırlığı kazanamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - İkincisi de siz daha iklim konusunda, kömürden çıkış konusunda en ufak ciddi bir plan ortaya koyamamış bir iktidar olarak COP 31'de gelen yabancı ülkelere neler anlatacaksınız, doğrusu biz de merak ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, yerinden söz taleplerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Genel Kurulu açmadan önce arkada Sayın Grup Başkan Vekilleriyle konuşurken "Yerinden söz isteyen sayın milletvekillerine söz vermeyi 20'yle sınırlı tutalım." denilmişti, ben de buna itiraz edip "Ben bugün 30'la sınırlı tutacağım." demiştim. Ancak Sayın Grup Başkan Vekillerinin hakkı aslında beşer dakika. Şimdi, ben çetele tuttum, Sayın Özdağ yedi dakika, Sayın Kavuncu sekiz dakika, Sayın Kılıç dokuz dakika, Sayın Temelli sekiz dakika, Sayın Emir -şimdiki iki dakikayla birlikte- on iki dakika, Sayın Zengin dokuz dakika ve bir daha istemiş.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Selçuk Bey'in süresini tamamlayalım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Alacağım var sizden.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Selçuk Bey'in alacağını tamamlayalım.

BAŞKAN - Alacağı var, doğru.

Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerine hak olan, sayın vekillere hak olmayan böyle bir tutumu ben şahsen kabul etmiyorum. (Alkışlar) O yüzden, sisteme giren sayın milletvekillerine -şu an benim önümdeki listede 11 arkadaşımız sisteme girmiş, onlara yerlerinden birer dakika söz vereceğim ama önce Sayın Emir'e söz vereyim.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Sayın Başkanım, daha önce ne kadar dakik yaptığım konusunu lütfen söyleyin, lütfen söyleyin.

BAŞKAN - Evet, doğru ama bugün böyle oldu Sayın Kılıç. Hakkınızı teslim ederim, o ayrı bir şey.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Evet, lütfen.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Biz de aynı hakkı teslim ediyoruz, doğrudur.

BAŞKAN - Ama bugünkü çeteleyi tuttum ben, dolayısıyla sayın milletvekillerine haksızlık yapmak istemiyorum.

Sayın Emir, buyurun, sonra sayın milletvekillerine söz vereceğim.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Bir eksik anlaşmayı düzeltmek üzere söz alma ihtiyacı duydum. Öncelikle, sizin demokratik ve Parlamentoyu işletmeye dönük tavrınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Arkadaki toplantıda ben olsaydım 20 arkadaşımın sınırlanmasına karşı çıkardım, emin olabilirsiniz.

Diğer bir konu -benim itirazım- burada bütün milletvekili arkadaşlarımla bilmesini arzu ettiğim şey, Grup Başkan Vekillerinin söz hakkının beş dakika olduğu görüşü doğru değildir. Beş dakikayla başlar ama biz grup adına konuştuğumuz için, gündemi grup adına belirlediğimiz için, Türkiye'deki gündemi buraya taşıma olanağını ancak burada bulduğumuz için yeri geldiğinde, sırası geldiğinde daha uzun konuşmalar yapmak zorunda kalabiliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Bu, arkadaşlarımızın hakkına bir saldırı, tecavüz değil bu, Türkiye demokrasisi ve Parlatentonun işlerliği açısından bir gerekliliktir; bunu Genel Kurulun dikkatine sunarım.

Teşekkür ederim.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUSMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Ben de Sayın Grup Başkan Vekillerinin hakkının beş dakika olduğunu biliyorum. Diğer artılar Meclisi yöneten Meclis Başkan Vekilinin takdirine aittir. Dolayısıyla Sayın Emir, sizin hakkınız aslında, yapılan anlaşma gereği beşer dakikadır. Ben ya da ben değil, diğer Meclis Başkan Vekilleri de aynı şeyi yapıyorlar; bir artı bir vermeye devam ediyoruz, bunu yaparız, bunda sıkıntı yok. Sizin söylediğimize de elbette ki katılıyorum; Grup Başkan Vekilleri, mutlaka, gündemi belirleyen ve grubu yöneten Vekiller oldukları için daha fazla konuşabilirler ama buna istinaden sayın vekillerin hakkını yememek gerektiğini de düşünüyorum; o yüzden, ben bu hakkı onlara vereceğim. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın Kavuncu, sizi de dinleyelim, ondan sonra milletvekillerine söz vereceğim.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Başkanım, bence bir haksızlığa maruz kalıyoruz.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, şimdi, madem böyle bir açıklama yaptınız, açık açık detayını da paylaşmanızda fayda var; zira, milletvekillerinin konuşma sürelerinin yirmi dakikayla sınırlı kalması yönünde benim veya İYİ PARTİ Grubunun bir talebi olmadı, bu bir.

İki: Demokratik tavrınız zaten milletvekilleri tarafından takdir gördü ama bu demokrat tavrınızı sergilerken Grup Başkan Vekillerini hırpalamaya ve ifşa etmeye çok gerek yok. Bize beş dakika süre verildi, biz de o beş dakikayı kullanıyoruz; üstüne, işte, iki dakika, üç dakika veriliyor. Yani, her milletvekili konuşsun; 30 değil, 50 kişi konuşsun, 60 kişi konuşsun; bizim bu konuda böyle bir talebimiz yok ama sanki biz bir taraftan bunu talep edip bir taraftan da bize verilen sürelerin 2 katına, 3 katına çıkıp böyle, hani, sanki -tırmak içinde söylüyorum- arsızlık yapıyormuşuz durumuna da düşürülmeyelim lütfen.

BAŞKAN - Estağfurullah, estağfurullah.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Kılıç, buyurun.

40.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Doğrusu, ilk kez bir Meclis Başkan Vekilimiz bana "Dokuz dakika konuştu." diye bu tür bir cümle kurdu. Her zaman için çok dikkat ettiğimi ifade etmek isterim, diğer milletvekili arkadaşlarım ve Grup Başkan Vekillerim de bunu biliyorlar; kayıtlara geçsin diye ifade ediyorum bu konuda çok hassas olduğumu. Kendim de bir hoca olarak çok hassas bir konuya değindiğimi düşünerek biraz, bir iki dakika uzadığının farkındayım ama bu, şu demek değildir: Hiçbir milletvekili arkadaşımın hakkını gasbetmek gibi bir niyetimiz yok grup olarak da. Ve kürsü arkasındaki o toplantıda maalesef ben de yoktum. Böyle bir kararın olduğunu da şu anda sizden öğreniyorum. Bunu da açıklamak istedim.

Teşekkür ediyorum.

Kolay gelsin.

BAŞKAN - Bir karar olarak ifade etmeyelim. Bir öneri olarak sunuldu, Sayın Zengin sundu.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Hayır Başkanım, haksızlık oluyor.

BAŞKAN - Zaten söz de istiyor, muhtemelen açıklık getirilecektir.

Buyurun.

41.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Şimdi, Başkanım, adaletli olmanın birinci koşulu cümlelerin tamamını söylemek lazım. Şimdi, siz böyle dediğinizde sanki biz Grup Başkan Vekilleri ve özellikle de ben, milletvekillerimiz konuşmasın gibi söylemiyoruz. Ben hatta burada, Genel Kurulda daha evvel söylemiştim, burada da söylüyorum: Ben bir milletvekilinin bir dakika içerisinde -dığdık dığdık- böyle sıkışmış bir zaman diliminde bir şeyi anlatmasını kendisi için çok yorucu buluyorum. Benim önerim şu: Milletvekili sayısını daha azaltalım, maksimum süreyi hesaplayalım. Kaç kişiye süre veriyoruz? Hesaplayalım, bu sayıyı azaltıp milletvekillerinin konuşma süresini artıralım yani bir dakika bence bir meseleyi anlatmak için çok yetersiz bir süre, ben tam tersini savunuyorum. Hatta mümkünse uzlaşalım kendi içimizde, bir günün tamamını bu tarz konuşmalarımıza hasredelim yani önerge verip konuşmak için kendimize alan açmak yerine, daha çok milletvekilinin sayı hesabı yapmaksızın ve daha fazla süre kullanarak milletvekillerimizin daha etkin konuşma yapmasına imkân verelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Grup Başkan Vekillerine kati bir süre konursa buna yüzde 100 uyacağımı söylüyorum. Bakınız, Murat Emir Bey, 1 değil, 2 değil, 3 kez söz aldı ve maksimum süreyi kullandı. Biz de zarurete binaen cevap vermek durumunda kalıyoruz ki bugün hiç cevap vermedim, onu da ayrıca belirtiyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın Koca, buyurun.

42.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, grevdeki işçilere ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Memleketin dört bir yanında kölelik ve sefalet koşullarına karşı Türkiye işçi sınıfı ekmeği ve onuru için ayağa kalkıyor, direniyor. Aylardır maaşlarını ve haklarını alamayan Şafak Grubuna ait Özel Okmeydanı Hastanesi çalışanları bir gecede deprem bahanesiyle işlerinden, aşlarından, ekmeklerinden edildiler ve şu anda direnişler. Yine, İsviçre merkezli saat markası Swatch Grubun Türkiye mağazalarında çalışan işçiler düşük ücretlere, uzun çalışma saatlerine, yetersiz sosyal haklara karşı yüzde 30 zam, yüzde 3 refah payı, sosyal haklarda iyileştirme talebiyle on bir gündür grevdeler. Buradan Şık Makastan Digel Tekstile, Temel Contadan TPI'a, ülkenin dört bir yanında direnen, ekmeği ve onuru için haklarını isteyen Türkiye işçi sınıfına selam olsun, mücadelelerinde yanlarındayız.

BAŞKAN - Sayın Özcan... Sanırım yok.

Sayın Kara... Sayın Kara da yok.

Sayın Suiçmez...

43.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, işsizliğe ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, Trabzon Akçaabat Belediyesinin 13 kişilik işçi alımı için açtığı ilana 1.325 kişinin başvurmuş olması ilimizdeki ve ülkemizdeki işsizliğin ne duruma geldiğini göstermektedir. Bu yılın ilk on ayında işsizlik maaşı başvurularının geçen yıla oranla yüzde 13,5 artarak 1 milyon 491 bin 140'a ulaşması da bu tablonun diğer bir acı yüzüdür. Bütün Avrupa Birliğinde 13 milyon işsiz varken Türkiye'de tek başına 13,5 milyon işsiz bulunması ülkemizi yönetenlerin ekonomik politikalarının iflas ettiğinin en net göstergesidir. Yirmi üç yıldır hem şehrimizi hem de ülkemizi yöneten iktidar, ekonomi başta olmak üzere adalet ve sosyal politikalar alanında sınıfta kalmış, bedelini ise vatandaşlarımız ödemiştir. Bu tabloyu ne istatistik oyunları ile gizleyebilirsiniz ne de laf cambazlığıyla düzeltebilirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

44.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, eğitim politikalarına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi Türkiye'nin kaderini, çocuklarımızın yarınlarını ve cumhuriyetin 2'nci yüzyılında nasıl bir toplum inşa edeceğimizi belirleyecek bir bütçedir.

AKP'nin iflas eden eğitim politikaları sonucunda ülkede öğretmen açığı büyümüş, atanamayan öğretmen sayısı 1 milyona yaklaşmıştır. Milyonlarca çocuk taşınmalı eğitime mahkûm edilmiş, temizlik ve güvenlik görevlisi dahi olmayan okullarda eğitim

görmeye zorlanmıştır. Depreme dayanıksız olduğu için boşaltılan okulların yerine yenileri yapılamadığından aynı binada 2 okul birlikte eğitim görmek zorunda bırakılmış; ikili eğitim sistemiyle çocuklarımız, öğretmenlerimiz ve velilerimiz bozuk eğitim düzeninin yükünü üstlenmiştir.

Türkiye'nin kalkınmasının yolu eğitim sisteminde yapılacak reformlardan geçmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, Başöğretmen Atatürk'ün yolundan giderek cumhuriyetin eğitim devrimlerini yeniden taçlandıracağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Uçar...

45.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, son günlerde yaşanan intihar olaylarına ilişkin açıklaması

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, öncelikle nezaketiniz için teşekkür ederim.

Son birkaç gün içerisinde Türkiye genelinde birçok intihar olayı yaşandı. Sadece basına düşen haberlerden yola çıkarak söylüyorum: Son yirmi dört saat içerisinde en az 13 intihar ya da intihar girişimi maalesef ki var. Sadece Van'da dün 3 kişi, 3 genç intihar etti. İzmir'de kanser hastası bir yurttaş önce kızını vurdu, sonra intihar etti. Bolu'da 2 emekçi, alacaklarını alamadıkları için intihar girişiminde bulundu çünkü geçim sorunları had safhada. İzmir, İstanbul, Bilecik, Bursa, Bolu, Kocaeli, Urfa, Samsun ve Van'da yurttaşlar intihara son çare olarak başvurmak zorunda kalıyor. İntiharların ekonomik, sosyal ve psikolojik sebeplere dayandığı açıktır. Bir bütün olarak bu soruna Hükûmetin sağlıklı bir şekilde yaklaşma sorumluluğu vardır ve bütün bakanlıklar bir an önce seferber olmak zorundadır.

BAŞKAN - Sayın Dindar...

46.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, birleşimi yöneten Başkan Vekili Pervin Buldan'a, Van'da gastroenteroloji uzmanı ihtiyacına ilişkin açıklaması

MAHMUT DİNDAR (Van) - Sayın Başkan, bu hakkaniyetli davranışınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Bugün burada Van'dan yükselen bir çığlığı sizlerle paylaşmak istiyorum. Van'da resmî kayıtlara göre 4.500 çölyak hastası yaşıyor ama ne yazık ki bu kentin bir tek gastroenteroloji uzmanı bile yok. Evet, yanlış duymadınız, 4.500 hastaya sıfır uzman. Ülkede 850 bin çölyak hastası var ama bu konuda kapsamlı bir politika yok. Bir baba bana mesaj atmış "Oğlumu bir yıldır kontrole götüremiyorum; yakın il yok, imkân yok, glütensiz gıda bulamıyoruz." diye. Bu yalnızca Vanlı bir babanın değil çölyaklıların ortak feryadıdır. Çölyak hastaları bu ülkenin yurttaşı değil mi? Sağlık Bakanlığı Van'a uzman hekim göndermiyor mu? Sağlık bir haktır, lütuf değil. Van'da insanlar hakları olan tedaviye ulaşamadıkları için hastalıklarıyla baş başa bırakılıyor. Bu kabul edilemez.

BAŞKAN - Sayın Olan...

47.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Tatvan'daki engelli bir yurttaşın talebine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tatvan'da edebiyat, şiir ve tiyatroyla ilgilenen engelli bir yurttaşımızın talebini aktarmak istiyorum: "Tatvan'da ikamet eden engelli bir bireyim. İlçemizde engellilere yönelik sosyal ve kültürel alanlar oldukça kısıtlı. Bu sınırlılığa rağmen bizler için bir nefes alanı niteliğinde olan Tatvan Kültür Müdürlüğüne bağlı Tatvan Kültür Merkezi uzun süredir kapalı durumdadır. Kültür merkezinin yeniden açılmasını sabırla bekliyoruz ancak bugüne kadar herhangi bir gelişme yaşanmadı, konuyla ilgili muhatap da bulamıyoruz. Engellerimiz nedeniyle hayata zaten geriden başlarken asıl engelin zaman zaman kent yöneticilerinin duyarsızlığı olduğunu görmek bizleri daha da üzüyor. Sanatla, kültürle, tiyatroyla hayata tutunan engelli bireyler olarak sizden talebimiz Tatvan Kültür Merkezinin yeniden faaliyete geçmesidir."

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Çalışkan...

48.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, narenciye çiftçisinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, Hatay'daki, narenciye çiftçisi büyük mağduriyet yaşamaktadır. Narenciyede don yaşandı. Bunu önlemek üzere çiftçilerimiz, üreticilerimiz 2 kat gübre kullandı, aşırı derecede ilaç kullandı, maliyet hayli yüksek arttı. Bugün mandalınanın fiyatı 3 lira, portakal ise 5 lira. Böyle bir durumda üretici asla tüketicinin elinde, marketlerin elinde mağdur edilmemelidir. Derhâl bir narenciye politikası belirlenmeli, bu çiftçilerimize, üreticilerimize yardımcı olunmalıdır. Âdeta narenciye üreticisi mafyanın eline düşmüş gibidir. Her yıl bu acı tekrarlanmamalıdır. Bunun dışında, deprem bölgesindeki mücbir sebep hâli uzatılmalı. Özellikle de zayi emtia kararı alınmadığından esnafımızda ürün stoku görülmektedir. Acilen bu konudaki mağduriyet giderilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Sarıgül...

49.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Erzincan'daki Doğusan'a ve cezaevleriyle ilgili yapılması gereken düzenlemelere ilişkin açıklaması

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Özellikle can Erzincan'da Doğusan bizim için çok kıymetli.

Arkadaşlarımız bahsetti, cezaevlerinde önemli sıkıntılar var. Cumartesi günü Erzincan cezaevlerini gezeceğim ve buradan bir kez daha hep birlikte, bütün Parlamento cezaevlerindeki bu çalışmalara bakmamız lazım, bu düzenlemeleri yapmamız lazım, kader mahkûmlarına bir şans daha vermek lazım. Kardeşlik hukuku için, toplumsal barış için, anneler ve babalar için, çocuklar için Erzincan'dan başlayalım ve gelin "Affet Türkiye'm, affet Türkiye'm, affet Türkiye'm!" diyelim.

BAŞKAN - Sayın Yüksel...

50.- Balıkesir Milletvekili Ekrem Gökay Yüksel'in, sosyal konut projelerine ve Balıkesir'in Burhaniye ilçesinin konut ihtiyacına ilişkin açıklaması

EKREM GÖKAY YÜKSEL (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

2023 yılında başlatılan İlk Evim Konut Projesi kapsamında 250 bin konut ve geçtiğimiz aylarda açıklanan Yüzyılın Konut Projesi'yle belirlenen 500 bin konut hedefi ülkemizin sosyal konut politikasındaki güçlü ve sürdürülebilir vizyonunu ortaya koymuştur. Bu projeler TOKİ'yi, dar ve orta gelirli vatandaşlarımızın güvenliğini, nitelikli ve modern yaşam alanlarına ulaşmasını sağlayan, milletimizin yararına umut olan, şehirlerimizin planlı gelişimine yön veren stratejik bir kurum hâline getirmiştir. Balıkesir'imiz deprem kuşağında yer almaktadır ve yapı stokunun önemli bir kısmının yenilenmeye ihtiyaç duyması nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Özellikle nüfusu giderek artan Burhaniye ilçemizde TOKİ tarafından en son 2014 yılında 164 konut inşa edilmiş olup aradan geçen sürede ilçemizde ekonomik hareketlilik artmış ve nüfus yapısı değişmiştir. Bu durum, konut ihtiyacını daha da belirgin hâle getirmiş, hemşehrilerimizden gelen yoğun talepler ise söz konusu ihtiyacın güncellendiğini ve önemini oldukça ortaya koymuştur.

BAŞKAN - Sayın Arslan...

51.- Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın, Almusluların beklediği projeye ilişkin açıklaması

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Almus Barajı'nda bulunan köylerin yıllardır beklediği bir proje bugün onaylandı. Almus Barajı'ndaki köylerimizin yollarını 15 kilometre kısaltacak -baraj üzerine- bir geçit yapacağız inşallah. Altmış yıldır beklenen yeni tesisimiz Almuslulara, Tokatlılara hayırlı olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Son olarak Sayın Öztürkmen, buyurun.

52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, PTT'de yeniden yapılanma ve küçülme iddialarına ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

PTT'de yeniden yapılanma ve küçülme iddiaları gündemde. 10 bine yakın PTT çalışanının havuza alınması ya da başka kurumlara nakli konuşuluyor. 2 bine yakın PTT şubesinin kapatılması, kargo hizmetlerinin esnaf kurye modeline geçilerek fiili özelleştirmenin planlandığı da öne sürülüyor. PTT'nin dönüşüm süreci, ne çalışanlara ne de kamuoyuna açıklama yapılmadan, kapalı kapılar ardında yürütülüyor; bu da binlerce PTT çalışanını kaygılandırıyor. PTT emekçileri önünü görmek, geleceğini planlamak istiyor. Özellikle şunu belirtmek isterim: Bu yıl için 4,5 milyar TL'nin üzerinde zarar öngörülen PTT'nin batırılmasının sorumlusu emekçiler değil liyakatsiz yöneticilerdir. PTT çalışanları emir kulu değildir, tepeden inme ve keyfi dönüşüm politikalarını kabul etmiyorlar. 10 binlerce PTT çalışanı Ulaştırma Bakanlığından ve PTT yönetiminden açıklama bekliyor.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli erlerin özlük hakları, hizmet koşulları, görev sonrası yaşam güvenceleri ve toplumsal uyum süreçlerinin çok yönlü olarak araştırılarak değerlendirilmesi ve sosyal adaleti önceleyen kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

20/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Selçuk Özdağ
Muğla
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli erlerin özlük hakları, hizmet koşulları, görev sonrası yaşam güvenceleri ve toplumsal uyum süreçlerinin çok yönlü olarak araştırılarak değerlendirilmesi ve sosyal adaleti önceleyen kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 20/11/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın İrfan Karatutlu.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü verdiğimiz araştırma önergesiyle, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli erlerimizin özlük haklarında yaşanan sorunları konuşmak üzere söz almış bulunuyorum.

Devlette devamlılık esastır. 2011 yılı bir yasa çıkarılıyor. 6191 sayılı Kanun Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu. Bu kanunla 2013 yılında binlerce gencimiz, binlerce insanımız işe alınıyor sözleşmeli er ve erbaş olarak. Amaç neydi? Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının, kritik ve uygun görülen görevlere, yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak. Bu noktada, alınan insanlara birtakım haklar veriliyor, birtakım hakları eksik kalıyor ve sonuçta 2013'te ek bir maddeyle yedi yıl sözleşmeli olarak görev yapan er ve erbaşların devlet memurluğunda istihdam edilmesinin, devlette istihdamının önü açılan bir ek madde ekleniyor. Maalesef -o günden bu yana yaklaşık olarak, 2013, yedi yıl- 2020'den bu yana şu anda sayıları yaklaşık 3 bin ile 4 bini bulan bu yedi yıllık sözleşmeyi bitirmiş er ve erbaşlardan herhangi bir kimse devlette istihdam edilmiyor. Bu arkadaşlarımız müteaddit defalar Millet Meclisine de geldiler, kamuoyunda haklarını arama noktasında çalışmalar yaptılar ama devletin verdiği bir söz var, kanunla yapmış bunu ve devamlılık esas ve 2011 yılı yani iktidarın olmadığı bir yıl değil, böyle bir söz verilmiş. Bu insanlar gerçekten zor şartlarda çalıştılar; görev koşulları ağır, riskleri yüksekti, sosyal hakları sınırlıydı, sözleşme süreleri belirsiz, meslekte yükselmeleri neredeyse imkânsızdı. Yedi yıl görev yaptıktan sonra uzman çavuşluğa geçme durumları vardı ama birçok engelle karşılaştılar. Bu gençlerimiz vatani için en riskli bölgelerde görev yaptılar ama görevleri bittiğinde ellerinde ne bir mesleki sertifika ne bir istihdam güvencesi ne de geleceğe dair bir yol haritası verildi; sosyal hakları da yetersizdi, görev sırasında yaralanan, psikolojik yıpranma yaşayan, aileleriyle aylarca görüşemeyen bu gençler destek mekanizmalarına erişmekte de zorlanmakta; aile yardımları, sosyal güvenceleri, kıdem ve emeklilik hakları konusunda ciddi mağduriyet yaşamaktadırlar. Daha da vahimi, terhis sonrası dönemde yaşanan sorunlar; birçok araştırma yapılmış bu gençlerimizle ilgili, er ve erbaşlarla. Psikologların ve uzman kurumların analizleri sözleşmeli erlerin bir kısmında işsizliğe karşı travma, toplumsal uyum sorunları, aile içi şiddet ve sıkıntılarının arttığını göstermektedir. Bu, sadece bireylerin sorunu değil ülkenin sosyal güvenliği ve toplumsal barışı açısından yapısal bir sorundur. Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinde 40-50 bini aşkın sözleşmeli er hâlen görev yapmaktadır. Çağrımız nettir: Bu erlerimizin sözleşme süreleri belirsizlikten kurtulmalıdır, emeklilik ve kıdem hakları yeniden düzenlenmelidir, mesleki eğitim programlarına alınmalıdırlar. Terhis sonrası yasanın verdiği istihdam garantisi işletilmelidir. Sosyal ve psikolojik destek mekanizması güçlendirilmelidir. Görevde yükselme liyakat temelli ve erişilebilir hâle getirilmelidir. Bugün 2013 yılındaki o ek maddeyi size okumak istiyorum: "Sözleşmeli erbaş ve er olarak en az yedi yıl hizmet yılını doldurarak ayrılanlardan nitelik belgesi olumlu olanlar, ilgili mevzuatlarındaki şartları taşımaları kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarının boş kadro ve pozisyonlarına bu maddedeki usul ve esaslar çerçevesinde atanırlar." Devlet bu sözü vermiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Bu sözün arkasında durmak, bu yasayı çıkaranların boyunlarına borçtur. Dolayısıyla bu gerekçelerle sözleşmeli erlerin özlük haklarının tüm yönleriyle araştırılması için Meclis araştırma komisyonu kurulması gerektiğini bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisi grup önerisi üzerine İYİ Partimiz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisimizi saygıyla selamlarım.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli er ve erbaşlarımızın ülke savunmasında gösterdikleri fedakârlığa rağmen hiçbir güvenceye sahip olmayan trajik sonlarının, durumlarının ivedilikle düzeltilmesi için bizler de önergeyi destekliyoruz.

İktidarın sözde profesyonel ordu politikası gençlerimizi sözleşmeleri bittikten sonra işsiz, sigortasız ve geleceksiz bırakacak şekilde kurgulanmıştır. Bu, sistematik bir ihmaldir ve hem ahlaken hem de toplumsal sorumluluk açısından da kabul edilemez.

Biraz önce grup önerisinin YENİ YOL temsilcisi tarafından ifade edilen er ve erbaşların durumuna benzer, onlarda yedi yıl, uzman çavuşlarda da yine on beş yıllık bir süre var. Benzer oldukları için bu önerinin içinde uzman çavuşların da sıkıntılarını anlatmak istiyorum. 20 yaşında göreve başlıyor uzman çavuş olarak, on beş yıl hizmetini tamamlıyor, 35 yaşında karşısında duran bir tablo var; ne sigorta tamamlanmış ne iş deneyimi askerlik dışı alanda neredeyse yok gibi. Sivil hayata geçiş için hiçbir destek yok. İktidarın ihmali bu gençleri yalnız bırakmakla kalmıyor, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik riskler de yaratıyor. Peki, 35 yaşında bu genç nereye gidecek? Nasıl aile kuracak? Kira, ev, geçim derdini nasıl çezecekler? Soruyoruz, cevap yok çünkü Hükûmet gözlerini kendi

gencine kapatmış. Milletvekili arkadaşlarımız burada defalarca eleştirilerini dile getirdi. Sözleşmeli erlerin toplu ödemeleri ve tazminatları uzun vadeli bir ekonomik güvence veya emeklilik hakkı sunmuyor hatta uzman erbaşlığa geçenlerin tazminat talepleri çoğunlukla reddediliyor. 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu bu gençlerin haklarını korumaktan uzak ve sınırlı. Hükümet birkaç reform adımı attığını iddia etse de bunlar gerçek mağduriyetleri çözmeye yetmiyor. Vatandaşın savunan gençlerimiz iktidarın ihmali yüzünden mağdur edilemez, onlar fedakârlık yapıyor, Hükümetin görevi ise bu fedakârlığı boşa çıkarmamak ve onları güvenceye almak. İktidarı sorumluluğunu yerine getirmeye ve bu gençlerin haklarını korumaya çağırıyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu alanında istihdam politikası, sadece bir grubun probleminden öte tüm kamusal alanda yaygın olarak kullanılan ve maalesef ciddi sorunların ana kaynağı hâline gelmiştir. Kamuda personel istihdam etme rejimi AKP döneminde önemli bir dönüşüme girmiş; kamusal yaşamın temelini oluşturan eşitlik, adalet, güvenceli çalışma hakkı ve iş barışını ciddi anlamda zedelenmiştir. Yurttaş ile devlet arasında kurulacak yeni ilişki olan ve eskisinden istisnai durumlarda uygulanan sözleşmeli istihdam modeli iktidar döneminde asli ve sürekli tüm işleri de kapsayan yeni bir şekle evrilmiştir.

2006 ve 2007 yıllarında yapılan değişikliklerle sözleşmeli istihdamın kapısı sonuna kadar açılmıştır. 2006 yılında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (B) fıkrasına eklenen düzenlemeyle sözleşmeli öğretmenliğe geçilmiştir. 2007 yılında ise 657'ye "bu Kanuna tâbi kamu idareleri" denilerek sözleşmeli personel istihdamının madde çerçevesindeki sınırları kaldırılmıştır. Böylelikle eğitim ve sağlık başta olmak üzere kadrolu personel eliyle verilmesi gereken tüm asli ve sürekli hizmetler sözleşmelilere verilmiştir. Kamu personel alım ilanlarının tamamı sözleşmeli personel alım ilanlarına dönüştü. Strateji ve Bütçe Başkanlığının verilerine göre bugün tam 444 binden fazla kişi kamuda sözleşmeli olarak çalıştırılmaktadır. Kadrolu, güvenceli istihdamın yerine giderek yaygınlaşan sözleşmeli çalışma, iş güvencesini zayıflatan, çalışma barışını bozan ve eşit işe eşit ücret ilkesini ihlal eden bir yapıya dönüşmüştür. Sözleşmeli istihdam çalışanı, hem hukuki hem de sosyal açıdan kırılgan bir konuma itiliyor. Sendika özgürlüğü, itiraz hakkı, yer değişikliği, iş güvencesi gibi en temel haklar sözleşmeli personel için ya sınırlandırılıyor ya da fiilen kullanılamaz hâle getiriliyor. Devlet, bir kamu işvereni olarak yurttaşla kurduğu ilişkiyi bir sosyal sözleşme üzerinden değil, itaat ve bağlılık esasına dayalı bir çalışma rejimine dönüştürüyor. Bunun en somut örneklerini eğitimde ve sağlıkta görüyoruz. Aynı okulda, aynı sınıflara giren öğretmenler arasında; aynı serviste çalışan sağlık emekçileri arasında statüye dayalı özlük farkları çalışma barışını zedeliyor, kurum içi hiyerarşik baskıları ve mobbingi artırıyor. Ekmek ve adaleti ortadan kaldırarak sadakati ve itaati satın almaya, seçim dönemlerinde "kadro" sözleriyle halkın özgür iradesine el koymaya çalışıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Kamuda asli ve sürekli işler başta olmak üzere tüm alanlarda her türlü güvencesiz istihdama son verilmesi sadece ekonomik bir talep değil aynı zamanda toplumsal adaletin bir gereğidir diyerek Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Özgür Ceylan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözleşmeli erleri konuşuyoruz. Kimdir sözleşmeli erler? Sözleşmeli erler, 2011 yılında ordunun profesyonelleşmesi adımıyla başlanan bir sürecin sonunda, yaklaşık sayıları 35 bini bulan, Anadolu'nun orta gelirli, belki fakir yurttaşlarımız, gençlerimiz, işsizlik çeken gençlerimiz devletimize başvurmuşlar ve bu vatan için canlarını ortaya koyarak bu askerlik görevini sözleşmeli olarak yedi yıl süreyle yapmayı kabul etmiş gençlerimiz. Bu hep gördüğümüz sıvasız, boyasız, şehit bayraklarının asıldığı evler işte tam da bu çocuklarımızın yaşadığı evler. Bu çocuklarımız, yedi yıl bittiğinde devlete geçme sözü verilmiş çocuklar.

Biz, 2013 yılında çıkardığımız ek maddeyle, gerekli nitelikleri taşımaları koşuluyla devlete istihdam sağlama olanağı sağladık ancak maalesef ki o günden bugüne bunların ancak yüzde 5'i istihdam edilebildi. Bu çocuklarımızın, bu gençlerimizin yüzde 95'i işsizler ve bu fesih sürecinden sonra iş bulmakta da çok zorlanıyorlar; yaşadıkları askerlik süreci, o psikoloji; onun dışında... Yani biz şunu bile başaramadık... Tek kelimeyle "Fesih nedeni: Kamudan fesih." İşveren bunu gördüğü zaman diyor ki: "Ya, sen niye kamudan atıldın?" Bunu bu şekilde görüyor. Fesih aslında onun kendi orada gelişiminin doğal bir sonucu ama oradaki ifadeyi dahi değiştirmeyi başaramadık. Bu genç iş başvurusuna gittiğinde deniliyor ki: "Senin sözleşmen feshedilmiş, sen de bir şey var." Görüşmeye bile almıyorlar; mülakat var devlette, devlete zaten giremiyorlar.

Bakın, biz bu çocukların işlerini çözebiliriz, çok kolay. Bekçi, infaz memuru, güvenlik görevlisi, zabıta, orman muhafaza memuru, itfaiye personeli, hizmetli olarak bunları görevlendirebiliriz; bunlarla ilgili çalışmayı yapmamız lazım, gerçekten çok zor durumdalar. Ha, deniliyor ki: "Ya, biz bu sürenin sonucunda onlara bir tazminat verdik." Devletimiz bunu söylüyor ama inanın, verilen tazminat 1 milyon 500 bin lira civarında bir tazminat; ne yeni bir yaşam kurmaya ne iş kurmaya, ev almaya, evlenmeye dahi yetmeyecek bir para. Bu çocukların haykırışına, çılgınlığına biz kulak kapatmamalıyız, onlarla ilgilenmeliyiz; bu bizim görevimiz. Bu, yalnızca sözleşmesi bitmişlerde değil şu an görevde olanlarda da... Mesela, refakat izni alamıyorlar, mehil izni alamıyorlar, mazeret tayini isteme hakları bulunmuyor; ek gösterge, paraşüt tazminatı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖZGÜR CEYLAN (Devamla) - ...yol harcırahları yok, derece ve kadro ilerlemesi yok; apolet, rütbe yok. Bakın, bir yıllık sözleşmeli er ile yedi yıllık sözleşmeli er aynı kefiye konuluyor. Bu, liyakatin ve tecrübenin olmadığı bir sistem yaratıyor. Lojman hakları yok, mesai sonrası bu çocuklar eve gidemiyorlar. Gelin, bu gençlerimizin sorunlarını araştırmak için bu komisyonu kuralım,

hep birlikte onların bu çılgınlığına ses verelim, onlara destek olalım. Bu bizim büyük bir devlet olarak vatandaşlarımıza, askerlerimize sözümüz olmalı ve bunu tutmalıyız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Refik Özen.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA REFİK ÖZEN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grubunun vermiş olduğu grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın hemen başında, 11 Kasım 2025 tarihinde Gürcistan hava sahası üzerinde düşen uçakta şehit olan kahraman evlatlarımız ile Orman Genel Müdürlüğümüze ait düşen uçakta şehit olan kahraman pilotumuza Allah'tan rahmet, ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gücünü milletimizden, tecrübesini tarihten alan Türk Silahlı Kuvvetleri hukukun üstünlüğü ilkesinin esas alındığı bir anlayış içerisinde sürekli değişen risk ve tehditlerin bulunduğu güvenlik ortamında aziz milletimizin egemenlik ve bağımsızlığını korumak; kutsal vatan topraklarımızın, mavi vatanımızın, semalarımızın ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak; havada, karada ve denizde ülkemizin hak ve menfaatlerini korumak ve aynı zamanda bölge ve dünya barışına katkıda bulunmak için her türlü gayret ve çabayı göstermektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerimizin profesyonelleşme hedefleri doğrultusunda uygulamaya konulan sözleşmeli er istihdam modeli, hem ordumuzun personel ihtiyacının karşılanması hem daha dinamik bir yapının oluşturulması açısından önemli bir fonksiyon üstlenmiştir. Sözleşmeli erlik sistemi, belirli süreli sözleşmelerle görev yapan, profesyonel askerlik kariyerine ilk adımı oluşturan, ordumuz için önemli yer teşkil eden bir statüdür. AK PARTİ iktidarlarımız döneminde, 2016 yılından bugüne sözleşmeli erbaş ve erlerin özlük haklarına yönelik birçok iyileştirme yaptık ve inşallah yapmaya devam edeceğiz. 2016 yılında yabancı ülkelere birlik hâlinde veya münferiden gönderilen ve fiilen sınır ötesinde görev icra eden sözleşmeli erbaş ve erlere özel harekât ve operasyon tazminatı güncellenmiştir. Sözleşmeli erbaş ve erlerin sözleşmelerinin bitiminde verilmekte olan tazminat tutarları yüzde 33 oranında artırılmıştır, gemide ve yüzer birliklerde görev yapan sözleşmeli erbaş ve erlerin almakta olduğu aylığın yüzde 3 artırımlı ödenmesi sağlanmıştır; devlet memurları ile subay, astsubay, uzman erbaşlar gibi aile yardımı ödeneğinden faydalanabilmesi imkânı sağlanmıştır, bağlı oldukları kuvvet komutanlıklarında statü geçişi kapsamında uzman erbaşlığa geçebilmeleri sağlanmıştır. Uzman erbaşlığa başvuru şartı üç yıldan iki yıla düşürülmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın

REFİK ÖZEN (Devamla) - 2024 yılında 4.788 sözleşmeli erimizin uzman çavuşluğa geçişi sağlanmıştır. 2025 yılında, uzman erbaşlığa başvuran ve yapılan sınavlarda başarılı olan sözleşmeli erlerimizin tamamının uzman erbaşlığa geçişi sağlanacaktır. Yedi yılını doldurmadan uzman erbaşlığa başvuranların iş sonu kıdem tazminatı ödenmezken iki yıl da dâhil olmak üzere uzman erbaşlığa geçmek için başvuran ve uzman erbaşlığa geçen tüm sözleşmeli erlerimize kıdem tazminatı ve iş sonu tazminatı ödenmesi hakkı getirilmiştir. Askerî personelin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik mevzuat çalışmaları, ülkemizin şartları, çağdaş uygulamalar ve statüler arası denge gözetilerek bir sistem bütünlüğü içerisinde incelenmekte ve personelin lehine olacak şekilde aralıksız olarak ilgili makamlarca çalışmalar devam etmektedir diyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunacağım ama bir yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Kanko, Sayın Öztürkmen, Sayın Dinçer, Sayın Yaman, Sayın Halıcı, Sayın Ersever, Sayın Suiçmez, Sayın Kavaf, Sayın Coşar, Sayın Bankoğlu, Sayın Özçağdaş, Sayın Çan, Sayın Ceylan, Sayın Erol, Sayın Kara, Sayın Sarıgül, Sayın Sümer, Sayın Ünver, Sayın Öztunç.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.27

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.43

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan sözleşmeli erlerin özlük hakları, hizmet koşulları, görev sonrası yaşam güvenceleri ve toplumsal uyum süreçlerinin çok yönlü olarak araştırılarak değerlendirilmesi ve sosyal adaleti önceleyen kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8 Aralık 2025 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer almasına; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurulda görüşme usul ve takvimi ile konuşma sürelerine; kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin dokuz turda tamamlanmasına, turların bitiminden sonra bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin maddelerinin oylanmasına ilişkin önerisi

No: 72

Danışma Kurulu Önerisi

20/11/2025

Danışma Kurulunun 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Özlem Zengin
AK PARTİ Grubu
Başkan Vekili

Murat Emir
CHP Grubu
Başkan Vekili

Sezai Temelli
HDP Grubu
Başkan Vekili

Filiz Kılıç
MHP Grubu
Başkan Vekili

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili

Bülent Kaya
YENİ YOL Grubu
Başkanı

Öneriler:

1- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8 Aralık 2025 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 8 Aralık 2025 Pazartesi günü saat 12.00'de başlanması, Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerinin bitimine kadar, resmî tatil günleri dâhil her gün saat 11.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalara devam olunması,

2- Görüşmelerin on dört günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 21 Aralık 2025 Pazar günü görüşmelere saat 12.00'de başlanması ve bu birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

3- Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, siyasi parti grupları ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye de altmışar dakika söz verilmesi -bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir- kişisel konuşmaların ise onar dakikayla sınırlandırılması,

4- Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin dokuz turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerinin oylanması,

5- Birinci turda, istemi hâlinde, TBMM Başkanlığı adına yapılacak konuşma ile turlarda, siyasi parti grupları ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların altmışar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların beşer dakika olması, kişisel konuşmalarda her turda İç Tüzük'ün 61'inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere 2 üyeye söz verilmesi ve 1 üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

6- Bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on beş dakika soru, on beş dakika cevap şeklinde yapılması,

7- Bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), İç Tüzük'ün 86'nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması.

8- Bütçenin ilk ve son günü yapılan konuşmalar haricinde milletvekilleri tarafından yapılacak konuşmalarda ilave süre verilmemesi ve tur görüşmelerinin yapıldığı birleşimlerde grup başkan vekillerine yalnızca tur görüşmelerinin sonunda İç Tüzük'ün 60'ıncı maddesine göre altışar dakika süre verilmesi önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu tarafından, otel, yurt ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin güvenlik açıklarının belirlenmesi, üretimden tüketime kadar uzanan süreçte gıda güvenliği konusundaki tüm risk alanlarının incelenmesi, denetim modellerinin bilimsel temelde yeniden değerlendirilmesi ve halk sağlığını koruyacak kalıcı çözümlerin oluşturulması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Buğra Kavuncu tarafından, otel, yurt ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin güvenlik açıklarının belirlenmesi, üretimden tüketime kadar uzanan süreçte gıda güvenliği konusundaki tüm risk alanlarının incelenmesi, denetim modellerinin bilimsel temelde yeniden değerlendirilmesi ve halk sağlığını koruyacak kalıcı çözümlerin oluşturulması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 20/11/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Değerli milletvekilleri, Meclis gündemine defalarca gelmiş ama araştırılması reddedilmiş bir konunun, Türkiye'nin gıda güvenliğinin aslında halk sağlığına yönelik tehdit unsurlarının araştırılması için bir kere daha çağrı yapma ihtiyacı duyuyoruz, bir kere daha vicdanınıza duyurmaya çalışıyoruz sesimizi ki pisi pisine ölen insanlar ülkesi olmanın vebali yapışmasın üzerimize. Zira, tatil için güle oynaya geldikleri memleketleri, vatanları 3 yaşında bir çocuğa mezar oldu daha yeni, 6 yaşında bir çocuğa mezar oldu. Bir aile göz göre göre yok oldu gitti gözümüzün önünde ve Sayın Sağlık Bakanının açıklaması "Gerekli müdahaleleri arkadaşlar yapmışlar, ilk intiba olarak orada bir eksiklik olduğunu düşünmüyoruz." Bu açıklama bile, mevzu bahis insan hayatı, halk sağlığı olduğunda aslında ne büyük bir eksikliğimiz olduğunu ortaya koyuyor. Sağlık Bakanlığından ruhsatlı ürünlerle, ruhsatlı firmalarca yapılması gereken ilaçlama gelişigüzel şekilde, ruhsatsız kimyasallarla yapılmış. Bu sebeple yaşanmış bir faciada eksikliğin denetimi hastane müdahalesiyle sınırlı olabilir mi? Zehirlenme olayının zaten önlenememiş olması bizi eksiklik değil midir?

Bakın, gencecik mühendisimiz, akabinde, bir kafede içtiği kahveden zehirlendi çünkü deterjanlıymış; yoğun bakımda. 4 yaşında bir çocuk nardaki pestisitten öldü bu ülkede, 4 yaşında, pestisit yüzünden yediği meyveden öldü 2021 yılında. Trabzon ve Zonguldak'taki düşüncüler, Kayseri'de 23 öğrenci, Mardin'de 67 öğrenci; son birkaç gün içinde sadece yaşananlar. Bir gıdanın tüketilemeyecek hâle gelmiş olması için ya ham madde temininde ya taşınmasında ya işlenmesinde ya depolanmasında bir uygunsuzluk yaşanmış olması gerekir. Bu uygunsuzluk ihmalden ise de eksiklik, denetimsizlikten ise de eksiklik, cezasızlıktan ise de öyledir. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü neden var? Ben bunu sorguluyorum artık. Yani, genel olarak halk sağlığını tehdit eden unsurların ortadan kaldırılması için gerekli denetimlerin yapılmasından sorumlu olan kurum ne yapar ya da ne yapmaz, neyi eksik yapar da yaşanır bütün bunlar? Bizim -kâğıt üzerinde her şeyimiz çok şahane- bir Ulusal Zehir Danışma Merkezimiz var mesela, bir de acil iletişim hattı var, 114. Peki, kim biliyor, kaç kişi biliyor bunu? Gerekli olduğunda kaç kişi kullanabilir? Birazdan buraya belki bir arkadaş gelecek iktidar sıralarından ve tehlike analizleri ve kritik kontrol noktalarını anlatacak; belki iyi tarım, iyi üretim, iyi hijyen uygulamalarını anlatacak. Dediğim gibi, kâğıt üzerinde şahaneyiz, sıkıntı yok orada. Peki, sonuç? Türkiye toksikoloji istatistiklerine göre, 40 yaş altı ölüm nedenlerinin yüzde 5-6'sı zehirlenmeye bağlı ölümler ülkemizde. Toplu gıda zehirlenmeleri dünyada kimin meselesidir aslında biliyor musunuz? Az gelişmiş ülkelerin meselesidir. Mesela, Vanuatu gibi belki adını bile duymadığımız ülkelerin;

mesela Butan gibi, Bangladeş gibi, Uganda, Somali, Tanzanya gibi ülkelerin meselesi olması beklenir, varsayılır bu tür toplu zehirlenmelerin çünkü gelişmiş ülkelerde, refah ülkelerinde, hukuk devletlerinde insan hayatının bu denli ucuz olmaması beklenir. Onu ucuzlatmaya çalışmanın bir yaptırımı olması beklenir ve bu yaptırımın da caydırıcı olması beklenir.

Şimdi, biz yediğimiz meyveden zehirleniyoruz; içtiğimiz süttten, tarım yaptığımız sudan, topraktan, soluduğumuz havadan, etten, balıktan, tavuktan. Okulda zehirleniyoruz, yurttta zehirleniyoruz, otelde zehirleniyoruz; düğünü cenazeye çeviriyoruz, düğünde zehirleniyoruz. Oysa gıda güvenliği bir lüks değildir, haktır ve -yani bunların tamamının neredeyse üstü bir şekilde kapatılabildiğine göre, caydırıcı olmadığına göre en azından cezalar, sonuç bu- hiçbir markanın otelin, okulun, yurdun, işletmenin değeri bir tek insanın canından kıymetli değildir. Anayasa madde 17: "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." Anayasa madde 56: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını planlayıp hizmet vermesini düzenler." Bu hakların anayasal güvence altında olduğu hiçbir ülkede insanlar yoksul oldukları, gelirleri açlık sınırını aşmadığı, doymak için sağlıklı değil de ucuz gıda aramak zorunda oldukları için bir grup fırsatçı tarafından katledilememelidirler ama katlediliyorlar işte maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Hem ham maddesini bile satın almanın mümkün olmadığı fiyata satılan gıdalar ölümcül birer silaha dönüşüyorlar. Gıda değil bu durumda aslında ucuzlayan, canımız her birimizin. Dolayısıyla açıklanmayan pestisit analiz sonuçlarından taklit, tağşiş listelerinde yer alan firmalara uygulanmayan yaptırımlara; endüstri ile pazar, pazar ile tüketici arasındaki hattın güvenliğine kadar geniş yelpazede çalışacak bir araştırma komisyonu kurmak Türkiye için, bu Meclis için kaçınılmazdır. Altı ay sonra, bir yıl sonra dün çocuklar için kurduğumuz gibi bunu da kurmak zorunda kalacağız. Gelin, bunun için başka faciaları, başka insanların ölmesini beklemeyelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülke olarak kamu otoritesinin en zayıf olduğu dönemlerden birini yaşıyoruz. "Devlet" demek aslında bir denetim demek, bir de destek demek. Ne yazık ki bugün ülkemizde sadece denetim bölümü gündemde, destek ise hiçbir şekilde verilmemekte. Bugün, üretilen gıda maddeleri neticesinde insan sağlığı bozuldu, tarih boyunca bilinmeyen pek çok hastalık türedi. Bugün, ülkemizde 1 milyon üretici varken gıdada toplam 8 bin denetmen var. Bugün, yüz binlerce ziraat mühendisinin atama beklediği bir dönemde bunlar işsiz gezerken, asgari ücretin altında bir maaşla çalışmaya talim olurken bu sonuçlar da doğal olarak kaçınılmazdır. Kamu işin kolayını bulmuş, İstanbul olayından sonra şimdi her üretim yeri bir kamera koyup kayıt alacak; olur, polis sistemini, zabıta'yı, hepsini kaldıralım. Kamu üzerine düşeni yapmayıp bütün sorumluluğu vatandaşa, esnafa yükleyemez. Hemen her konuda günah keçisi olarak işletmeler, özel üreticiler aranıyor oysa "Nerede bu devlet?" sorusunun cevabı ortada. Bugün, işletmeci, tüketici ve kamu arasındaki üçgende düzgün, dengeli bir iş yapılmadığı için bu sorunlarla karşı karşıyayız. Üreticiye destek olarak da faizli kredi söyleniyor. Dolayısıyla da krediye bulaşmamış bir insan zorla krediye bulaştırılarak da "Eğer bugüne kadar batmadıysan bat." deniliyor. Ülkede yapılması gereken ön önemli iş üreticiye destek vermek, esnafa destek vermektir. İşte, İstanbul'daki olayda bu kadar insan öldü; lokumcuyu, şekerci'yı, bilmem hangi esnafı gözaltına alarak işten sıyrılmaya çalışılıyor oysa bir ülkedeki en temel sorumlu yöneticilerin ta kendileridir, bunlar hiç gündeme bile gelmiyor.

İktidar "denetleme" dendiğinde denetlemeden anladığı tek şey de el koymak; belediyelere ait vakıf mallarına el koymak, TMSF'ye yetki vererek şirketlere el koymak, rezerv alanı diyerek özel mülkiyete el koymak; siber güvenlik diyerek insanların özel hayatına, dijital materyallerine el koymak, özel hayatı ihlal etmek; televizyonlara, gazetelere el koymak; sosyal medyaya el koymak ama esas...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - ...iş yapmaları gereken yerde yoklar, kendilerine yük olmayan her işte varlar çünkü iktidarı tek ilgilendiren şey onun hükümrânlığına engel olunmaması. Eğer siz, bir taraftan canlı hayvan ithalatına izin verirsiniz doğal olarak ucuz üretim başlar. Bugünkü yaşadığımız krizin temel nedeni iktidarın acziyetidir, enflasyondur, hayat pahalılığıdır. Böyle bir ortamda bu maaşlara çalışan insanlar "En ucuza hangi ürünü alırım?" onun peşinde koşuyor. Doğal olarak da üreticiler de ucuz ürettiği için bu krizle karşı karşıyayız. Bugün, ülkede, otele gidip konaklamak da herhangi bir yerde herhangi bir şey yemek de her şey artık büyük bir risk hâline gelmiştir. Bugün, ülkede, iktidarın gerçekten varlığı sorgulanır hâle gelmiştir. Kredi ve Yurtlarda da başka alanlarda da bu sorunu yaşıyoruz. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Çiçek Otlu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbul'da 4 kişilik aile bir katliam sonucu, bir cinayet sonucu katledildi. İlk başta, Böcek ailesinin acısını paylaşıyor ve Böcek ailesinin yakınlarına buradan başsağlığı dileklerini iletiyoruz.

Evet, bir kere daha gördük ki bu kimyasal zehirli maddelerde gıdadan dolayı mı zehirlendiler yoksa toksik zehirlenme mi, bunun artık hiçbir önemi yok. Bu ülkede ölüm çok ucuz, çok basitlikle yapılabilir yani bunun bir kaza olmadığı, gerçek anlamda, AKP rejiminin iktidara geldiği yirmi üç yıllık tarihi boyunca her şeyi denetimsizliğiyle açığa çıkmıştır. Evet, ölüm... Halk, sağlığı bakımından tehdit altındadır, bunu görmeye ihtiyacımız var. Örneğin, yediğimiz meyveye, yediğimiz sebzeye hangi kimyasal maddeler geliyor hiç kimsenin haberi yok. Turizm ve konaklamada bulunduğumuz ya da kafede, lokantada, restoranlarda hangi yiyecekleri yediğimizin, hangi içecekleri içtiğimizin hiçbirinin denetimi yok ya da konakladığımız otellerde ya da turizm alanlarında

buralara gelen temizlik maddelerinin nerelerden geçtiği konusunda da herhangi bir denetim yok, kayıt dışıdır. Peki, giydiğimiz şu kıyafetlerin nerelerde üretildiği, hangi kimyasal maddeler içerisinden geçtiği konusunda hiçbir denetimi görmemekteyiz. Peki, çocukların oynamak için oynadığı oyuncakların nasıl yapıldığından haberimiz var mı? Hiçbirinden haberimiz yoktur ve çoğu çocuk oyuncaklardan ya da beslenme yoluyla elde ettiği zehirli durumdan dolayı ya yıllar içerisinde bağırsak konusunda sistemde bir sorun oluyor ya da kansere yakalanıyor ya da Böcek ailesi gibi bir anda ölüyor olursunuz ya da bir düğünde 60'tan fazla insan yemekten dolayı zehirlenebiliyor. Yani bu ülkede ya aniden ölüyorsunuz ucuz bir şekilde ya da ömür boyu yoksulluktan dolayı ölebiliyorsunuz. İstanbul Valisi bir açıklama yaptı, "600 liralık eti niye o kadar ucuza yiyorsunuz ki? Onun bu kadar ucuz olmasının bir nedeni vardır." diyerek aslında yoksullara zengin aklıyla akıl vermekte. Tabii ki yoksul açlıkla yaşam hakkı için en ucuz olan şeye yönelmekte çünkü aldığı asgari ücret ne ev kirasına yetiyor ne çocuklarına bakmaya yetiyor; o nedenle en ucuzu bulmak istiyor. Peki, Valinin en son İstanbul'da yaptığı açıklama ne oldu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Teşekkür ederim.

Vali her yeri gözetim altına almak istediğini söyledi, 7/24 gözetleyecekmiş. Peki, biz soruyoruz: Bağımsız, güvenilir gıda ve kimyasal denetim sistemi güvenlik kurumu kurulması gerekirken neden kurulmuyor, bunu sormak istiyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığına neden gıda bakanlığı da eklenmiyor, bunu da sormak istiyoruz. Halk sağlığı laboratuvarlarının özerk ve bağımsız denetimli olmasını istiyoruz. Toksik maddeleri izleyen veri tabanının oluşturulmasını istiyoruz ve bu ülkede halk sağlığı için halkın güvenli bir şekilde yaşamasını istiyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Aylin Yaman.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün toplum sağlığını tehdit eden ve artık ülkemizin yapısal bir sorununa dönüşen gıda güvenliği krizini konuşuyoruz. Son dönemde artan gıda zehirlenmeleri asla tesadüf değil denetim eksikliği ve sistemsel zafiyetlerin bir sonucudur. Saha kontrol mekanizmalarındaki yetersizlikler ve belediyelerin de elinden alınan denetim yetkileri, özellikle kabuklu deniz ürünleri, kümes hayvanları, çiğ süt ürünleri, pirinç, yeşil yapraklı sebzeler, konserve gıdalar gibi riskli ürünlerin satışını gerçekleştiren gıda işletmelerinde ancak olay yaşandıktan sonra fark edilebilir hâle gelmiştir. Bu durum, toplum sağlığını korumak için gereken bilinç düzeyini ve proaktif anlayışı yok etmektedir. Soru önergelerimize verilen yanıtlardan son iki yılda 40 bine yakın kişinin gıda zehirlenmesi tanısıyla tedavi altına alındığı bilinmektedir. Çok yakın bir zamanda yine bir denetim zafiyeti olan kaçak alkolün yarattığı halk sağlığını konuşmuştuk.

Türkiye olarak durumumuz uluslararası alanda da alarm vermektedir. Avrupa Birliğine gönderilen ürünlerde ilk dokuz ayda 384 ihlal tespit edilmiş ve Türkiye bu listede 1'inci sıraya yerleşmiştir. Pestisit kalıntıları, aflatoxin gibi kanserojen maddeler ve mikrobiyolojik riskler yalnızca ihracatımızı değil iç piyasayı da tehdit etmektedir çünkü geri dönen bu ürünlerin tamamının imha edilip edilmediğine dair düzgün veri bulunmamaktadır ve süreç şeffaf yönetilmemektedir.

Konunun en kırılgan grubu olan çocuklarımız bu durumdan en fazla zarar gören gruptur. Kontrolsüz kimyasal kullanımı çocuk gelişimini tehdit eden, görünmez ama kalıcı bir halk sağlığı riski yaratmaktadır. Bu nedenle, gıda güvenliği sadece teknik bir konu değil toplum sağlığı ve yaşam hakkı meselesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu noktada altını özellikle çizmek isterim: Bu sürecin belkemiği olması gereken gıda mühendisleri üretimden depolamaya, hijyenden tehlike analiz ve kritik kontrol noktalarının denetimine, pestisit takibinden laboratuvar analizine kadar gıda zincirinin her aşamasında bilimsel kontrolü sağlayan meslek grubudur ancak sayıları son derece yetersizdir, yetki ve sorumlulukları zaman içinde daraltılmıştır. Gıda mühendislerinin etkin kullanılmadığı bir ülkede gıda güvenliğinin sağlanması mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYLİN YAMAN (Devamla) - Bu nedenle, denetim yetkilerinin güçlendirilmesi, belediyelere denetim yetkilerinin geri verilmesi, gıda mühendislerinin hem sahada hem kurumlarda daha etkin rol alması, laboratuvar kapasitesinin artırılması, pestisit kullanımının sıkı biçimde kontrol edilmesi artık bir tercih değil zorunluluktur.

Bu sorundan işini düzgün yapan işletmeler de mağdur olmaktadır. Bir valimiz "Güvenle dışarıda yiyebilirsiniz, merdiven altına dikkat edin. Etin kilosunun ne kadar olduğunu biliyorsunuz, altındaysa yemeyin." diyebilmektedir. Sorumluluk alması gerekenler sorumluluğu halkın omuzlarına bırakamaz.

Kaybettiğimiz Böcek ailesinin yakınlarına başsağlığı ve sabır dileyerek toplum sağlığı için bu özel Dünya Çocuk Hakları Günü'nde çocuklarımızın geleceği için güvenli gıda tüketiminin bir hak olduğu bilinciyle ulusal düzeyde kapsamlı bir gıda güvenliği eylem planının hayata geçirilmesi gerekmektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Erol Keleş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün gıda zehirlenmesi, gıda güvenliği ve bu alanda yürütülen denetim faaliyetleri üzerine bilgi vermek üzere söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde halk sağlığının korunması amacıyla su ve besinlerle bulaşan hastalıkların takibi yıl boyunca 7/24 esasıyla yürütülmektedir. Bu kapsamda, Sağlık Bakanlığımız tarafından akut bağırsak enfeksiyonu sendromik sürveyans sistemi etkin bir şekilde işletilmektedir. Hastanelerimize yapılan başvurular, semptomlar ve tanılar Hastane Bilgi Sistemi üzerinden günlük olarak Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Sistemi'ne aktarılmakta, burada hızlı sinyal tespit sistemi aracılığıyla anlık olarak analiz

edilmektedir. İl, ilçe ve kurum düzeyinde oluşan en ufak bir sinyal artışı erken uyarı ve cevap mekanizmasını devreye alarak salgın potansiyelini taşıyan durumlara hızlı müdahale imkânını sağlamaktadır. Olayın gıda kaynaklı olduğu değerlendirildiğinde Tarım ve Orman Bakanlığı derhâl bilgilendirilmekte, ilgili işletmede denetim yapılmakta, gıda numuneleri alınmakta ve olayın kaynağı hızla tespit edilmektedir. Suyla ilgili vakalarda 84 halk sağlığı laboratuvarımız, 19 bölge laboratuvarımız inceleme süreçlerini yürütmektedir. Laboratuvarlarımızın kapasitesi hem sayı hem nitelik hem de teknik donanım itibarıyla bu tür vakaların analizi için yeterlidir.

Değerli milletvekilleri, gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığımız resmî kontrolleri risk esaslı olarak sürdürmektedir. Bu çerçevede, 2024 yaz döneminde, özellikle turizm bölgelerinde 3.405 denetim yapılmış, uygunsuzluğu tespit edilen işletmelere de gerekli idari yaptırımlar uygulanmıştır.

Yine, eğitim ve öğretim dönemi içerisinde okul ve yurt kantinlerinde 15.088 denetim gerçekleştirilmiş, öğrencilerimizin sağlığını korumaya yönelik tüm önlemler hassasiyetle yürütülmüştür.

Bakanlığımızın stratejik planı dâhilinde en hassas tüketici gruplarından olan öğrencilerimizin gıda güvenliği konusunda bilinçlendirilmesine yönelik 2018 yılından itibaren 81 il müdürlüğümüzde öğrencilere eğitim verilmektedir. Bu amaçla, 2025 yılında 1.226 eğitim programı kapsamında 102.494 öğrencimize gıda güvenliği konusunda eğitim verilmiştir.

Gıda zehirlenmesi bildirimi olduğunda Tarım ve Orman Bakanlığımız gıda kaynaklı hastalıklara ilişkin resmî kontrol prosedürü kapsamında 81 il müdürlüğümüzde yine 7/24 çalışmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

EROL KELEŞ (Devamla) - Şikâyetle konu ürünlerden, ham maddelerden ve üretim verilerinden aynı gün içerisinde numune alınmakta, hijyen koşulları değerlendirmekte, Sağlık Bakanlığıyla eş güdümlü çalışılmaktadır.

Tüketicinin sağlığının ve menfaatinin en üst düzeyde korunması ve ceza maddesinin caydırıcı nitelik kazanması amacıyla 5996 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 7255 sayılı Gıda, Tarım ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun 4 Kasım 2020 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Çalışmalarımız halk sağlığını koruma hedefleriyle aralıksız devam etmektedir.

Teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, grup önerisini oylarınıza sunacağım ancak bir yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Kanko, Sayın Güneşhan, Sayın Dinçer, Sayın Yaman, Sayın Ersever, Sayın Bankoğlu, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Dikbayır, Sayın Taşkın, Sayın Sarı, Sayın Yıldırım Kara, Sayın Ceylan, Sayın Öztunç, Sayın Ünver, Sayın Tanrıkulu, Sayın Bayraktutan, Sayın Akbulut, Sayın Çiler, Sayın Erdem.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.20

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.31

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - İYİ Parti Grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu tarafından, otel, yurt ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin güvenlik açıklarının belirlenmesi, üretimden tüketime kadar uzanan süreçte gıda güvenliği

konusundaki tüm risk alanlarının incelenmesi, denetim modellerinin bilimsel temelde yeniden değerlendirilmesi ve halk sağlığını koruyacak kalıcı çözümlerin oluşturulması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, Türkiye'de derinleşen su krizinin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

20/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli
Muş
Grup Başkan Vekili

Öneri:

20 Kasım 2025 tarihinde Muş Milletvekili Grup Başkan Vekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, Türkiye'de derinleşen su krizinin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisini verilmiş olan (15026) grup numaralı Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 20/11/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Ferit Şenyaşar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Genel Kurul içerisinde lütfen kendi aramızda konuşmayalım; çok uğultu var, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

DEM PARTİ GRUBU ADINA FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu, Türkiye halklarını ve cezaevinde özgürlük ve barış mücadelesi veren bütün yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Bugün Meclise sunduğumuz sadece bir önerge değildir, bütün Türkiye'yi ilgilendiren siyasetüstü hayati bir konuyu konuşacağız, oylayacağız. Dünden beri su krizini, iktidar dâhil bütün siyasi partiler gündeme getirdi. Bu kriz, Mecliste konuşarak ya da sadece evdeki musluğu kısarak çözülecek bir konu değildir. Ülkemizde su krizi kritik bir eşiğe gelmiştir. Bu yıl Ege ve Marmara bölgesi başta olmak üzere birçok şehirde planlı su kesintisi yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. Bu yaz, susuz şehirler halkın gündeminde, Meclisin gündeminde. Ülkemizde bir dönem tüpgaz kuyruğu vardı, hatırlayanlar bilir. Gerekli önlemler alınmadığı takdirde, yakın zamanda insanlar elinde damacanayla su kuyruğuna girecekler.

Susuzluk sorununa dair yapılacak doğru bir durum tespiti öncelikle bu meselenin politik yönüne odaklanmayı gerektirmektedir. Su havzalarının madencilik, enerji, sanayi ve turizm gibi sektörlere tahsis edilmesi yaşam hakkı olan suyu bir üretim girdisine dönüştürmüştür. Türkiye'de 20 binin üzerinde ruhsatlı maden şirketi var. Uşak'ta bulunan Kışladağ Altın Madeni yılda 1,13 milyon metreküp yer altı suyu tüketerek birçok ilçeden daha fazla su harcamaktadır; bu sadece bir örnektir, gerisini siz düşünün. Sanayi ve maden atıkları yüzünden su havzaları birer yutak hâline gelmiştir. Enerji, madencilik ve sanayi projeleri için tahsis edilen su kaynakları halkın musluğundan eksilen sudur. Eğer suda tasarrufa gidilecekse öncelikle tasarrufa maden şirketlerinden başlamak gerekir. Aşırı iklim olayları, biyoçeşitlilik kaybı, kuraklık ve susuzluk gibi kriz belirtileri doğanın kendini yenileme kapasitesini aşan, talana dayalı insan faaliyetlerinin yansımasıdır. Bu durum su havzalarının hızla tahrip edilmesine, suyun meta hâline getirilerek yalnızca bedelini ödeyebilenlerin erişebileceği bir ürüne dönüşmesine sebebiyet vermiştir.

Bu ülkenin pek çok bölgesinde musluklardan akan su içilebilir nitelikte olmadığı için halk şişelenmiş suya mecbur bırakılmıştır. Şu an elimde bulunan bu şişe suyun fiyatı piyasada 10 TL'ye satılıyor. Bunu normal olarak karşılayanlar vicdansızdır. 19 litrelik bir damacana suyun bugün ortalama 200 TL olması sağlıklı suya erişimi düşük gelir grupları için neredeyse imkânsız hâle getirmiştir. Böyle bir durumda temiz suya erişim bir hak olmaktan çıkıp bir lükse dönüşmeye doğru gitmektedir. Bu da ciddi su adaleti sorununu açığa çıkartmaktadır.

Öte yandan Türkiye'nin hızla derinleşen su krizinin bir diğer boyutu da tarımsal sulamada kullanılan suyun fazlalığı ve bilinçsizce sulama yöntemleridir. Aşırı sulama hem mevcut su varlıklarının hızla tükenmesine yol açmakta hem de birçok havzanın geri dönüşü olmayan bir çölleşme döngüsüne girmesine neden olmaktadır. Türkiye'de bulunan 240 gölün 186'sı tamamen kurumuş, kalanlar ise ağır kirlilik ve kuraklık baskısı altında varlığını sürdürmektedir. Şu an elimde bulunan görsel Akşehir Gölü, Türkiye'nin

5'inci büyük gölüydü; şu an buna biz "göl" diyemiyoruz, bu göl tamamen kurumuş durumda ve bu gölde 60 binden fazla yabancı hayvan besleniyordu ve o hayvanların da maalesef birçoğu öldü.

Bu veriler, Türkiye'nin su varlıklarının kritik eşiği çoktan aşmış olduğunu göstermektedir. Oysaki medeniyet göl ve nehirlerin kenarında doğdu. Bugün o nehirler HES'lerle kelepçelenmiş durumda. Göllerimiz kuruyor, derelerimiz kayboluyor. Bu ülkenin başkenti dereler ve tepeleriyle anılan bir şehirdi; Kavaklıdere, Hoşdere, Bülbülderesi Bentderesi. Peki, soruyorum size: Bu dereler nereye gitti? Dereleri boru hatlarına dönüştürdünüz, elbette ki ilk yağmurda da sokakları sel aldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FERİT ŞENYAŞAR (Devamla) - Suyu kontrol altına aldığını sananlar aslında ekosistemi yok ediyor. Suyu metalaştıran, su havzalarını sermayeye tahsis eden ve yaşam hakkını piyasa koşullarına terk eden politikalarda ısrarcı olmak yerine tüm canlı yaşamı için vazgeçilmez olan su varlıklarının korunması, suyu kamusal bir hak olarak güvence altına alan politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, su krizinin tüm boyutlarıyla ekolojik, sosyal, ekonomik ve politik olarak incelenmesi, yaşamı önceleyen politikaların geliştirilmesi için, siyasetüstü olan bu meseleye ortak bir çözüm bulmak için gelin, bu önergeye "evet" diyelim. Ülkesini, halkını düşünen bütün vekillerin önergeye destek vereceğine inanıyorum. Önergeye "hayır" diye el kaldıranları tarih de halk da doğa da affetmeyecektir.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin grup önerisi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına ve önce de Cumhurbaşkanı Yardımcısına 2 soru önergesi vermiştim; anlamıştım Cumhurbaşkanı Yardımcısının "Bu konu beni ilgilendirmiyor, bu konu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını ilgilendiriyor." diyeceğini. Ona da yazmıştım; aynı gün, aynı saat, aynı tarihte yazmıştım; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı demiş ki: "Bu konu beni ilgilendirmiyor, bu konu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını ilgilendiriyor." Neyi sormuştum? Ben "Manisa'daki yer altı su seviyelerinde son on yılda tespit edilen değişim nedir?" diye sormuştum. Cevap vermemiş, oraya havale etmiş. O da bana şöyle bir cevap vermiş mi? Vermiş! Yok, vermemiş. Ne zaman sormuşum? 8/5/2025 tarihinde sormuşum. Kaç ay geçmiş? Çok, oldukça aylar geçmiş aradan ama cevap vermemiş hâlâ daha. Eğer hakikaten bir planlamanız olsaydı suyla ilgili, gerek Manisa'yla gerek Türkiye'yle ilgili, hakikaten uzun yıllara sâri olarak bir programlamanız olsaydı bana çok rahat bir şekilde cevap verebilirdiniz.

Değerli milletvekilleri, dünyada su azalmaz, dünyada her yıl 16 milyar ton su gökyüzünden yeryüzüne boşaltılır. Eğer siz sanayileşmenizi doğru yaparsanız, eğer siz şehirleşmenizi doğru yaparsanız, sulamanızı doğru yaparsanız bu sular herkese yeter ama şehirleşmenizi doğru yapmazsanız, belli yerlere milyonları yığarsanız, belli yerlere sanayileşmenizi yaparsanız... Mesela, termik santraller gibi; örnek, Muğla'da bir Geyik Barajı var, bu Geyik Barajı'nda sular var. Bu sulardan kimlerin istifade etmesi lazım? Milas'ın ve Bodrum'un istifade etmesi lazım. Geyik Barajı'nın üçte 2'si termik santral tarafından kullanılmaktadır.

Türkiye'nin termik santrallere bundan dolayı ihtiyacı yoktur. Onun için Türkiye'nin temiz enerjiye ihtiyacı vardır, yenilenebilir enerjiye ihtiyacı vardır hatta nükleer enerjilere. Dünya da buraya dönmüştür, Amerika Birleşik Devletleri de buraya dönmüştür.

Mesela, İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan diyor ki: "Başkent Tahran'a kısa süre içinde yağış olmaması hâlinde gelecek ay itibarıyla kentte su kesintilerine gideceğiz, bunun yetersiz olması durumunda ise Tahran'ı tahliye etmek zorunda kalacağız." Bu bir gerçek, doğru ama kendi hataları. Kendi planlamalarının doğru olmadığını gösteriyor. Türkiye'de de aynı şekilde. Su açısından en riskli 25 ülkeden bir tanesi de Türkiye'dir. Peki, Türkiye bununla ilgili planlamalarını doğru yapıyor mu? "Yapmıyor." dedim hatırlarsanız eğer.

Mesela, Manisa'da, benim de Adalet ve Kalkınma Partisinde milletvekili olduğum dönem içerisinde Sayın Veysel Eroğlu Bey "46 gölet yapacağız." demişti. Ben o zaman itiraz etmiştim, "Bakın, bu 46 göleti aynı anda ihaleye çıkarırsanız ve aynı anda da bu paraları buralara tahsis ederseniz bunlar bitmez. Uzun yıllara sâri olarak bunlar burada atıl kalır, 3'ü, 5'i biter ve maksat hasıl olmaz. Gelin, 10, 10 yapalım." demiştik ama yapmadılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - 2 önemli baraj vardı, bir tanesi yapıldı. Bir tanesi Ahmetli Kelebek Barajı ama Akhisar'da gördük, baraj hâlâ bitmedi.

Mesela, Muğla'da aynı şekilde bir barajımızın yapılması gerekiyor Devlet Su İşleri tarafından, yine yapılmıyor bu baraj. Niye? "Başka bir belediye var." diyerek. Böyle bir yaklaşım doğru değildir arkadaşlar.

Son söz olarak şunu söyleyeyim: Sayın Cumhurbaşkanı geçen gün dedi ki: "Biz Türkiye'yi susuz bırakmayız." Niye? "Belediyeler eğer bu işi yapamazsa..." Ya, bu belediyeler altı yıldır muhalefet partisinin elinde, yirmi yıldır da sizin elinizde, 2004 yılından itibaren, 2014 yılından itibaren de sizin elinizde; daha uzun, daha uzun yıllara sâri olarak ama bu cümleyi doğru kabul etmiyorum. O nedenle, beraberce, belediyelerle el ele vererek muhalefet-iktidar demeden birlikte çalışarak, bu bir noktada siyasetüstü konuda -biraz önce milletvekili arkadaşımızın da söylemiş olduğu gibi- bunun üzerinde hassasiyetle durup Türkiye'nin su planlamasını doğru yapalım. Nehirlerini... Arıtma tesislerini doğru yapalım, Avrupa Birliği fonlarını doğru kullanalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Ardından da "Evet, Türkiye'nin su ihtiyacı yoktur; su fakiri değiliz, su zengini de değiliz ama doğru kullandığımız için de insanlarımız rahat etti." diyelim. İnşallah "evet" oyu verir, hep beraber araştırırız.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Burhanettin Kocamaz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Değerli milletvekilleri, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

İklim krizi ve mevsim değişiklikleri nedeniyle normallerin çok altında seyreden yağışlar ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kuraklığa bir de iktidarın önü arkası belirsiz su politikası eklenince bu yıl göllerimiz ve barajlarımız susuz kalmıştır. İktidar tarafından yıllardır hafife alınan su yönetimi politikası yüzünden göllerimizden sonra İzmir, Bursa ve Uşak'ta bazı barajlarımız tamamen kurumuştur. Su seviyeleri iyice düşen ve kritik seviyeye gelen Ankara ve İstanbul'daki bazı barajlarımız da ne yazık ki yavaş yavaş kurumaya doğru gitmektedir. Kapaıya dayanan su krizi ve kuraklık nedeniyle birçok ilimizde dönüşümlü olarak su kesintileri başlamış, böylece ülkemiz yıllar sonra su kesintileriyle karşı karşıya kalmıştır. AKP iktidarı sürdürdüğü plansız, programsız uygulamalarıyla su politikalarını yönetememiş ve ülkemizin göllerinin ve barajlarının kurumasına, ülkemizin her alanda susuz kalmasına neden olmuştur.

Su kaynaklarının korunması tüm canlılar açısından büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde suyun yüzde 77'lik bölümü tarımsal sulamada, geri kalan kısmı da evlerde ve sanayide kullanılmaktadır. Ülkemizde hemen hemen her bölgede yaşanan su krizi yalnızca ev ve iş yerlerinde vatandaşlarımızı değil, tarla ve bahçede üretim yapan çiftçilerimizi de vurmuştur. Susuz geçen yaz, Konya başta olmak üzere, Mersin ve tüm Çukurova'da çiftçilerimizin büyük bir kısmını etkilemiş, susuzluk ve kuraklık tarımsal üretimi artık tehdit eder duruma gelmiştir. Çiftçilerimiz bu yıl zirai don ve doludan sonra bir de kuraklıktan ve susuzluktan darbe yemiştir. Bu yıl susuzluk yüzünden yeterince sulanamayan tahıllar, bitkisel ürünler, meyve ve sebzelerdeki ürün kayıpları ciddi boyutlara ulaşmıştır. Ziraat odalarımızın tespitlerine göre bazı ürünlerde yaşanan kayıplar yüzde 5'ten başlayarak yüzde 50, yüzde 75, hatta yüzde 100'e varan oranlara kadar yükselmiştir. Tarımsal sulamada yaşanan bu durum, çiftçilerin kazancı dâhil her türlü ürünün fiyatına yansımış, olan yine üreticilere ve tüketicilere olmuştur. Bu durum karşısında ürün kayıpları yaşanmış, üreticiler yeterli kazanca erişememiş, tüketiciler de gıdaya, meyve ve sebzeye çok daha pahalı fiyatlarla ulaşmaya çalışmakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - İktidarın yeterli olmayan su yönetimi politikaları iflas etmiş, su kanunu bugüne kadar bir türlü çıkarılamamış, bu durum karşısında ülkemizin bugünü de yarınları da ne yazık ki susuzlukla karşı karşıya bırakılmıştır.

Bu nedenle, göllerimizin ve barajlarımızın kurumasına yol açacak, başta insan sağlığı, tarım ve enerji güvenliği olmak üzere her alanda ülkemize önemli mağduriyetler yaşatan iktidarın el yordamıyla yürütmüş olduğu yanlış su yönetimi konusunda yaşanan sorunlar mutlaka ele alınmalı ve araştırılmalıdır diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Semra Dinçer.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye göz göre göre bir su felaketine sürükleniyor. Barajlar alarm veriyor, göller kuruyor, çiftçi tarlasını sulayamıyor, vatandaş musluğundan akan suya dahi güvenemiyor. Su krizinin sonucu sadece musluktan su akmaması değildir; sanayide çarkların dönmemesi, tarımda üretimin bitmesi, gıda enflasyonunun patlaması demektir. Dere yataklarına beton döktünüz; Karadeniz'de, Doğu Anadolu'da dereleri HES borularına hapsettiniz; su havzalarını konuta, madene, betona açtınız; ormanları, meraları, sulak alanları göz göre göre tahrip ettiniz çünkü siz suyu bir hak olarak değil bir rant kapısı olarak görüyorsunuz. Sonuç ortada; kuruyan göller, çatlamış topraklar, iflasın eşiğinde üretici ve faturalarla boğuşan şehirli. Temiz ve sağlıklı suya erişmek dahi Türkiye'de bir lüks hâline geldi.

Değerli milletvekilleri, AKP iktidarı hiçbir şeyi yönetemediği gibi, suyu da iklim krizini de yönetememektedir. Bergama'da, Kaz Dağları'nda, Iliç'te ve Türkiye'nin dört bir yanında büyük maden şirketlerine termik santraller üzerinden yer altı sularımızı yok etme izni veriliyor. Maden şirketleri tonlarca temiz suyu siyanürle sifıra yakın maliyetle kirletirken o suyun gerçek maliyetini kanser riskiyle karşı karşıya kalan halkımız ödüyor ne yazık ki. Bu yüzden diyorum ki bu kriz sadece musluktan akan su meselesi değildir; bu kriz ekmek krizidir, bu kriz gıda krizidir, bu kriz adalet krizidir. Çiftçi ürününü sulayamadığı için borca giriyor, gençler köyünü terk ediyor, kentte işsizliğe mahkûm ediliyor. Şehirdeki vatandaş hem kesinti tehdidiyle hem kabarcık faturayla baş başa bırakılıyor. Faturayı saraylar, lüks projeler değil bu milletin yoksul kesimleri ödüyor. Şimdi önümüzde çok kritik bir eşik var. Gelecek yıl COP31 İklim Zirvesi Antalya'da yapılacak, dünyanın gözü Türkiye'de olacak, iklim ve çevre konusunda bu ülkenin siciline bakacak. Soruyorum: Su krizini çözemeyen bir ülke dünyaya iklim liderliği dersini nasıl verecek? (CHP sıralarından alkışlar) Barajları, gölleri, dereleri rant projelerine feda eden bir iktidar küresel iklim müzakerelerinde inandırıcı olabilecek mi? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMRA DİNÇER (Devamla) - İşte bu yüzden diyorum ki COP31'e kadar iklim makyajı yapmak yetmez, kökten bir değişiklik yapmak gerekir. Bu Meclis, laftan öteye geçen somut adımlar atmak zorundadır. Derhâl, suyun temel bir insan hakkı olduğunu, kamusal bir varlık olduğunu söyleyen, vahşi sulama tekniklerini bitiren, sanayi ve madencilikte su kullanımını sıkı kurallara bağlayan, her bir damlasının hesabını soran kapsamlı bir su kanununu Meclise getirelim. İklim krizini kâğıt üzerinde değil kanunda ve bütçede ciddiye alan kuraklık ve afet planlarını bağlayıcı hâle getirelim. COP31 gelmeden önce sadece dünya kamuoyuna değil kendi halkımıza karşı olan yüzümüzü kara çıkarmayalım çünkü su, memleket meselesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Ali Taylan Öztaylan.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ Grubu tarafından verilen önerge dâhilinde AK PARTİ Grubum adına söz almış olmam vesilesiyle Gazi Meclisimizin manevi şahsında Genel Kurulumuzu ve tüm vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Birleşmiş Milletler Dünya Meteoroloji Örgütü'nün Küresel Su Kaynaklarının Durumu Raporu'na göre 2024 yılı, yüz yetmiş beş yıllık gözlem kayıtlarındaki en sıcak yıl oldu. Yıllık küresel ortalama sıcaklık sanayi öncesi dönemin yaklaşık 1,5 derece üzerinde gerçekleşti. Küresel ısınmanın etkileri olarak maalesef, karbondioksit, metan ve diazot monoksit konsantrasyonları tarihteki en yüksek seviyelere çıkmış ve bununla beraber okyanus ısı, deniz seviyesi, okyanus asitlenmesi ve buzul kayıpları da 2023 itibarıyla rekor seviyelere ulaşmış durumda. Ülkemiz de küresel emisyon değerleri göz önünde bulundurulduğunda hiç hak etmediği şekilde bu olumsuz vaziyetten etkilenmektedir. Türkiye geneli 2025 yılı kümülatif yağışları tüm aylarda normalerin ve geçen yıl yağışlarının altında seyrederken son elli iki yılın en düşük seviyesine inmiştir. 1 Ekim 2024 ve 30 Eylül 2025 dönemini kapsayan 2025 su yılı yağışları Türkiye genelinde 422,5 milimetre olarak gerçekleşmiş ve 573,4 milimetre olan ortalamasına göre yüzde 26,3 oranında azalmıştır. Bir önceki yıl yağışlarına göre de azalma yüzde 29,2 olarak kaydedilmiştir.

Bizler, Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde tüm Hükûmet politikalarımızda suyun kullanın alanlarının stratejik öneminin farkında olarak hareket ediyor, suyun en verimli şekilde kullanılması için emek sarf ediyoruz. Bu kapsamda, son yirmi iki yılda toplamda 3,5 trilyon TL'lik yatırım maliyetiyle, yaklaşık 11 bin adet tesisi hizmete alarak su depolama hacmimizi 133,1 milyar metreküpten 183,4 milyar metreküpe, sulanan arazi miktarını 48 milyon dekadardan 72 milyon dekara, yıllık sağlanan içme suyu miktarını 2 milyar metreküpten 5,4 milyar metreküpe, toplulaştırılan arazi miktarını 4,5 milyar dekadardan 75,8 milyar dekara, baraj sayısını 276'dan 1.059'a, gölet ve bent sayısını 228'den 743'e, sulama tesisi sayımızı 1.764'ten 3.584'e, içme suyu tesisi sayımızı 84'ten 426'ya ve taşkın kontrol tesisi sayısını da 5.018'den 11.064'e çıkardık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Devamla) - Yani bunlar ve bunlar gibi yatırımı hâlihazırda devam eden yüzlerce projemizle ve planlamamızla "Su akar, Türk bakar." söylemini silip, elhamdülillah "Su akar, Türk yapar." anlayışını inşa ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu duygu ve düşüncelerle, attığımız her adımın yarının daha güçlü Türkiye'si için olduğunu hatırlatarak başta Balıkesirli hemşehrilerim olmak üzere tüm vatandaşlarımıza şükranlarımızı arz ettiğimi ifade etmek ister, Genel Kurulumuza saygılarımı arz ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP ve YENİ YOL sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Tanal, Sayın Öztunç, Sayın Dinçer, Sayın Avşar, Sayın Taşkın, Sayın Ersever, Sayın Yontar, Sayın Sarı, Sayın Dinçer, Sayın Bankoğlu, Sayın Yaman, Sayın Kara, Sayın Yıldızlı, Sayın Çiler, Sayın Kanko, Sayın Demir, Sayın Atmaca, Sayın Karaman, Sayın Kaya.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.13

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, Türkiye'de derinleşen su krizinin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 20/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş 1 önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- CHP Grubunun, Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve arkadaşları tarafından, Artvin ili Murgul ilçesindeki madencilik faaliyetlerinin doğaya verdiği zararın tespit edilmesi amacıyla 14/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

20/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Murat Emir
Ankara
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve arkadaşları tarafından, Artvin ili Murgul ilçesindeki madencilik faaliyetlerinin doğaya verdiği zararın tespit edilmesi amacıyla 14/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan -1508 sıra no.lu- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 20/11/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Uğur Bayraktutan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve bizleri televizyonları başında izleyen özellikle Murgul'daki hemşehrilerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, dün Murgul'daydık. Murgul'da bir cinayet işleniyor. Murgul'da siyanür havuzuyla işlenmek istenen bir cinayet var. Bu nedir? Bakın, şöyle: Eti Bakır Cengiz Grup 2014 yılından beri Murgul'da bir ölüm çukuru kurmak istiyor. Ölüm çukuru ne demek? Diyor ki: "Ben maden ayırtırmaya ilişkin olarak bir iç havuzu kuracağım, bu iç havuzuyla da Murgul'u yok edeceğim." 2014'te böyle bir girişime başladılar değerli arkadaşlarım. Siyanür ne demek? 26 derecede buharlaşıyor, canları yok ediyor, doğayı yok ediyor, insanları yok ediyor, her şeyi yok ediyor. Buna ilişkin bir girişimde bulundular, Murgullular 2014 yılında yani bundan on bir yıl önce bir ortak noktada buluşup büyük yürüyüşler yaptılar; 3.500'ün üzerinde kişi gitti, şirketin önünde, fabrika önünde eylem yaptılar -4 bin imza topladılar, bu imzaları az görmeyin, Murgul küçük bir ilçe- bu eylemlerin sonucunda 2014 yılında geri adım attı firma. Bakın, bunu bütün Türkiye'ye göstermek istiyorum değerli arkadaşlarım. Burada ne yazıyor, bakın, üstte? "Eti Bakır AŞ" diye yazıyor. 2014 yılındaki bu eylemden sonra dediler ki Eti Bakır AŞ Genel Müdürü Ahmet Tezcan imzalı bir belgeyle, "Murgul ilçesi sınırlarında bulunan tesislerimizde başta bakır madenciliği olmak üzere özellikle 4C grubu metallerin üretimi devam etmektedir. Söz konusu tesislerimizde kıymetli metallerin -altın, gümüş dâhil- üretilmesi durumunda siyanürle üretim metodu uygulanmayacaktır." duyurusunu yaptılar değerli arkadaşlarım. Bakın, burada ne yazıyor? "Eti Bakır" Türkiye görsün. Altında ne yazıyor? "Eti Bakır Genel Müdürü Ahmet Tezcan." Ne oldu değerli arkadaşlarım, AK PARTİ milletvekilleri? Özellikle ne oldu? 2014'te bu taahhüdün varlığına rağmen 2020'de bunu tekrar açmaya kalktılar. 3 binin üzerinde imza topladı Murgul. Murgul 6-7 bin kişi zaten bütün nüfusuyla beraber, köylülerle beraber belki 10 bine ulaşıyor. Ama ne yaptılar? Geldiler, bu taahhüden 2020'de vazgeçtiler, Murgullu ayağa kalkınca bir geri vitese daha taktılar değerli arkadaşlar. Sene geldi 2025'e, dün Murgul'daydık binlerce kişiyle beraber. Bakın, beni burada izleyen değerli kardeşim, Murgul'un evladı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin İdare Amiri Harun Özgür Yıldızlı'yla beraber binlerce kişiyle yürüdük Murgul'da. Ne dedik biliyor musun? Murgul halkı dedi ki: "Siyanüre geçit yok, ölüm havuzlarına geçit yok, buna izin vermeyeceğiz." Bütün partiler, haklarını yemeyeyim; Artvin Murgul Belediye Başkanından bütün partilere kadar burada olan siyasi partilerin hemen hemen hepsinin temsilcileri kalktılar, bizimle beraber yürüdüler değerli arkadaşlarım. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar) Bir hakkı tescil edelim; Cumhur İttifakı'nın ortakları, hem AK PARTİ'nin hem MHP'nin ilçe başkanları -onlara da teşekkür ediyorum- onlar da kalktılar, dediler ki: "Biz Murgul'da bu şekilde bir cinayete izin vermeyeceğiz." Bunu kim yapmak istedi biliyor musun değerli arkadaşlarım? Mehmet Cengiz yapmak istedi. Ben buradan bütün Türkiye'ye sesleniyorum: Bir kişi bu şekilde bir taahhütte bulunur da bu taahhüdün altına imza atar da bundan vazgeçerse bizim kahvelerimizde, bizim kültürümüzde buna ne derler?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Dönek, dönek.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) - "Dönek." derler değil mi Sayın Harun Özgür Yıldızlı? Buna "Dönek." derler değerli arkadaşlarım. Bu imzadan niye vazgeçiyorsunuz? Murgul'u niye yok etmeye çalışıyorsunuz?

Bakın, bizleri özellikle televizyonları başında dinleyen Murgullulara buradan sesleniyorum: Benden sonra siyasi parti temsilcileri burada konuşma yapacaklar, onları dikkatle dinleyin. Bugün eyyamcılık günü değil, Murgullular bugün Parlamente'ye bakarak partilerin tavırlarını merak ediyorlar. Açıkça karşı çıkacaklar mı; "evet" mi diyecekler, "hayır" mı diyecekler diye bugün burada bir sınavdan geçeceğiz. O nedenle buradaki duruş çok önemli. Benden sonra konuşma yapacak siyasi partilerin değerli temsilcilerini dikkatle dinleyeceğiz. Bu, şu demek: Murgul'u yok etmeye çalışıyorlar. Bakın, bunu daha önce Cerattepe'de yaptılar değerli arkadaşlarım ama Murgul'da siyanürle çıkarılacak olan bir altın girişimi bir anlamda Murgul'u yok edecek çok önemli bir cinayet

teşebbüsüdür değerli arkadaşlar. Neden? Eğer böyle bir şey yapılırsa... 2.300 futbol sahası büyüklüğüne denk gelecek bir alanda siyanürlü havuz kurulmak isteniyor, binlerce metre küp değerli arkadaşlarım. Murgul'a gelenler bilir, bizim coğrafyamız ormanları, dağları olan sert bir coğrafyadır; yüzde 70, yüzde 80 eğimli olan bir ilçenin üzerinde beynini yok etmeye çalışıyorlar. O nedenle, ben Türkiye Büyük Millet Meclisinden, Mustafa Kemal'in Meclisinden haykırıyorum: Bu cinayete "hayır" diyoruz, kabul etmiyoruz; siyanürlü havuz girişimine yok diyoruz değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) Bu işin siyaseti yok, buraya siyaset yapmaya gelmedim, dün de aynı şekilde. Bakın, bugün sabah ayağımın tozuyla geldim; bugün Murgul'da ÇED toplantısını engelleyen, ÇED toplantısında "Benim bilgilendirilmeye ihtiyacım yok." diyen Murgul'un Belediye Başkanını, Murgul'un halkını Parlamentodan saygıyla selamlıyorum değerli arkadaşlarım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) - Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Bakın, dün büyük bir yürüyüş yapıldı, bugün de -biraz önce ifade ettiğim gibi- ÇED bilgilendirme toplantısı yaptılar. Bu bir komediydi değerli arkadaşlarım, neyin ÇED bilgilendirme toplantısı? İlgili şirket yukarıdaki bütün her şeyi yapmış, bir komedi oynamaya çalıştı ama Murgul'un onurlu halkı dedi ki: "Ben bu oyunun parçası olmayacağım."

Buradan da sözlerimi bitiriyorken Mehmet Cengiz'e söylüyorum: Burayı başka bir yerle karıştırma, başka yerlerde bu girişime girdiğin zaman birtakım insanlar bu yoldan döndüler, birtakım insanlar yoruldu. Ne diyorlar? Murgullular "Kim dönerse dönsün, ben dönmezem yolumdan." diyenlerin felsefesinde yürüyen, bu yolda siyanürle ölümü haram sayan ama bu yolda ölümü de helal sayan bir anlayışla yoluna devam ediyor. O nedenle, Murgul'dan o kirli ellerini çek diyorum, Murgul halkının mücadelesini saygıyla sevgiyle selamlıyorum, Allah yollarını açık etsin diyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Murgul'da yapılmak istenen bu maden faaliyeti uzun yıllardır devam ettirilen rant rejiminin nasıl sınır tanımadığının en önemli göstergelerinden biridir. Bugün Murgul Damar'da, Kabaca'da Petek'te, Akarşen'de yaşananların her biri bizim yalnızca coğrafyamızı değil hafızamızı, kültürümüzü, geleceğimizi ilgilendiriyor yani sıradan bir ÇED dosyasından bahsetmiyoruz. Bu mesele, Artvinlinin yaşam hakkı, evinin güvenliği, içtiği suyun temizliği, toprağının bereketi, çocuklarının sağlığı meselesidir. Bu mesele, ekonomik faaliyetin insanların kaderiyle kumar oynanmasına izin verip vermeyeceğimizin meselesidir.

Değerli arkadaşlar, 2014 yılında siyanürle ayrıştırma planı gündeme geldiğinde binlerce hemşehrimiz ayağa kalktı, işçiler işi bıraktı çünkü insanlar toprağını, suyunu, arıcılığını, hayvancılığını koruyordu yani doğa Artvin'in, Artvinlinin her şeyidir. O dönem şirket yöneticileri resmî yazıyla "Siyanür kullanılmayacak." diye taahhüt verdi. Bugün aynı şirket yıllar sonra yeniden siyanürlü tank lichi projesiyle karşımıza çıkıyor. Peki, ne değişti? Siyanür mü masumlaştı yoksa Artvinlinin canı mı değersizleşti? Bugün biz Murgul'u konuşsak da Artvin'de doğa tahribatı yeni değildir. Cerattepe'yi hatırlayın. Kafkasör Yaylası'nın üstünde yıllarca süren bir mücadele verildi. O mücadele yalnızca bir maden davası değil ormanın, suyun, yaban hayatının ve hemşehrilerimizin nefes alabilme hakkı için verilen bir demokrasi mücadelesiydi. Memleketim Ardıç'ta, Borçka'da, Şavşat'ta HES projelerinin nasıl dere ekosistemlerini bozduğunu yakinen biliyorum. Artvinliler soruyor: "Biz bu memlekette neden bedel ödemek zorunda kalan taraf oluyoruz?" Şimdi Murgul'da yine aynı hikâyeyi dinliyoruz. Proje dosyasında milyonlarca metre küp siyanürlü atık depolama öngörülüyor. Bölgenin jeolojisi zaten onlarca yıldır süren dinamit patlatmalarıyla bozulmuş durumda; bölgenin eğimden kaynaklanan heyelan risklerini biliyoruz. Firma yetkilisine toplantıda hemşehrilerimiz risk konusunu sormuşlar, yetkili de "Yüzde 100 garantiyi kimse veremez." demiş. Arkadaşlar, garanti verilmeyen şeyin ne olduğunun farkında mısınız? Kullanılan madde siyanür. Murgul'da bir sızıntı olsa Kabaca'ya, Petek'e, Akarşen'e inecektir. Sular bozulduğunda, toprak bozulduğunda ne tarım ne hayvancılık kalır.

Değerli milletvekilleri, Artvin gibi Allah vergisi tabiat güzelliklerine sahip bir coğrafyanın sırf para hırsı için derelerinin HES'lerle kurutulması, ormanlarında üç beş müteahhide para kazandırmak için ağaç katliamının yapılması ve madenlerle delik deşik edilmesi kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Biz bu tabiatı dedelerimizden, babalarımızdan miras almadık, evlatlarımızdan ödünç aldık; bu emanete sahip çıkmak hepimizin boynunun borcudur. Bu nedenle, Artvin'de ve Türkiye'nin her yerinde ekonomik faaliyetin ilkesi doğaya saygılı olmak zorundadır. Madenleri bilimin dediği gibi işletelim, biz ekonomik değer üretelim ama çocuklarımızın geleceğini yok etmeden yapalım.

Son söz olarak, Murgul'daki siyanürlü ayrıştırma projesinin bilimsel olarak yeniden değerlendirilmesi, bağımsız uzmanların raporlarının esas alınması, geçmişte yaşanan mağduriyetlerin araştırılması ve gerekli denetim mekanizmalarının kurulması için Meclis araştırması komisyonunun derhâl oluşturulmasını talep ediyor, önergeyi destekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinin maden faaliyetlerinin doğaya ve bölge halkına verdiği zararların tespiti konulu önergesiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Bu konuda buradan hem önergeyi desteklediğimizi hem de Murgul halkının direnişinin yanında olduğumuzu İYİ Parti olarak ifade etmek isterim. (İYİ Parti, CHP, YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Mesele yalnızca Murgul değil; Murgul İliç demek, İliç aslında Kaz Dağları demek, Kaz Dağları da Soma demek. Topyekûn Anadolu coğrafyasının hepsindeki doğa katliamlarının bir örneğidir Murgul'da yaşanan. Buradan atıfla ilim Bursa'da yaşanan bir doğal faciasını da paylaşmak istiyorum. Evet, şehrim Bursa da buna benzer duyarsızlıkların ne yazık ki kurbanı olmuştur. Bursa'nın yaşam kaynağı Nilüfer Çayı'nın âdeta ölüm fermanının verilmesi de bununla aynı bir örnektir. Biliyor musunuz ki Marmara Denizi'nin her yıl müsilaj kabusuyla karşı karşıya kalmasının sebebi Nilüfer Çayı'dır. Bilim insanlarının raporlarına göre Nilüfer Çayı'nda çözünmüş oksijen seviyesi 0,14 miligram, bu seviyeye sudaki canlıların yaşaması için gerekli asgari eşiğin tam 10 kat altındadır yani bugün Nilüfer Çayı bir nehir değil tabiri caizse zehir olarak akmaktadır. Peki, kim döküyor bu atığı? Sanayi tesisleri, kaçak deşarjlar, denetimsiz OSB'ler. Yıllardır söylüyorum, bu çay normal bir kirlilik yaşamıyor, sistematik ve kronik bir zehirlenme yaşıyor. Peki, bu çayın akıttığı su nereye gidiyor? Marmara Denizi'ne azot ve fosfor taşıyor. Nilüfer Çayı bugün Marmara'ya âdeta bir azot ve fosfor bombası taşımaktadır ve biz müsilajı daha unutmamışken bu tabloyla karşı karşıya kalıyor. Bu çayda ağır metal ölçülüyor mu, mikroplastik izleniyor mu? Toksik bileşenlerin raporu nerede? Son üç yılın sonuçları neden kamuoyuna açıklanmıyor? Gizlemeyle su temizlenmez, rapor saklayarak da çevre korunmaz. Nilüfer Çayı'nın temizlenmesi için hangi projeyi başlattınız? Daha vahimi, bu kirli suyla tarlalarımız sulanıyor.

Organize sanayi bölgelerinde denetim sıklığı yeterli mi? Hayır. Yaptırımlar caydırıcı mı? Tabii ki hayır. Bir tesis yakalanıyor, üç gün sonra yeniden kaçak deşarj yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Çünkü biliyor ki cezalar göstermelik.

Bu mesele sadece çevre değil bir halk sağlığı sorunudur. Tıpkı Murgul gibi, İliç gibi, Kaz Dağları gibi Bursa Nilüfer Çayı da aynı şekilde bir halk sağlığı, çevre sorunu ve tabiri caizse halk düşmanlığıdır. Nilüfer Çayı'nı kurtarmak istiyorsanız önce denetimi güçlendirecek, sonra da kirlitenin öder prensibini ortadan kaldırıp kirlitenin bir daha kirlfetmemesini... Murgul'da da doğa katliamı yapacak olan, Murgul'u zehirleyecek olan bu tesise müsaade etmeyeceksiniz.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Burcugül Çubuk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sözlerime, öncelikle, kuyu tipi hapishanelerde birkaç metre karede en üst katta dahi güneşi görmeden havasız kalarak tutulan ve burada direnen bütün siyasi tutsaklara selamlarımızı yollayarak başlamak istiyorum.

Bugün 20 Kasım Uluslararası Nefret Mağduru Transları Anma Günü. Bugün bu ülkenin birçok yerinde eylemler yapacaklar ve biz umuyoruz ki herhangi bir saldırıyla karşılaşmayacaklar. Bugün salt varlıkları nedeniyle nefretin odağı olan transların haklarının ellerinden alınmak istendiği bir ülkede yaşamaya devam etmenin mutsuzluğu içerisindeyiz. Verdikleri mücadele, varlıklarını savunmaları ve onur yürüyüşleri için kendilerini saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere, İstanbul'da 4 kişilik Böcek ailesi aslında bakanlıkların denetimsizlikleri nedeniyle hayatını kaybetti ve biz bugün burada Erzincan İliç faciasından sonra siyanür liçi yöntemiyle arama yapmak isteyen Cengiz Holdingi konuşmak zorunda bırakıyoruz. Biz aynı katliamları, aynı kâbusları tekrar tekrar yaşayalım diye varlıklarını devam ettiren holdinglerle karşı karşıyayız ve çok ilginç Cengiz Holding bu kürsünün gedikli bir konuşma konusu. Birçok vekil buraya çıkıp konuşuyor, birçok araştırma önergesinde Cengiz Holding konu. Peki, neden? Halka bir yararı mı olmuş, çevreye bir katkısı mı olmuş, dünyada bizi gururlandıran bir şey mi yapmış? Hayır. Rantla gündem, vergi aflarıyla gündem, desteklerle gündem, katliamlarla gündem, halka saldırıyla, ekolojik tahribatıyla gündem. Cengiz Holding "Reklamın kötüsü yoktur." diyor ve kendisini bu kürsüde mütemadiyen gündem hâline getiriyor. Murgul halkı yıllar boyunca "Cengiz Holding bizim başımıza ne getirecek?" diye düşünmek zorunda değil ama maşallah bunun aksini düşünen bir Genel Kurulumuz var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yok efendim, Genel Kurul değil, AKP iktidarı.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Özür diliyorum, bir iktidar grubumuz var.

Akbelen'de yok olan köylerin halkı, kömür madenine karşı yok olan dağları, tepeleri, ağaçları yaşatmak için mücadele etmek zorunda mı, ömrünü buna vermek zorunda mı? Hayır. Kaz Dağları bunun zorunda mı? Hayır. Cerattepe bunun zorunda mı? Kuzey Ormanları savunması bunun zorunda mı? Hayır ama bu ülkede bize deniliyor ki: "Siz, sürekli, yaşamınızı holdinglere karşı savunmak zorundasınız."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Sayın Başkan, tamamlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Şunu hatırlatmak istiyorum: Çok biliriz, ben lisedeyken kartpostallar toplardım, onlardan birini de odama asmıştım, şu yazardı bir Kızıldirili'nin resmiyle: "Son ırmağ kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde beyaz adam paranın yenmediğini anlayacak." Beyaz adam paranın yenmediğini anlamadı, beyaz adam bu dünyanın yok edildiğini anlamadı çünkü beyaz adamın dünyası, vatani çek defterleri, kasalar, altın madenleri idi. Ama biz kapitalizme karşı... Marx'a ithaf edilir ama çok kesin değildir, "Kapitalizm gölgesini satmadığı ağacı keser." diye bir söz vardır; biz gölgeleri de sattırmayacağız, ağaçları da kestirmeyeceğiz. Mesele üç beş ağaç ve mesele özgürlük ve mesele yaşam hakkı ve mesele kapitalizme karşı mücadeledir.

Teşekkürler. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Çolakoğlu.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP grup önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım. Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Önergede söz konusu sahada yürütülen madencilik faaliyetleri esas itibarıyla bakır madenciliği kapsamında olup bölgede altın madenciliğine özgü siyanür liçi veya siyanürlü araştırma yöntemleri de uygulanmamaktadır. Murgul, sahasında uzun yıllardır bakır cevheri ve konsantresi üretimi yapan Türkiye'nin en köklü bakır işletmelerinden biridir. Bu sahada kullanılan temel metalurjik prosesler kırma, öğütme ve flotasyon zinciridir. Sahada altın veya gümüş üretimine yönelik hidrometalurjik liç tesisi de bulunmamaktadır. 2014 yılında kamuoyuna yapılan açıklamada işletmede altın, gümüş liçi yapılmayacağı ifade edilmiş olup bu taahhüt hâlen daha geçerlidir, sahadaki faaliyetlerin niteliğinde herhangi bir değişiklik de olmamıştır. Murgul bölgesinde uygulanan atık depolama projeleri, yalnızca bakır zenginleştirme prosesine ait flatasyon atıklarının güvenli bir şekilde depolanmasına yöneliktir. Bu malzeme siyanür içermeyen inert nitelikli bir madencilik atığıdır.

Türkiye'de tüm atık depolama tesisleri Enerji Bakanlığımızın ilgili birimlerince düzenli olarak izlenmektedir. Jeolojik yapı, heyelan duyarlılığı, şev duraylılığı, patlama faaliyetleri ve su kaynaklarına ilişkin tüm parametreler teknik ekipler tarafından sürekli olarak kontrol edilmektedir. Bahsedilen ruhsat sahasında üretilen bakır cevheri ruhsat dâhilindeki mevcut konsantratör tesisinde flatasyon işlemine tabi tutularak bakır konsantresi hâline getirilmektedir. Elde edilen konsantre Hopa'daki filtre ve kurutma tesislerine, oradan da ruhsat sahibi şirkete ait Samsun'daki izabe tesislerine sevkiyat zinciri çerçevesinde sevk yapılmaktadır. Bu üretim zinciri tamamen bakır metalurjisine dayalı klasik flatasyon süreçlerinden ibarettir ve bu kapsamda, ilgili genel müdürlüğümüze tank liçi projesine ilişkin herhangi bir bilgi, belge veya teknik rapor ulaşmamıştır. Dolayısıyla kamuoyunda dile getirilen faaliyet değişikliği iddiası da tamamen yanlış bilgiye dayanmaktadır.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Sayın Milletvekili, ÇED toplantısı yapıldı dün, size yanlış bilgi vermişler.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Haberi yok, haberi.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Devamla) - Hem Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde hem de iş sağlığı, güvenliği uygulamalarında jeolojik analizler ve mevzuat hükümleri esas alınmaktadır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Hatip, dün ÇED toplantısı yapılmış.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - İnsicamı bozmayalım.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Devamla) - Murgul bakır sahasında yürütülen tüm faaliyetler bu çerçevede düzenli şekilde izlenmekte ve gerekli hâller de yerine getirilmektedir diyorum, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Sayın Milletvekili, Murgul'u gördünüz mü?

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.41

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.19

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerde.

Dünkü birleşimde, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümünde yer alan 15'inci maddesi üzerinde verilen son önerenin oylama işlemi kalınmıştır.

Önergeyi hatırlatmak amacıyla tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan "çıkarılmış" ibaresinin "kaldırılmış" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalp

Vezir Coşkun Parlak

İbrahim Akın

1. 229 S. Sayılı Basmayazı 22/10/2025 tarihli 10'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Özcan, Sayın Kaya, Sayın Kayışoğlu, Sayın Uzun, Sayın Çiler, Sayın Karagöz, Sayın Ersever, Sayın Halıcı, Sayın Adıgüzel, Sayın Çan, Sayın Genç, Sayın Özçağdaş, Sayın Kavaf, Sayın Taşkın, Sayın Kara, Sayın Elçi, Sayın Derici, Sayın Yontar, Sayın Sarıgül.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sonradan geldiler Sayın Başkan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - 2 kişi sonradan geldi, sonradan gelenler var.

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - Başkanım, 20 kişi yoktu, sonradan geldiler.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Vardı arkadaşlar, 2 arkadaş buradaydı.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Hayır, kalkılmamıştı, orada 1 kişi kalkmıştı.

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Ben ayaktaydım, kalktım.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara vereceğim ama yoklama talep ederken 20 milletvekilinin aynı anda ayağa kalkması gerekmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz sadece toplantı yeter sayısı isteyen gruba bakıyoruz, daha sonra eğer eksik olursa diğer tarafa bakıyoruz. Ayakta olan milletvekilleri vardı, doğru ama daha sonra gelen arkadaşlar oldu, oraya dâhil oldular. Aynı anda kalkma olmadığı için bir itiraz var fakat bu seferlik bir şey yapmayacağız, bir daha olmasın diye ikaz etmek istiyorum.

Şimdi, on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.25

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.41

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 15'inci madde üzerindeki son önerenin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

16'ncı madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ
Muğla
Mustafa Kaya
İstanbul

Sema Silkin Ün
Denizli
Elif Esen
İstanbul

Mehmet Atmaca
Bursa
Mehmet Karaman
Samsun

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Mehmet Tahtasız
Çorum
Gülcan Kış
Mersin

Semra Dinçer
Ankara
Ayça Taşkent
Sakarya

Sururi Çorabatır
Antalya
Süreyya Öneş Derici
Muğla

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın

Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerelerde ilk konuşmacı Sayın Mehmet Karaman.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Bu torba yasa teklifinin 16'ncı maddesi Uludağ Alan Başkanlığına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin iptal edilen bir hükmünü kanun düzeyine taşımaktadır. Anayasa Mahkemesi 5 Kasım 2024 tarihli ve 2023/66 esas; 2024/185 karar sayılı kararında bu düzenlemenin mülkiyet hakkına ilişkin olduğunu ve dolayısıyla yalnızca kanunla yapılabileceğini söylemişti. Hükümet bu karara uymak yerine aynı yetki devrini torba yasa içerisine gizleyerek Meclis gündemine taşımıştır yani Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenleme neredeyse kelimesi kelimesine aynı içerikle karşımıza çıkmaktadır. Bu, hukuka biçimsel olarak uymak ama özüne aykırı davranmaktır. Kısacası, bu madde Anayasa'ya karşı hilelişeriye uygulanmasıdır.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'nın 7'nci maddesi açıkça der ki: "Yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki -hiçbir şekilde- devredilemez." Fakat Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiğimiz günden bu yana bu yetkinin fiilen devredildiğini hep birlikte görüyoruz. Artık kanunlar Mecliste değil sarayda hazırlanıyor. Teklifler milletvekillerinin iradesiyle değil bakanlıkların bürokratik tasarruflarıyla şekilleniyor. Meclis halk adına kanun yapan bir organ olmaktan çıkarılmış, yürütme kararlarını tasdik eden bir noter makamına dönüştürülmüştür. Bu, millet iradesinin hiçe sayılmasıdır.

Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hızlı karar alma vaadiyle yürürlüğe konuldu. Evet, hızlı karar alıyoruz ama yanlış kararları hızlı alıyoruz; istişare yok, müzakere yok, denetim yok. Bugün önümüze gelen birçok teklif, milletvekilleri tarafından dahi tam olarak okunmadan oylanıyor. Meclisin asli görevi olan yasa yapmak, denetlemek ve temsil etmek yerini yürütmenin taleplerini karşılamaya bırakmıştır. Böyle bir sistem demokratik meşruiyetin değil keyfî yönetimin göstergesidir.

Değerli arkadaşlar, torba yasa uygulamaları bu sistemin en bariz semptomudur. Bir kanunun içine onlarca farklı konu yerleştiriliyor; bir tarafta çevreyle ilgili madde, diğer tarafta mali düzenleme, diğer tarafta enerji konusu hatta bazen bir af hükmü bile bu torbanın içine giriyor. Bu, yasama tekniği açısından son derece sakıncalıdır. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadı, yasaların "konu bütünlüğü" ilkesine uygun olması gerektiğini defalarca vurgulamıştır ama biz her seferinde aynı hatayı tekrarlıyoruz. Böyle yaparak sadece Meclisin saygınlığını değil hukuk devletine olan güveni de yıpratıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; madde 16'da yapılan düzenleme doğal sitler ve tabiat varlıklarıyla ilgili görevlerin Uludağ Alan Başkanlığı tarafından yürütülmesini öngörmektedir. Bu hüküm, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüyle görevlerinin çakışmasını doğuracaktır. Bu da idarenin bütünlüğü ilkesine yani Anayasa'nın 123'üncü maddesine aykırıdır. Bu düzenleme yürütme içindeki karmaşayı yasayla meşrulaştırmaktadır. Hukuk devleti keyfiliği değil kural hâkimiyetini esas alır ama biz artık kuralı değil talimatı esas alır hâle geldik. Bizler bu Mecliste sadece çoğunluğun iradesini değil milletin tamamının iradesini temsil ediyoruz. Yasama süreci çoğunluk gücüne değil ortak akla ve istişareye dayanmalıdır. Bugün burada yapılan yürütmenin iradesini kanunlaştırmaktır. Oysa Meclis yürütmenin değil milletin denge ve denetim organıdır. Unutmayalım, Meclis ne kadar güçlü olursa milletin iradesi de o kadar güvende olur. Meclis zayıfladıkça devlet otoriterleşir. Bu nedenle, hem bu maddenin hem de torba yasa teklifinin tamamının Anayasa'ya ve İç Tüzük'e uygun şekilde yeniden komisyonlara gönderilmesini, özellikle Anayasa Komisyonu ve Çevre Komisyonunun görüşlerinin alınmasını teklif ediyorum. Bu çağrım bir muhalefet eleştirisi değil bir devlet aklı çağrısıdır. Bu çağrı yürütmenin hızına değil hukukun istikrarına çağrıdır. İstişareye, denetime ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET KARAMAN (Devamlı) - ...hesap verebilirliğe dönmek zorundayız; aksi hâlde, sadece yasama organının değil millet iradesinin temsil zeminini de kaybederiz.

Son olarak şunu ifade etmek isterim: Bugün bu Meclis ya yürütmenin gölgesinde kalmayı seçecek ya da kendi iradesini yeniden ayağa kaldıracaktır. Hukuk devleti keyfiliğe teslim olduğunda adalet de adaletsizliğe dönüşür. Bizim görevimiz, güç karşısında eğilmek değil hakkı ve adaleti savunmaktır. Meclis bu sorumluluğu taşıdığı sürece milletin umudu olmaya devam edecektir.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önerge üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Süreyya Öneş Derici.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Dünya Çocuk Hakları Günü, kutlayamıyoruz çünkü ülkemizde çocuklarımızı koruyamıyoruz, besleyemiyoruz, iyi eğitim veremiyoruz, geleceklerini güvence altına alamıyoruz. Çocuklarımız sokakta öldürülüyor, iş yerlerinde ölüyor, açlıktan ölüyor, yangınlarda ölüyor, aynı kadınlar gibi. Bu ülkede her gün onlarca kadın ölüyor. Birkaç gün sonra 24 Kasım Öğretmenler Günü, onu da kutlayamayacağız çünkü öğretmenler atanmayı bekliyor, mülakat kalsın diye bekliyor, emeğinin karşılığında insanca para kazanıp geçinmeyi bekliyor. Çocukları, kadınları, emekliyi, işçiyi, çiftçiyi, öğretmeni, doktoru, askeri, polisi, hiç kimseyi koruyamayan, bunun için doğru politikaları üretemeyen, geleceğe dair hiçbir vatandaşına umut veremeyen bu iktidarın yarattığı distopik bir korku filminde hayatlarımızı sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, böyle kötü yönetildiğimiz yetmezmiş gibi, Türk milletinin sinir uçlarıyla oynayan, kendi iktidarının bekasını millete ülke bekası gibi anlatan, konuşanı cezaevine atan, tutuksuz yargılanabilecek onlarca insanı içeride tutan, halkın güvendiği Cumhurbaşkanı adayına akıl dışı senaryolarla iftira atan, toplumun sesi olan televizyonlara kayyum atayan, gelmiş geçmiş en otokratik sistemlere taş çıkartan bir sistemle yönetiliyoruz. Mesela, bugün Plan ve Bütçe Komisyonunda Millî Eğitim Bakanı var, arkadaşlarımızın bir kısmı orada laikliği düşman gören bir Bakana gerçeği anlatmaya çalışıyor. Bizler burada, haftalardır "Anayasa'ya aykırı." diye itiraz ettiğimiz bu vakıflar kanunu teklifinin neden milletin menfaatine olmadığını ortaya koyuyoruz. Örneğin, zaten iktidarın rant politikalarıyla boğuşan, bununla mücadele eden memleketim Muğla için bu teklifin hâlihazırda tüm ilçelerimizde; fiiliyatta yaşadığımız ve kıyılarımızın, ormanlarımızın, kültürel miras alanlarımızın özel kullanıma açılabilmesi anlamına geldiğini buradan söylüyoruz. Teklifte bizzat zikredilen İstanbul, Çanakkale değil tüm ülkedeki kamu kaynakları bu teklifle risk altında olacak diyoruz, boş sıralara konuşuyoruz.

Değerli milletvekilleri, kıymetli vatandaşlarımız; hepimiz asıl meselenin iktidarın keyfi bir yönetimi kolaylaştırıcı kanunları geçirmek istemesi olduğunu biliyoruz. Çevre mücadelesi olmasın, yerel yönetim, sivil toplum itiraz edemesin, halk düşünmesin, düşünüyorsa sorgulasın, sorguluyorsa konuşmasın, konuşuyorsa benim istediğim gibi konuşsun yöntemiyle bu ülkeyi yirmi üç yıldan beri yöneten bu iktidar, tek tip insan projesiyle içeride nefes aldırmayan bir baskı düzeni, dışarıda ise uluslararası konjonktürle uyumlu bir dünyadan memnun olmamızı istemektedir ancak altını çizerek tekrar ediyorum ancak iktidarı sadece kendilerinin inandığı, halüsinatif bir gerçeklikte yaşamlarını sürdürdükleri ama bu hataları sonsuza kadar yapabileceklerini zannetmemeleri gerektiği konusunda uyarıyorum. Tarih, demokrasiden ve hukuktan uzak yönetim modellerini benimsemiş iktidarların hazin sonuçlarıyla doludur. Milletin sesine ve sözüne yabancılaşmış her yönetim, o yok saydığı halk tarafından seçim dönemlerinde er ya da geç cezalandırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti devletin temel gücü millettir. Milletin rızasına karşı atılan her adım kuşkusuz ki mücadele gücünü ve azmini kamçılacak, otokrasi kendi planlarıyla ve kendi araçlarıyla tarihin tozlu sayfalarına gönderilecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün "Ben daha iyi, daha adil, daha refah bir hayatı hak ediyorum." diyen milletimize sesleniyorum, bugün kime oy vermiş olursa olsun "Çok büyük yanlışlar var." diyen vatandaşlarımıza sesleniyorum ve bugün akşam yatağında yastığına kafasını koyarken ülkede adaletin ve hukukun can çekiştiğini vicdanında en derinde hissedenlere sesleniyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Devamla) - Kıymetli vatandaşlarımız, "devlet akli" denilen akıl, size ne yapacağınızı, ne düşüneneğinizi dikte etmek isteyenlerin akli değildir. Devlet akli, sizin kaygılarınızı göz ardı edenlerin, sizin kanunla edindiğiniz haklarınızı canı istediğinde yasaklayanların akli değildir. Devlet akli sizin aklınızdır, tam da bu sebeple bu ülkeye demokrasi ve hukuku siz getireceksiniz. Her ne iş yapıyorsanız hukuktan ve adaletten şaşmadığınızda bu karanlık aydınlığa dönüşecek. Büyük Türk milleti yüzlerce yıldır var olduğu gibi daima var olacak. Sadece bu, ömrünü tamamlamış iktidarı değil, bugün uluslararası planda dizayn edilmiş kötücül tüm planları da bertaraf edeceğiz ve hak ettiğimiz hayatı millet olarak hep birlikte kuracağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibaresinin "gelecek şekilde" değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi
Batman
Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Vezir Coşkun Parlak
Hakkâri
Hüseyin Olan
Bitlis

İbrahim Akın
İzmir
Mahmut Dindar
Van

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Mahmut Dindar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz teklif hem yasama tekniği hem de demokratik hukuk devleti ilkeleri açısından ciddi sorunlar barındırmaktadır. Teklifin en kritik bölümlerinden biri azınlık vakıflarına ilişkin düzenlemedir. Bu alan uluslararası insan hakları

sözleşmeleri ve Anayasa tarafından koruma altına alınmıştır. Bu nedenle herhangi bir değişiklik, derinlikli bir tartışma, karşılıklı bir müzakere ve tüm paydaşların katılımıyla yapılmalıdır. Önümüzdeki teklif, azınlık vakıflarının yıllardır yaşadığı kayyum atamalarını, mal edinme sorunlarını, seçim yapamama gibi yapısal sorunlarını çözmek yerine bu vakıfların üzerinde zaten var olan idari vesayeti güçlendiren, belirsizlikleri büyüten ve idarenin keyfi müdahalesine alan açan hükümleri içermektedir.

Değerli milletvekilleri, bizler yasama yetkisini kullanırken yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini, inanç özgürlüğünü, örgütlenme özgürlüğünü ve demokratik katılım hakkını esas almak zorundayız; aksi hâlde, ortaya çıkan her düzenleme yeni sorunların ve yeni ihtilafların kaynağı olacaktır.

16'ncı maddede de Anayasa'ya aykırılık bir kere tespit edilmişken bu düzenleme yeniden öneriliyor. Bu maddeyle, Uludağ'da bulunan doğal sit alanları ve tabiat varlıklarıyla ilgili görevlerin Uludağ Alan Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi yeniden düzenlenmektedir. Kartalkaya ve Uludağ otel yangınları sonucu yaşanan kayıplarda bu alanlarda yeterli denetimin olmadığını, ağır ihmallerin olduğunu çok acı bir şekilde yaşayarak gördük. Maalesef ki rantı değil, ekolojiyi önceleyen bir düzenleme olmadıkça bu acıları yaşamaya devam edeceğiz.

İktidarın sit alanlarını nasıl korumadığına ve ranta açtığına dair bir örnek vermek istiyorum. Van'da Edremit Belediyesinin sorumluluğunda bulunan Merit Şahmaran Otel iktidarın bu konudaki yaklaşımını net olarak göstermektedir. Buradan iktidara soruyorum: Merit Şahmaran Otel doğal sit alanı olan Van Gölü'nü doldurarak otel alanını genişletmeye devam ediyor. Bu durum Anayasa'ya, uluslararası sözleşmelere, çevre ve kıyı kanunlarına aykırı olmasına rağmen, otel sahibi bu gücü, bu desteği kimden, neye karşı alıyor? Ruhsatında olmayan kaçak tadilatları nedeniyle belediye müdahale etmiş, bizler Van vekilleri olarak suç duyurusunda bulunmuşuz. Şirket temsilcilerinin, ruhsata aykırı faaliyetlere göz yuman tüm kamu görevlilerinin tespit edilmesi, haklarında gerekli soruşturmanın yürütülmesi için suç duyurusunda bulunduk ancak kaçak yapının hâlâ inşaatına devam edilmektedir.

Van Gölü kimsenin şahsi malı değil halkın ortak mirasıdır. Bizler de bu mirası korumak için hukukun gereğini yapılmasını bir kere daha sorumlulara buradan hatırlatıyoruz.

AKP iktidara geldiğinden beri sit alanlarını betonlaştırıyor, ormanları yok ediyor; topluma savaş açtığı gibi doğaya da savaş açmış durumdadır. Doğal sit alanları insanlık mirası olup gelecek kuşakların da buralara dair hakları vardır. Bu nedenle, sit alanlarının korunması sadece bir bakana, bir başkana, bir başkanlığa bırakılmayacak kadar önemli bir meseledir. Vakıf ve sit alanları kişilerin, şirketlerin ve iktidarın, yandaşların çıkarına değil kamu yararına uygun kurulmalıdır.

Sonuç olarak değerli vekillerimiz, bu kanun teklifi, hazırlanış biçimi, içeriği ve amacı itibarıyla demokratik bir toplumda kabul edilir bir çerçeve sunmamaktadır; vakıfların sorunlarını çözmek bir yana, var olan sorunları daha da derinleştirmektedir. Bizler kamuya ve sivil toplum kuruluşlarına açık bir denetimle bu alanların yönetilmesini öneriyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiş" ibaresinin "ilave edilmiş" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Yasin Öztürk
Denizli

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

Yavuz Aydın
Trabzon
Selcan Taşcı
Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Selcan Taşcı, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Değerli milletvekilleri, Azerbaycan'dan dönerken düşen askeri kargo uçağımızda şehit verdiğimiz vatan evlatlarından birisi de Tekirdağlı hemşehrimiz Astsubay İlker Aykut'tu. Binlerce Tekirdağlı bir insan seli oluşturduk, yekvücut, tekbirlerle, dualarla uğurladık ebediyete şehidimizi. Allah bir kere daha rahmet eylesin. O günden bizlerin hatırasına, Tekirdağ'ın da tarihine kazınması gereken o vakar olmalıyken biz günlerdir kınama mesajları alıyoruz, kınama mesajlarıyla doluyor posta kutularımız. "Atatürk'e saygısızlığı kabul etmiyoruz." diyor Tekirdağlılar, "Kim tahammül edemiyor Atatürk'e?" diye soruyorlar, "Şehide saygısızlık bu yapılan." diyorlar. Neden? Çünkü şehidimizin cenazesi başlarken cenazenin kaldırdığı caminin minaresindeki Atatürk fotoğraflı Türk bayrağı iddia o ki -dilerim ki mesnetsizdir- müftünün talimatı üzerine kaldırıldı, yerine Atatürk'süz bir Türk bayrağı asıldı. Şimdi, bu işin savunmasını biliyoruz biz yani Türk bayrağının şekli bellidir, böyle bir talimat verilmişti geçmişte "Bazı şahsiyetlerin yerleştirildiği bayraklara izin vermeyin." diye. Bir, Atatürk "bazı şahsiyet" değildir, o bayrağı bizatihi borçlu olduğumuz kişidir. İki, şehit cenazesinin ortasında en hafif tabirle işgüzarlık olan böyle bir şeye ne gerek var gerçekten? Binlerce acılı insanı daha da acıtmak, binlerce öfkeli insanı daha da öfkelenmek dışında neye yaradı şimdi bu iş? Başı göğe erdi mi mesela yapan arkadaşların? Ben hâlâ inanmıyorum, inanmak istemiyorum, konduramıyorum kendi şehrim; cumhuriyete sadakati, Atatürk'e sevgisi tartışılmaz, evladifatihan Tekirdağ'ın böyle bir rezaletin muhatabı olmasını gerçekten içime sindiremiyorum ve utanç da duyuyorum burada böyle bir konuşma yapmak durumunda kalmaktan. Türk bayrağını minarelerden Atatürk posterini sökerek koruyamazsınız arkadaşlar. Dün Yavuz Aydın da bahsetti. Türk bayrağına saygıysa mesele, Türkiye Büyük Millet Meclisine giren vatandaşımızın yakasında Türk bayrağıyla birlikte yer alan, tıpkı al bayrağımız gibi üzerinde ay yıldız bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bayraklı rozeti çıkarttırmazsınız mesela. Türk bayrağına saygıysa mesele, burada, bu kürsüde paçavra açılmasına göz

yummazsınız. Zamanlama da çok manidar, daha birkaç gün öncesinde çünkü bu olayın, Atatürk'ün ebediyete intikalinin 87'nci yıl dönümünde, Türk milleti için minnete de vefaya da yasa da denk gelen o anlamlı günün arifesinde, Atatürk'e kurtardığı ülkenin camilerinde, kurtardığı camilerinde ambargo uygulanmasının hemen üzerine yaşandı bu olay. Yapmayın bunu arkadaşlar, Atatürk'ü cami cemaatinden, cami cemaatini Atatürk'ten koparmaya çalışmayın, koparamazsınız; onlar birdir. Atatürk bu milletin ta kendisidir, bütün hasletleriyle kendisidir inancı da dâhil.

Birkaç tarihî hatırlatmayı yapmak lüzumu hissediyorum üst üste yaşanan bu kadar rezalet üzerine: Anadolu işgal edildiğinde düşmanın ilk hedeflerinden biri bugün Atatürk'ün adının anılamadığı o camilerdi. Gazi camileri var, bakın, bu ülkenin. Başka izaha hiç gerek yok aslında. Yunan işgali sırasında yakılan Güneyköy Eski Camisi yıllarca "Gazi Minareli Cami" diye anıldı. Yüzyıl geçti, üzerindeki top ve kurşun izleri hâlâ geçmedi. İşgalciler Çanakkale'de boğazladıkları Müslümanları domuzlarla birlikte camilere doldurdular. Karatepe'de Kuvayımilliye destek olan köylüleri Sekiyurt ve Ahmetler Camilerine doldurup kurşuna dizdiler. Yetmedi, ölmeyen olursa diye tek tek süngülediler; yetmedi, benzin dökerek içindeki cesetlerle birlikte camiye ateşe verdiler. İzmir'de kadınları camilere doldurup ne yaptıklarını söylemek istemiyorum, tarih bilen herkesin malumu. Şimdi, Bursa, Manisa, Balıkesir, Aydın, Gaziantep; bu illerin herhangi birinde, herhangi bir sokakta, herhangi bir tarihî camiye rastlayamazsınız ki hâlâ duvarları, minareleri top mermilerinin izleriyle bezeli olmasın. Ben demiyorum, Yunan kaynakları diyor; Kurtuluş Savaşı verilmemiş ve kazanılmamış olsaydı Anadolu'da ne İslam'dan bir numune ne İslamiyet'ten nişane kalacaktı; pek çok minare çan kulesi olacaktı, Yunan kaynaklarında geçen ifadeyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Bitiriyorum.

Velhasıl, bugün, camilerimizde, o camilerde ezanın okunmasını, okunabilmesini de borçlu olduğumuz Mustafa Kemal Atatürk'e rahmet okuyamayanlara bakınca ben tek bir şey diyebiliyorum: Biz "Keşke Yunan kazansaydı." diyen, ömrünü Atatürk'e hakaretle geçiren meczupları öldü biliyorduk, bazılarının zihninde yaşıyormuş meğer; yazık gerçekten.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, yoklama...

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Tahtasız, Sayın Derici, Sayın Kayışoğlu, Sayın Kaya, Sayın Coşar, Sayın Özçağdaş, Sayın Yıldızlı, Sayın Tanal, Sayın Gürer, Sayın Kavaf, Sayın Güzelmansur, Sayın Uzun, Sayın Halıcı, Sayın Çiler, Sayın Avşar, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Yontar, Sayın Taşkın, Sayın Kanko.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.13

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.24

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 16'ncı madde üzerinde Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı ve arkadaşlarının verdiği önergenin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Sayın Kaya, söz talebiniz vardı. Asu Kaya... Burada mı? Yok.

17'nci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Elif Esen

Muğla

Denizli

İstanbul

Mustafa Kaya

Mehmet Atmaca

İstanbul

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Tahtasız

Gülcan Kış

Sururi Çorabatır

Çorum

Mersin

Antalya

Ayça Taşkent

Semra Dinçer

Talat Dinçer

Sakarya

Ankara

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın

Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Talat Dinçer.

Sayın Talat Dinçer, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 17'nci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün burada, bu kürsüden sadece bir madde değişikliğine değil hukukun, ahlakın ve devlet ciddiyetinin çöküşüne itiraz ediyoruz. Önümüze getirilen bu düzenleme "Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı" adı altında yeni bir keyfîlik alanı yaratıyor. Üstelik bu sadece yeni değil daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bir düzenlemenin aynısıdır.

Evet, yanlış duymadınız; Anayasa Mahkemesinin 14 Mart 2024 tarihli 2022/21 ve 2024/79 sayılı Kararı'yla aynı hüküm açıkça iptal edilmiştir. O karar ne diyordu? "Vakfın kamu kaynağı kullanacağı, bu kaynakların nasıl harcanacağına ilişkin ölçüt belirlenmediği, ücretlerin mütevellî heyet tarafından keyfî biçimde belirlenmesinin demokratik devlet ilkesiyle bağdaşmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir."

"Vakıfta en fazla 200 kişi çalışır, Cumhurbaşkanı isterse 400'e çıkarır. Personelin ücretlerini mütevellî heyet belirler. Personel giderleri de bütçenin yüzde 10'unu geçemez." Görüyorsunuz değil mi? Aynı yetki, aynı keyfîlik, aynı mantık; bu, açıkça Anayasa Mahkemesi kararlarını yok saymaktır yani Anayasa'yı çiğnemektir çünkü Anayasa'nın 153'üncü maddesi çok açıktır; Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlar. Peki, bu iktidar ne yapıyor?

Sayın milletvekilleri, mesele sadece bir vakıf değil bu devletin kasasının kimlerin emrine verildiğinin hikâyesidir. Erdoğan iktidara geldiğinden bu yana kamu kaynakları birer birer iktidara yakın vakıfların, aile üyelerinin, çocuklarının, akraba kadrolarının eline verilmiştir. Halkın alın teriyle toplanan vergiler, milletin parasından oluşturulan bütçe artık kamu hizmetine değil bir zümrenin, bir ailenin çıkarlarına harcanmaktadır.

Şimdi, Arkeoloji Vakfı da zincire ekleniyor. Ücretleri kimler belirleyecek? Yine mütevellî heyeti. Hangi ölçüde? Cevabı yok. Hangi kamu denetimiyle? Onun da cevabı yok. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenleme kelimesi kelimesine geri getirilirken milletin gözüne baka baka hukuk çiğneniyor. Üstelik getirilen bütçenin yüzde 30'u sınırıyla burada çalışan işçilerin sendikal hakları da gasbediliyor çünkü toplu sözleşme yoluyla ücret artışı talep eden işçi bu oranı aşarsa hakkını alamayacak. Bu, açıkça örgütlenme ve toplu pazarlık hakkına da bir müdahaledir yani bu madde hem Anayasa'nın 2'nci maddesindeki demokratik devlet ilkesine hem de 51 ve 53'üncü maddelerindeki sendikal haklara aykırıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ülkenin tarihi, arkeolojik kültürü bir ailenin mülkü değildir. Bu milletin vergileri saray vakıflarının kasası değildir. Bugün buradan açık açık söylüyorum: Milletin parasını milletin denetiminden kaçırarak hiçbir düzenlemeye boyun eğmeyeceğiz. Anayasa Mahkemesi kararlarının, hukukun böyle göz göre göre çiğnenmesine asla izin vermeyeceğiz. Bizim için kamu kaynağı milletin hakkıdır, "vakıf" adı altında kurulmuş saltanatlar için harcanamaz. Bugün bu maddeye "evet" demek Anayasa Mahkemesinin kararlarını çöpe atmak demektir. Bugün bu maddeye "evet" demek millete ait olanı bir zümreye teslim etmektir. Biz diyoruz ki devletin parası saray vakıflarına değil halka, öğrenciye, emekçiye, çiftçiye gidecek. Bu toprakların kültürel mirası bir ailenin değil 85 milyonun mirasıdır ve biz o mirası da o hakkı da o adaleti de sonuna kadar savunacağız.

Değerli milletvekilleri, vakıf malları halkın malıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Vakıflar bizim geçmişimizdir ama vakıflarla ilgili böyle uygulamalar yapıldı ki maalesef vakıf mallarını kiraya tutan işletmelere yüzde 580'lere varan artışla kira artışı yapıldı, bu da birçok işletmeyi sıkıntıya soktu ve birçoku geçmişinden gelen bütün müşterilerini, bütün kendini, etrafını, kazancını, her şeyini yok etti. Dolayısıyla bu rakamlar da belirlenirken yani nasıl dışarıda kişilere böyle kızırırsak vakıf mallarının kira artışlarını da yaparken biraz daha mantıklı ve en azından yeniden değerlendirme oranında yapmak gerekirdi diye düşünüyorum ve buradan Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki ikinci konuşmacı Sayın Mustafa Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; biliyorsunuz, 27-30 Kasım tarihleri arasında Papa İznik'te bir toplantı yapacak ve Hristiyanlık açısından çok önemli olan İznik Konsilinin 1.700'üncü yılı münasebetiyle Amerikan Başkan Yardımcısı Vance'le birlikte Türkiye'ye gelecek. Aylardan beri bu programın altyapısı oluşturulmaya çalışılıyor. Tabii, Hristiyanlık tarihi açısından çok önemli bir toplantı da olacağı açık çünkü Papa yaptığı açıklamalarda bin yedi yüz yıl önce mezhepler arasındaki ayrışmanın ortadan kaldırılacağına dair beklenti ve ümitte birlikte bu ziyareti gerçekleştiriyor. Konuşmamın başında şunu ifade edeyim: Türkiye birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir ülke. Dolayısıyla Hristiyanlık açısından da böyle önemli bir bölgenin ülkemizde olması medeniyet zenginliği açısından değerlidir ve inanç sahiplerinin, Hristiyanlık inanç sahiplerinin İznik üzerinden kendileri gelmeleri, orayı kutsal bir mekân olarak görerek oralarda bulunmaları elbette değerlidir ancak bunun arkasında farklı siyasi hedefler var mı? Bununla ilgili aslında ben bu konuşmayı yapmak istiyorum çünkü neden? Ben size şimdi Numan Kurtulmuş Bey'in de yakinen bildiği hatta kendilerinin de 2010 yılında kamuoyuyla paylaştığı bir durumu ifade etmek istiyorum. 2010 yılında bendeniz Saadet Partisi İstanbul Dış İlişkiler Başkanı iken Kuzey Amerika Masası Başkanı arkadaşımız Amerika Dışişleri Bakanlığına bağlı bir komisyonun bir raporunu getirdi, bizim toplantımızda bize ifade etti. Toplantıda paragrafın son kısmında şu ifade var arkadaşlar, bunu da özellikle dikkatinize sunmak istiyorum, diyor ki son bölümde: "Amerika'nın İstanbul Başkonsolosluğu İstanbul'da bulunan dinî azınlıklara güvenlik eğitimi vermiştir." Acaba tercüme hatası mı yaptık? Hayır. Sorduk soruşturduk, rapor resmî rapor ve İstanbul Başkonsolosluğu dinî azınlıklara güvenlik eğitimi verdiğinden bahsediyor. Konunun iki tane muhatabı var dedik, İstanbul Valiliği ve Amerika'nın İstanbul Başkonsolosluğu; ikisine sorduk. Valilikten on beş gün sonra cevap geldi, dediler ki: "Hayır, bizim böyle bir güvenlik eğitiminden haberimiz yok." İstanbul Başkonsolosluğundan yirmi yedi gün sonra cevap geldi, İstanbul Başkonsolosluğu verdiği cevapta -sene 2010, dikkat buyurun- dedi ki: "Biz bu güvenlik eğitimini 2003 HSBC saldırılarından beri veriyoruz." Resmî yazıdan bahsediyorum. "Ama biz bu güvenlik eğitimini silahlı vermiyoruz." dediler. Şimdi, devletin Valiliği diyor ki: "Benim böyle bir güvenlik eğitiminden haberim yok." Amerika'nın İstanbul Başkonsolosluğu diyor ki: "Altı yıldan beri, yedi yıldan beri ben bu güvenlik eğitimini veriyorum." Kime? İstanbul'da bulunan dinî azınlıklara. Peki, vatandaşımız, benim canım, benim malım, benim ırzım, benim namusum ne kadar değerliyse; Ermeni olsun, Rum olsun, Yahudi olsun, fark etmez, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan bir kişinin her şeyinden sorumlu ben olduğum hâlde, devlet olarak bana ben neysem onlar da o olduğu hâlde, Amerika'nın İstanbul Başkonsolosluğu hangi hakla Rum, Ermeni, Yahudi olarak bildiğimiz vatandaşlarımıza güvenlik eğitimi vermiştir? Ben bunu niye ifade ediyorum biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Son zamanlarda İznik Konsili üzerinden yapılan kimi değerlendirmelerde bu ziyaretin basit bir 1.700'üncü yıl kutlaması olmasının ötesinde bazı siyasi ajandaya sahip olduğuna dair iddialar var; sadece bölgemizi, ülkemizi değil bölgenin yeni bir haritasını oluşturmak adına bir planlama olduğuna dair iddialar var. Türkiye elbette ev sahipliğini en güzel şekilde yapar, yapmalıdır. Elbette farklı inanç sahiplerine saygı hepimizin ortak görevidir ama işin arkasında bir siyasi ajanda varsa, biraz önce ifade ettiğim gibi, dinî azınlıklar üzerinden farklı bir tasarı üzerine bir şey kurgulanıyorsa Türkiye buna kayıtsız kalmaz, kalmamalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Peki bunu delillendiren nedir? Yani yabancı basını taradığınızda bunu net olarak görüyorsunuz. Amerika Başkan Yardımcısı Vance'in de bu toplantıya katılıyor olması, birçok bölgeden, şu anda Hristiyanlık açısından önemli olduğu düşünülen farklı bölgelerden bu toplantıya davet edilenler, bu toplantıya katılacak olanların da varlığı ortadayken Türkiye bu ziyareti basit bir turistik ziyaret olarak göremez, görmemelidir. Delili de biraz önce söylediğim, 2010 yılında Sayın Meclis Başkanımızın da gayet yakinen bildiği ve kendilerinin kamuoyuyla paylaştığı bu gerçek üzerinden değerlendirilmelidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Başkanım, karar yeter sayısı aramanızı talep ediyoruz.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

İki kâtip üye arasında ihtilaf olduğundan kaynaklı cihazla oylama yapacağız.

Üç dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Karar yeter sayısı vardır.

Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibaresinin "gelecek şekilde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi

Batman

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak

Vezir Coşkun Parlak

Hakkâri

Hüseyin Olan

Bitlis

İbrahim Akın

İzmir

Perihan Koca

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Katılamıyoruz

Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Perihan Koca, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen değerli halkımızı Türkiye Büyük Millet Meclisinden saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz hafta motokuryeler haklarını aramak için Meclisteydiler. Aylardır direnişte olan Yemek Sepeti kuryelerini; kuryelerin hakları için uzun zamandır sahada birlikte mücadele ettiğimiz Motorlu Kurye İşçileri Derneklerini (MİD); Turizm, Eğlence ve Hizmet İşçileri Sendikasını (TEHİS) Türkiye Büyük Millet Meclisinde ağırladık ve birlikte bir mesai yaptık, ardından da kalabalık bir kurye heyetiyle birlikte bir basın toplantısı yaptık kuryelerin sorun alanlarına dair ve haklarına dair.

Orada da ifade etmiştik değerli arkadaşlar, burada bir kez daha dillendirelim: Kuryeler özellikle ekim ayından itibaren ülkenin dört bir yanında kontak kapattılar ve direnişe geçtiler ve başta yaşam hakları olmak üzere adaletsiz ücret sistemine karşı, düşük ücretlere karşı, kölelik koşullarında çalışma politikalarına karşı, güvencesizliğe ve keyfi uygulamalara karşı seslerini sokaklarda yükselttiler çünkü, değerli arkadaşlar, kuryeler ne yazık ki bu memlekette ölümle burun buruna yaşıyorlar.

Öyle ki bakın, birkaç veri sunmak istiyorum: Kurye Hakları Derneği verilerine göre yalnızca 2022 yılında en az 58, 2023 yılında en az 68, 2024 yılında 63 ve 2025 yılının ilk on ayında en az 40 motokurye işbaşında yaşamını yitirmiş durumda. Bunlar ise sadece bizim bildiğimiz rakamlar değerli arkadaşlar, bir de yaşanan kazalar var ki bunların istatistiklerinin verilerini tutmak ne yazık ki mümkün bile değil çünkü motokuryeler tehlikeli bir sektörde çalışmalarına rağmen, hızlı teslimat baskısına rağmen kaza yaptıklarında işçi statüsünde yer almadıkları için iş kazaları ne yazık ki münferit sayılıyor, münferit bir kategoride değerlendiriliyor ve kazanın bütün yükümlülükleri, bütün giderleri, bütün hukuksal sorumlulukları işverene değil işçiye yükleniyor, işçiye kesiliyor yani Yemek Sepeti ve benzeri şirketler bu esnaf kurye aldatmacasıyla bütün hukuksal sorumluluklardan sıyrılıyor.

Bakın, motorlu kuryelik giderek genişleyen bir istihdam alanı değerli arkadaşlar ve bu alanda gerçekten acil ve yaşamsal adımların ivedilikle atılması gerekiyor, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından. Bunların başındaysa motokuryeliğin esnaf statüsünden alınıp işçi statüsüne kavuşturulması geliyor. İşçi arkadaşlarımız her bulundukları yerde, her direnişte ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde ısrarla şunu ifade ettiler, "Kuryeler esnaf değildir, kuryeler işçidirler." dediler. Esnaf kurye modelinin yasal olarak işçilik statüsüne kavuşturulmasını talep ediyorlar, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin derhâl uygulanmasını talep ediyorlar, ekipman ve donanım maliyetlerinin işverenlerce karşılanmasını talep ediyorlar ve kamusal denetim mekanizmalarının işletilmesini talep ediyorlar ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden çağrıda bulundukları üzere, başta Çalışma Bakanı olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisini kuryelerin haklarının güvence altına alınması için göreve davet ediyorlar.

Bakın, değerli arkadaşlar, bu e-ticaret yöntemiyle, modeliyle beraber "yeni nesil çalışma modeli" diye pazarlanan bu model büyük şirketlerin yerine getirmesi gereken birçok ekonomik yükümlülüğü, birçok hukuksal yükümlülüğü emekçilerin sırtına, kuryelerin sırtına yüklüyor, bunların başında da vergi yükümlülüğü geliyor. Örneğin Yemek Sepeti şirketinin verilerine bakıyoruz, 2024 kurumlar vergisi bilançosunun olmadığını görüyoruz, kurumlar vergisinin ödenmediğini görüyoruz. Sermayeye vergi cenneti kuran iktidarın sunduğu nimetlerden Yemek Sepeti şirketinin bir şekilde diğer sermaye grupları gibi faydalandığını görüyoruz ama esnaf kuryelik modeli uygulandığı için her bir çalışanı o şirketlerin esnaf mükellefi olarak tıkr tıkr vergi ödüyorlar; gerçekten vergide adaletsizlik örneğinin çıplak noktalarından bir tanesi.

Yine, esnaf kuryeliğin şirketlerden alıp kuryelere yüklediği bir diğer yükümlülük iş ekipmanlarıyla ilgili değerli arkadaşlar. Motokuryeler bütün iş ekipmanlarını, bütün donanımlarını kendileri temin etmek zorunda kalıyorlar bu ekonomik darboğazın içerisinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

PERİHAN KOCA (Devamla) - Motosikletten yakıta, iş kıyafetinden taşıdıkları kurye çantasına kadar her şeyi kendileri karşıyorlar, her şeyi kendileri alıyorlar.

Şimdi, dışarıdan bakınca sizler diyebilirsiniz ki "Tamam, bunda ne var ki? Bütün esnaflar bu yükümlülüğü karşılıyor." ama bizim itirazımız tam da bu esnaflık tanımlamasına değerli arkadaşlar. Çünkü tüm normları, tüm kuralları, ekipmanları ve kazanç miktarları şirketler tarafından belirlenen bu çalışma modeli, adıyla sanıyla işçiliktir. O yüzden esnaf kuryelik modeli kaldırılmalıdır, tüm hukuki ve ekonomik yükümlülükler şirketlerin olmalıdır.

Bizler bir kez daha buradan ifade ediyoruz ki kuryelerle beraber kuryelerin hakları için birlikte mücadele etmeye devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunacağım...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Tahtasız, Sayın Özcan, Sayın Tanal, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Özcan, Sayın Ceylan, Sayın Çan, Sayın Dinçer, Sayın Kavaf, Sayın Halıcı, Sayın Güzelmansur, Sayın Uzun, Sayın Demir, Sayın Dinçer, Sayın Yontar, Sayın Avşar, Sayın Arslan, Sayın Bankoğlu, Sayın Elçi...

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın Mustafa Arslan burada mı? Burada.

Sayın Ensarioğlu burada mı? Burada.

Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiş" ibaresinin "ilave edilmiş" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Yasin Öztürk
Denizli

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Yavuz Aydın
Trabzon
Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin 17'nci maddesi basit bir personel düzenlemesi olarak sunulsa da gerçek amaç bundan çok daha fazlasıdır. Bu madde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisini yürütmenin iradesine devreden, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarını etkisizleştiren, kamu kaynağının kimlere, hangi sınırlar içinde aktarılacağını belirsizleştiren bir zihniyetin açık bir ürünüdür.

Şimdi, bu gerçeği hep birlikte açalım. Bu madde, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (9)'uncu fıkrası üzerine getiriliyor yani Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bir hüküm küçük rötuşlarla yeniden karşımıza tekrar çıkarılıyor. Anayasa Mahkemesi ne dedi? Çok açık bir şekilde dedi ki: "Bu vakıf kamu kaynağıyla kuruluyor, genel bütçeden para aktarılıyor. Dolayısıyla bu kaynakların kimlere, hangi kriterlere göre, hangi sınırlar içerisinde kullanılacağı kanunda açıkça yazılmalıdır." "Mütevelli heyeti istediği gibi belirlesin." anlayışı hukuk devletiyle bağdaşmaz yani Anayasa Mahkemesinin söylediği nettir; keyfîlik olmaz, belirsizlik olmaz, kamu parasını harcamanın kuralları kanunla konur. Peki, şimdi getirilen maddeyle ne yapılıyor? "Vakıfta en az 200 kişi istihdam edilir." diyorsunuz ama hemen yanına şu cümleyi ekliyorsunuz: "Cumhurbaşkanı bu sayıyı 2 katına kadar artırabilir." Bu ne demektir? Türkiye Büyük Millet Meclisinin belirlediği sınırlar anında 400'e çıkarılabilir ve bu değişiklik tamamen yürütmenin tek taraflı iradesine bağlıdır.

Personelin ücretleri ve mali hakları için ünvan, tecrübe, eğitim, dil bilgisi gibi genel ifadeler sıralıyorsunuz ancak bu kriterlerin hiçbirisi bağlayıcı, somut ve denetlenebilir değildir. Bu da şu anlama gelir: Mütevelli heyeti istediği kişiye istediği ücreti verebilir.

Ayrıca "Vakfın yıllık personel giderleri bütçe gelirlerinin yüzde 30'unu geçemez." diyorsunuz ama hemen ardından yine aynı anlayışla "Cumhurbaşkanı bu oranın yarısına kadar artırmaya yetkilidir." diyerek Türkiye Büyük Millet Meclisinin çizdiği sınırı fiilen ortadan kaldırılıyorsunuz. Bu düzenlemelerin ortak anlamı şudur: Türkiye Büyük Millet Meclisinin çizdiği sınırı fiilen ortadan kaldırılıyorsunuz. Bu düzenlemelerin ortak anlamı şudur: Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkileri, yürütmenin dilediği gibi genişletebileceği, esnetebileceği, hatta aşabileceği bir çerçeveye dönüştürülmektedir ve Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi olan "Kamu kaynağı nasıl kullanılacak, kanunda açıkça yazılsın." şartı kâğıt üzerinde karşılanmış gibi gösterilip fiilen ortadan kaldırılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, mesele teknik değil, sistematiktir. Bugün burada sadece bir maddenin eksikliğini değil AK PARTİ'si iktidarının tüm yasama pratiğini konuşuyoruz çünkü bu madde, iktidarın yıllarca ısrarla sürdürdüğü yönetim anlayışının tipik bir ürünüdür. Kanun yapılırken Meclis devre dışı bırakılır, torba yasalarla birbirinden alakasız düzenlemeler tek metne toplanır; denetimden, müzakereden, uzman görüşünden kaçınılır; Anayasa Mahkemesi bir hükmü iptal ettiğinde aynı içerik küçük rötuşlarla tekrar geri getirilir; kamu kaynağı "vakıf, idare, başkanlık" adı altında denetimsiz yapılara aktarılır; sayılar, oranlar, sınırlar kanunla yazılır fakat hemen sonrasında "Cumhurbaşkanı artırabilir veya eksiltebilir." ibaresi eklenerek yasama yetkisinin özü yürütmeye bırakılır. 17'nci madde, işte, bu zincirin bir halkasıdır. Peki, bu madde neden tehlikeli?

Bir, Anayasa Mahkemesi tarafından kararların fiilen etkisizleştirildiği için. Anayasa Mahkemesi "Kamu kaynağıyla belirsizlik olmaz." demiştir. Bu madde ise belirsizliği makyajlayarak sürdürmektedir.

İki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisini yürütmeye devrettiği için. Sayının sınırı Cumhurbaşkanı, oranın sınırı Cumhurbaşkanı, ücretlerin belirlenmesi mütevelli heyeti. Peki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin rolü? Yok. Sadece, haydi eller havaya!

Üç, kamu kaynağını denetimsiz bir harcama alanına dönüştürdüğü için. Hangi personele ne kadar ödeme yapılacağı, hangi pozisyonların açılacağı, kaynakların kime aktarılacağı belirsizdir.

Dört, arkeoloji ve kültürel miras gibi uzmanlık gerektiren bir alanda liyakat yerine keyfî tercihleri teşvik ettiği için.

Aslına bakarsanız, AK PARTİ'sinin tutumu nettir: Meclis değil saray belirlesin, kurallar değil keyfîlik geçerli olsun, şeffaflık değil belirsizlik hâkim olsun, hesap verilebilirlik değil denetimsizlik esas alınsın. Yerel yönetimlerin mülkiyetine el uzatan maddeler, kamu taşınmazlarını kırk dokuz yıl rekabete kapalı şekilde uzatan maddeler, alan sınırlarını Cumhurbaşkanı kararına devreden maddeler, hepsi aynı anlayışın ürünüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bugün biz aslında Türkiye'de yasama-yürütme ilişkisinin nereye sürüklendiğini, Anayasa'nın nasıl aşındırıldığını, kamu kaynağının nasıl denetimsiz bir yapıya dönüştürüldüğünü konuşuyoruz. Bu nedenle, 17'nci madde, Anayasa Mahkemesinin kararını etkisizleştirdiği için, kamu kaynağını belirsiz ve keyfî bir zemine bıraktığı için, Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkisini yürütmenin iradesine devrettiği için, hukuk devleti ilkesini zedelediği için ve AK PARTİ'sinin merkeziyetçi, denetimsiz, hesap vermekten kaçan yönetim anlayışını yansıttığı için kabul edilemez bir düzenlemedir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 18- Bu Kanun 1/4/2029 tarihinde yürürlüğe girer."

Süreyya Öneş Derici
Muğla
Aylin Yaman
Ankara

Semra Dinçer
Ankara
Deniz Demir
Ankara
Mühip Kanko
Kocaeli

Murat Çan
Samsun
Mehmet Tahtasız
Çorum

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Sayın Murat Çan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Torba yasa görüşmelerinin sonuna geldik ama ta en başa döndüğümüzde, teklifin tümünün gerekçesinin ilk cümlesini bir kez daha hatırlamak gerekiyor: "Toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar..." Devamında: "Kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesiyle ilgili uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi." Şimdi, bu yasa teklifi yasalaşacak, kamu hizmetlerinin yürütülmesi kusursuzlaşacak öyle mi? Beyler, siz kusursuz kamu hizmeti yürütenleri, halkın gönlüne girenleri haksız ve hukuksuz bir şekilde yargı kollarınız marifetiyle zindana atarken hangi kanunu çıkarırsanız çıkarın vatandaşa, vatandaşımızın yaşadığı sorunlara merhem olamayacaksınız çünkü şu kapıdan çıkıp önünüze çıkan kime sorsanız alacağınız cevap, içinde bulunduğumuz tablo hiçbir yasa metninin, hiçbir yeni düzenlemenin üzerini örtmeyeceği kadar ağırdır maalesef. Evet, ne yazık ki bu iktidarın başarısız ekonomi politikaları bugün Türkiye'yi tarihin en derin yoksullaşma dönemine sürüklemiştir. Enflasyon artık sadece rakamlarda değil, mutfağın ateşinde, kira kontratlarında, market raflarında, faturaların üzerinde hissedilen bir yangına dönüşmüştür. Üretim yerine ithalata, akılcı planlama yerine günübürlük kararlara, şeffaflık yerine keyfiyete yaslanan bu anlayış hem kamunun imkânlarını eritti hem de ülkenin geleceğini ipotek altına aldı.

Sayın milletvekilleri, bu sosyoekonomik yıkımda toplumsal çöküşün işaretleri de giderek belirginleşmektedir. Gençler umutsuzlukla ülkeyi terk etme planları yapıyor, çiftçi toprağını terk ediyor, esnaf kepenk indiriyor; kaynaklar etkin ve verimli kullanılması gerekirken temel ihtiyaçlar yerine saray şatafatına, verimsiz projelere, rant düzeninin beslenmesine harcanıyor. Kamu liyakatten uzaklaşmış kadroların elinde işlevsizleşiyor. Kurumlar vatandaşın değil, iktidarın çıkarlarına göre biçimleniyor. Bir devletin en önemli, en fonksiyonel görevi denetimdir; ikinci, hatta üçüncü plana ittiğiniz denetimdir. Bunun bedelini kim ödüyor, biliyor musunuz? Otel yangınlarında, hastane yoğun bakım ünitelerinde, metro çalışmaları sırasında çöken binalarda hayatını kaybeden masum vatandaşlarımız ödüyor. Bütün bu çöküşün en vahim yanı ve aynı zamanda sebebi adalet kurumunun siyasal bir aparat hâline dönüşmüş olmasıdır çünkü bugün yargı erki bizzat iktidarın siyasetine hizmet kolu hâline gelmiştir. Yargı, Anayasa'nın kendisine yüklediği, bahsettiği bağımsızlık görevini yerine getiremiyor; hükümler hukukla değil siyasi talimatlarla şekilleniyor. Vatandaşın adalet beklentisi adliye koridorlarında değil, iktidarın siyasi hesaplarında, saray mahfillerinde boğuluyor.

Değerli milletvekilleri, kumpaslar, tehditler, CHP'li belediyeleri hedef alan, özellikle de Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Ekrem İmamoğlu ve çalışma arkadaşlarını, belediyeçilik faaliyetlerini hedef alan iftiranameler; bunların her biri karanlık bir operasyonun parçalarıdır, yol kesmedir, hendek açmadır, çukur ve çamur siyasetidir ve biliyoruz ki asıl hedef toplumsal muhalefetin tam da kendisidir. Belediyelerimizin ürettiği hizmetleri karalamak, halkın iradesiyle kurulan yönetimleri kriminalize etmek için her yol mübah görülüyor.

Değerli milletvekilleri, bu operasyonların tek bir amacı var: Muhalefeti sindirmek, toplumu korkutmak ve iktidarın sebep olduğu bu büyük yıkım tablosunu görünmez kılmaktır. Aslında bu tablo iktidar açısından farklı bir şeyi görünür kılıyor, onun adı meşruiyet sorunudur. Hani şu 10 bin kilometre ötede müstemleke valisinden almaya çalıştığınız meşruiyet sorunudur ama çalışmalarınız nafiledir, beyhudedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT ÇAN (Devamla) - İşte, bu koşullarda şuraya getirdiğiniz yasa tekliflerinin hiçbir kıymetiharbiyesi yoktur. Bugün, Türkiye'nin ihtiyacı, göstermelik yasal düzenlemeler değil adaletin esas alındığı, liyakatin hâkim olduğu, kaynakların toplum yararına kullanıldığı, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışıdır; halkımızın talebi de budur. Ülke, bir kişinin veya bir zümrenin iradesiyle değil ortak akılla, demokrasinin kurallarıyla yönetildiğinde ayağa kalkacaktır. Çözüm sandıktır, çözüm hemen seçimdir.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum ve Sayın Grup Başkan Vekillerini arkaya davet ediyorum.

Kapanma Saati: 21.11

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.25

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

18'inci madde üzerindeki diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 18- Bu Kanun Resmi Gazetede yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer."

Selçuk Özdağ
Muğla
Mustafa Kaya
İstanbul

Sema Silkin Ün
Denizli

Elif Esen
İstanbul
Mehmet Atmaca
Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Vakıflar Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, burada bu kanun görüşülürken zaman zaman yoklama istiyoruz yani toplantı yeter sayısı istiyoruz ve zaman zaman da karar yeter sayısı istiyoruz. Burada 180 milletvekili olarak hazır olmanız gerekmekte. Bu kanunu siz getiriyorsunuz, bu kanunu temel kanun olarak getirmeniz gerekirken bunu bir torba yasayla getiriyorsunuz. Bizim yaptığımızı İç Tüzük'ün bir istismarı olarak değerlendiriyorsunuz; peki, sizin yaptığınız ne? Sizin yaptığınız Anayasa'yı çiğnemek, aynı zamanda İç Tüzük'ü onlarca kez çiğnemek. Nasıl mı, söyleyeyim size. Bu kanunun nereye gelmesi lazım? Bir torba yasa olarak bütün komisyonlara intikal etmesi lazım değil mi? Hangisine intikal etti? Hiçbirine. Hangi tali komisyona gitti? Hangi esas komisyona gitti? "Bir tek Plan ve Bütçe Komisyonu üzerinden geleceğim, ben burada bu kanunu getireceğim, dayatacağım." diyeceksiniz, hem Anayasa'yı çiğneyeceksiniz... Anayasa şöyle diyor: "Bu tür torba yasalar gelir ama istisnadır." Siz istisnayı teamül hâline getirmişsiniz. Burada İç Tüzük'ün bize vermiş olduğu bir karar yeter sayısı istemeye, toplantı yeter sayısı istemeye ise siz diyorsunuz ki: "Siz İç Tüzük'ü çiğniyorsunuz ve istismar ediyorsunuz." Hayır, istismar etmiyoruz biz; biz vatandaşın hassasiyetlerini, vatandaşın itirazlarını ancak bu şekilde vatandaşa duyurma, kamuoyuna intikal ettirme gibi bir çabanın içerisindeyiz.

Şimdi, bir Vakıflar Kanunu Teklifi geldi, bu Vakıflar Kanunu Teklifi'nde 11'inci madde vardı biliyorsunuz -şimdi ben yürürlük üzerine konuşuyorum- ve bu 11'inci maddede siz bu BİT'lerde olanların, belediyelerde olanların, aynı zamanda vakıflara ait olanların, vakıf malları olanların, vakıf arazileri olanların Vakıflar Genel Müdürlüğüne intikalini sağlamak istiyorsunuz. Niye? Neden? Neden? Şimdiye kadar kaç yıldır iktidardasınız? Yirmi üç yıldır iktidardasınız. Bu yirmi üç yıl içerisinde bu belediyeler kimin elindeydi? Adalet ve Kalkınma Partisinin elindeydi. Ne zamandan beri? 2004'ten beri ve 2014'te Büyükşehir Yasası çıktıktan sonra da bu büyükşehirlerin hepsi sizin elinizdeydi yani Diyarbakır da sizin elinizdeydi -efendime söyleyeyim- İstanbul da Ankara da Antalya da Adana da Mersin de sizlerin elinizdeydi. Peki, o zaman niye bu kanunu getirmediniz çünkü getirmezdiniz. Neden? O belediyeler size aitti; o arazileri, o kamu arazilerini, vakıflara ait olan arazileri yani tarihî arazilerin hepsini siz rahatlıkla koruyabilirdiniz.

Peki, şimdi ne diyorsunuz? "Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak biz burayı daha iyi koruruz." diyorsunuz. Korumazsınız; vallahi korumazsınız, billahi korumazsınız, tallahi korumazsınız. Neden? Belediyeler daha çok korur, bu muhalefet belediyeleri daha iyi korur. Neden? Oraya siz Sayıştayın her gün denetçilerini gönderiyorsunuz, başdenetçilerini gönderiyorsunuz, teftiş kurullarını gönderiyorsunuz. Ne yapıyorsunuz? Belediye meclis üyelerinizle denetliyorsunuz. Neyle denetliyorsunuz? Bakanlıklarınızla denetliyorsunuz. Neyle denetliyorsunuz? Medyanızla denetliyorsunuz. Neyle denetliyorsunuz? Çoğunluğunuzla ve bakanlarınızın bizim soru önergelerimize cevap vermeme, Anayasa'yı çiğnemekle denetliyorsunuz buraları ama eğer buralar belediyelerde olursa daha iyi korurlar; bu kadar denetlenmeye karşı hata yapmamaya çalışırlar, yapmazlar. Peki, sizde yani Vakıflar Genel Müdürlüğünde, Hükûmete ait olan yerde olursa ne olur? Vakıflar Genel Müdürlüğünü kim denetler? Kimse denetlemez ki, denetliyormuş gibi yaparlar. Ancak sizi Allah denetler, başka kimse denetleyemez sizi. Kamuoyu da seçmen de şöyle yapar: Bekler, bekler, bekler... Biz, işte, o kamuoyunu aydınlatma platformu vazifesi yapıyoruz. Diyoruz ki kamuoyuna bakın, bu kanunlar çıkarken bu kanunlar üzerinden

birilerine rant, birilerine aynı zamanda peşkeş çekmeler -tırnak içinde söylüyorum- bu denetim mekanizmasını zayıflatarak buralarda istismarlara... Çünkü demokrasilerde denetleme olur, demokrasilerde hesap verme olur, aynen Batı ülkelerinde, Avrupa Birliğinde olduğu gibi, Kanada'da olduğu gibi, Avustralya'da olduğu gibi; ancak bu denetimsizlik Afrika ülkelerinde olur, ancak bu denetimsizlik Güney Amerika ülkelerinde olur, Türkiye Cumhuriyetlerinde olur.

Bir diğer hususa gelince değerli arkadaşlar, bu kanunda ne var? Bu kanunda, bu alanlarla ilgili, tarihî alanlarla ilgili buradaki Millî Saraylara intikal ettiriyorsunuz. Niye intikal ettiriyorsunuz, neden? Burayı kim denetliyordu, kim yürütüyordu? Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü yapıyordu. Niye burayı Cumhurbaşkanlığına bağlı olan Millî Saraylara veriyorsunuz? Çünkü denetim mekanizmasını zayıflatmak istiyorsunuz. Burada, bakın, Türkiye'de 15 Temmuz sonrası herkes korkmuştur ve korkutulmuştur. 15 Temmuz darbesinden sonra yargı da korkmuştur, medya da korkmuştur, insanlar da korkmuştur. Neden? Çünkü yaş ile kuru aynı torbaya konulmuştur, çünkü suçluyla suçsuz aynı kefedede değerlendirilmek istenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Tamamlıyorum efendim.

Şimdi, böyle bir iklimde siz diyorsunuz ki: "Bizi denetlemeyin." Bakın, bir tek Allah sizi denetler dedim. Belki bugün kanunlardan kurtulabilirsiniz; belki Anayasa Mahkemesinin yapmış olduğu bozmaları buradan gelerek, katakulliler üzerinden -biri ikiye, ikiye üçe, paragrafları değiştirerek- tekrar yeniden gönderebilirsiniz. Zaten Anayasa Mahkemesi şeklen var, Anayasa Mahkemesi ruhen yok; hiçbirini dinlemiyorsunuz, Anayasa Mahkemesinin kararlarına uymuyorsunuz, AİHM kararlarına uymuyorsunuz hatta Anayasa Mahkemesi kararlarına alt mahkemeler uymuyor. Böyle bir iklimde belki bugün kurtulabilirsiniz, Anayasa Mahkemesi denetleyemiyor, "AİHM kararlarını kale almıyoruz." diyebilirsiniz ama ben size şunu söyleyeyim: Allah var, Allah var, Allah var; yevmüddin var, büyük din günü var ve hesap günü var. Belki bugün zahîrî kanunlardan kaçabilirsiniz ama bir gün mutlaka ki ölüm kapımızı çalar ve o gün, ölüm kapımızı çaldığı zaman da bize soru sorar o melekler "Niye bunları böyle yaptınız?" diye sorarlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Bize de sorarlar, bize de sorarlar.

O nedenle diyorum ki bir kez daha düşünün. Vakıfların ahını alanlar asla iflah olmazlar. O nedenle bir kez daha düşünmeye davet ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bu kanuna "ret" oyu vereceğiz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Başkanım, karar yeter sayısı...

BAŞKAN - Önergeleri oylarınıza sunacağım, karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip üyeler arasında ihtilaf olduğundan kaynaklı oylamayı elektronik cihazla yapacağım.

Oylama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinde yer alan "yayımlı tarihinde" ibaresinin "yayınlandığı tarihte" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi
Batman
Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Vezir Coşkun Parlak
Hakkâri
Hüseyin Olan
Bitlis

İbrahim Akın
İzmir
Yılmaz Hun
İğdır

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Yavuz Aydın
Trabzon

Yasin Öztürk
Denizli
Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Yılmaz Hun.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin en yakıcı gerçeklerinden biri olan genç işsizlik meselesini dile getirmek istiyorum. TÜİK verilerine göre Türkiye genelindeki işsizlik oranı yüzde 8,7 olarak açıklanmış olabilir ancak bu rakam ülkenin doğusundaki gençlerin yaşadığı derin işsizlik krizini perdelemektedir. Kürt halkının yoğun yaşadığı iller işsizlik oranlarında Türkiye'nin diğer kentlerine göre çok yüksektir. Hakkâri'de işsizlik oranı yüzde 18'in, Van'da yüzde 16'nın, seçim bölgem İğdır'da bu oran yüzde 11'in üzerindedir. Bu oranların içinde en kırılgan grup da gençlerdir. Çünkü bu illerde her 3 gençten 1'i iş bulamamakta, bulsa da güvencesiz ve düşük ücretli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Üniversite mezunu olup doğup büyüdüğü topraklarda iş bekleyen, ailesine yük olma duygusuyla ezilen binlerce genç devletin adil bir kalkınma politikasından yoksun bırakıldığı için kendi topraklarında üretim yapamaz

hâldeler. Bölgesel eşitsizlik yalnızca ekonomik bir mesele değil, aynı zamanda sosyal bir adalet meselesidir. Kürt halkının yoksul olduğu illerde yatırım eksikliği, sanayi altyapısının yetersizliği, eğitim-istihdam uyumsuzluğu gençleri ya işsizliğe ya da göçe zorlamaktadır. İktidar her defasında "İstihdam artıyor." diyerek makro rakamlarla övünüyor fakat bölgesel gerçekleri mikro düzeyde görmezden geliyor. Türkiye'de işsizlik yalnızca bir rakam değil bir yaşam, bir hayat meselesidir. Iğdır'da, Hakkâri'de, Van'da gençlerin kendi topraklarında üretim yapabileceği, kültürünü ve emeğini koruyabileceği istihdam alanları yaratılmalıdır. Tarımdan kooperatifleşmeye, yerel girişimcilğe destek verilmelidir. Gençleri göçe, umutsuzluğa mahkûm eden bu politikalara artık son verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz günlerde Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde bir parfüm deposunda meydana gelen yangında 6 kadın işçi hayatını kaybetti. Yaşanan iş cinayetlerinde hayatını kaybeden kadınların 3'ü çocuk yaşıydı. Yani o yangında sadece 6 emekçi değil çocukların geleceği, umutları, çocuklukları kül oldu. Maalesef ki bu acı olay son olmadı, sürekli iş cinayetleri Türkiye'de yaşanmaya devam etmektedir. Yetkililer "Soruşturma başlattık." diyorlar. "Türkiye'de her iş cinayetinden sonra başlatılan soruşturmalar neyi değiştirdi?" diye soruyoruz. Kaç fabrikanın kapısı mühürlendi, kaç işveren ceza aldı, kaç çocuk bir daha o tehlikeli iş yerine dönmedi? Cevap belli: Hiçbir şey değişmedi çünkü Türkiye'de "iş kazası" değil "iş cinayeti" denilen düzen artık olağan hâle geldi. Kocaeli gibi sanayi kentlerinde her gün binlerce işçi yaşamını riske atarak çalışıyor. Denetim yok, iş güvenliği yok, sendika hakkı yok, sigorta yok. Bu kadar açık söylüyoruz, denetimsizlik bu ülkede işçi kanunlarının önüne geçmiş durumda. Dilovası'ndaki olayda fabrikanın yangın çıkış kapısı yok, havalandırma sistemi yok, sigortasız çalıştırma aleni durumdaydı. Kadın ve çocuk işçiler kimyasallarla dolu ortamda, denetim görmemiş bir tesiste ölüme terk edildi. Bu tablo tesadüf değildir; bu, emeğin değersizleştirildiğini, denetimin rant karşısında susturulduğu bir düzenin sonucudur.

İş güvenliği bir lüks değil bir insan hakkıdır ama Türkiye'de bu hak sadece kâğıt üzerinde kalmış durumdadır. Her yıl binlerce işçi yaşamını yitiriyor, on binlercesi sakat kalıyor. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin raporlarında 2025 yılının ilk on ayında 1.737 iş cinayeti yaşandığı belirtilmektedir. Peki neden? Çünkü devletin denetim mekanizmaları kâr odaklı üretim sisteminin önünde diz çöküyor çünkü işverenin kazancı işçinin yaşamından daha değerli sayılıyor.

Türkiye'de çocuk işçiler fabrikalarda iş cinayetlerine uğruyorlar. Tarımda, tekstilde, inşaatta, sanayide on binlerce çocuk eğitimden koparılmış durumda ve ne yazık ki devlet eliyle yürütülen Mesleki Eğitim Merkezi uygulamasıyla bu durum meşru hâle getiriliyor. Hükûmetin "Çocuklara meslek kazandırıyoruz." diyerek övdüğü bu sistem, gerçekte çocuk işçiliğini kurumsallaştırıyor. 14 yaşını doldurmuş bir çocuğu haftanın dört günü fabrikaya, sadece bir günü okula gönderen bir düzenin adına "eğitim" diyemeyiz. Bu, açıkça emek sömürsünün eğitim kılıfına bürünmüş, sokulmuş hâlidir. MESEM'lerde çocuklar tehlikeli işlerde çalıştırılıyor, sigorta primleri eksik yatırılıyor, denetim neredeyse hiç yapılmıyor, birçok çocuk iş kazasında yaralanıyor hatta hayatını kaybediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YILMAZ HUN (Devamla) - Eğitim değil sömürü düzeni yaratılmış durumda. Eğer gerçekten çocukları korumak istiyorsak önce MESEM sisteminin temelini sorgulamalıyız çünkü bu sistemle birlikte çocuk işçiliğine artık yasal bir çerçeve oluşturuluyor. Bu, toplumsal vicdanın ve Anayasa'nın açık ihlalidir. Her işçinin, her çocuğun yaşam hakkı kutsaldır.

Bir çocuğun elleriyle geçimini sağlamak zorunda kalmadığı, bir annenin evladını iş kazasında toprağa vermediği bir ülke mümkündür. İş güvenliği yasaları kâğıt üzerinde kalmamalı, denetim mekanizmaları güçlendirilmeli, çocuk işçiliğiyle mücadele devlet politikası hâline getirmeli ve MESEM programlarına son verilmelidir diyoruz, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerine ikinci konuşmacı Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz kanun teklifi Uludağ Alan Başkanlığına çok geniş hatta sınırsız yetkiler tanımaktadır. Bu maddeyle Uludağ üzerindeki mülkiyet, kullanım ve tasarruf hakları büyük ölçüde Başkanlık yetkisine devrediliyor. Kısacası, Uludağ'ın doğası, suyu, ormanı, taşı, toprağı bir kişinin imzasına, bir bürokratik yapının keyfine bırakılıyor. Oysa Anayasa Mahkemesi 5 Kasım 2024 tarihli kararında açıkça ne demişti? "Uludağ alanındaki tabiat varlıkları, sit alanları ile bunlar üzerindeki yapılar üzerinde tasarrufta bulunma imkânı veren kurallar kişilerin mülkiyet hakkını doğrudan etkiler." ve devamında da "Bu düzenlemeler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle değil ancak kanunla yapılabilir." diyerek hukuki sınırı çizmişti. Ama şimdi görüyoruz ki Anayasa Mahkemesinin özüne dair uyarısı yine hiçe sayılıyor. Evet, bu kez şeklen kanunla getiriliyor ama içerik aynı, zihniyet aynı, yaklaşım aynı; Anayasa'ya karşı resmen hile ve hülle yapılıyor. Bu teklif, yargı kararlarını dolanarak Uludağ'ın geleceğini bürokratik tek bir merkeze emanet ediyor, üstelik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na atfı yapılıyor ama o kanunda "Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü" diye bir kurum yok. Hangi görevlerin devredileceği, hangi yetkinin kimde olacağı belirsiz. Bu belirsizlik idari keyfiyetin kapısını sonuna kadar açıyor.

Değerli milletvekilleri, Uludağ sadece bir dağ değildir; Uludağ, Bursa ve çevresindeki illerin, kısacası bütün bir Marmara Bölgesi'nin akciğeridir, Bursa'nın su deposudur. Ne var ki bugün Bursa susuzluktan kırılıyor. Oysaki Evliya Çelebi ne diyordu Seyahatname'de? "Velhasıl Bursa sudan ibaret." Şimdi de susuzluktan ibaret. Uzunca bir süre kısıntıya gidildi, musluklardan günde tam on iki saat su akmadı, kuruyan barajlar alarm verdi, hâlen de veriyor. Doğal kaynaklarımızı hoyratça tükettik, yer altı sularını kuruttuk; derelerimizi, pınarlarımızı Kerbelâ'ya döndürdük ve şimdi aynı yanlışları Uludağ'da yapma hazırlığı içerisindeyiz. Uludağ'ın eteklerinden doğan pınarlar Nilüfer'i, Deliçay'ı, Gökdere'yi, Nilüfer Barajı'nı besliyor. Yani Bursa'nın her bir damla içme suyu Uludağ'ın kalbinden doğuyor, Bursa'nın başına akıyor. Eğer siz bu alanı tek bir başkanlık yapısına yani denetimsiz bir idari merkeze bırakırsanız Uludağ'ın sadece ağaçlarını değil, Bursa'nın suyunu da tamamen kaybedersiniz.

Bursa milletvekillerimize hususen dikkat buyurmalarını rica ediyorum. Bugün Uludağ'ı "Alan Başkanlığı" adı altında yönetim kolaylığı bahanesiyle merkezleştirmek yarın Bursa'yı susuz bırakmaktır. Bu kanun teklifi suyun kaynağını, doğanın dengesini ve halkın yaşam hakkını tehdit etmektedir. Bursa'nın suyu ne bir rant aracıdır ne de yönetmelikle dağıtılacak ayrıcalıktır. Uludağ'ın kaderi birkaç bürokratin masasındaki kararlara bırakılamaz. Orası bir ekosistemdir, bir yaşam alanıdır, bir şehrin can damarıdır.

Sayın milletvekilleri, bu teklif sadece bir yönetim düzenlemesi değildir; bu, doğayı yönetmek bahanesiyle Uludağ'ın cennet doğasını teslim almaktır. Bu kanun teklifi Bursa'nın suyuna, ormanına, toprağına el koymaktır. Biz Uludağ'ı ranta değil bilime ve doğaya emanet etmek zorundayız ve biz Bursa'nın suyunu korumak zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Teşekkür ederim.

O nedenle, bu teklifin ilgili maddesi Anayasa Mahkemesi kararlarına uygun hâle getirilmeli; yetkiler açık, denetlenebilir ve sınırlandırılabilir olmalıdır. Uludağ'ın ve Bursa'nın sesi olarak söylüyorum: Uludağ bir başkanlığın değil bir halkın ortak mirasıdır ve biz bu mirasa sahip çıkacağız. Bütün Türkiye'de masalarda, kafelerde, lokantalarda Uludağ menşeli suları içiyorsunuz. Biz Bursa'da susuz kaldık, bunun devam etmesini istemiyoruz.

Teşekkür ediyorum efendim. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Gökçen, Sayın Suiçmez, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Uzun, Sayın Bayraktutan, Sayın Tanal, Sayın Gürer, Sayın Tahtasız, Sayın Taşkın, Sayın Uzun, Sayın Güneşhan, Sayın Kavaf, Sayın Genç, Sayın Dinçer, Sayın Güzelmansur, Sayın Alp, Sayın Elçi, Sayın Bankoğlu, Sayın Karaoba, Sayın Çiler.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19'uncu madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Madde 19- Bu Kanun hükümleri Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür."

Selçuk Özdağ

Muğla

Mustafa Kaya

İstanbul

Sema Silkin Ün

Denizli

İdris Şahin

Ankara

Mehmet Atmaca

Bursa

Elif Esen

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süreyya Öneş Derici

Muğla

Mehmet Tahtasız

Çorum

Semra Dinçer

Ankara

Aylin Yaman

Ankara

Mühip Kanko

Kocaeli

Murat Çan

Samsun

Deniz Demir

Ankara

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAŞ (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın İdris Şahin.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

19'uncu maddede vermiş olduğumuz önergede "Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür." sözünü "Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür." diye değiştiriyoruz yani bunda gecenin bu vaktinde itiraz edecek, Komisyonun kabul etmeyeceği bir husus yok; ikisi de aynı yola çıkıyor. Elbette ki sabırsızlanıyorsunuz, perşembe gecesi oldukça stresli bir kanun görüşmesi yapıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulu çalıştırmak elbette ki iktidarın uhdesinde ve görevidir ama iktidar -bu tür, Vakıflar Kanunu gibi çetrefilli bir konu olmayan bir hususta- eğer üç hafta boyunca 19 maddelik bir kanunu geçiremiyorsa Genel Kuruldan, şöyle kendisini bir sorgulaması lazım "Ben nerede hata yapıyorum da 19 maddelik bir kanunu üç hafta süreyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundan geçiremiyorum?" diye

Değerli arkadaşlar, siyaset uzlaşması gerektirir. Bu 19 maddenin her biri ayrı ayrı... Parlamentonun yetkilerini, Bakanlıkların yetkilerini törpülemek suretiyle Cumhurbaşkanlığı makamına yetki devrini ihtiva eden bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Uzunca süredir bu Parlamento aylık çıkardığı her kanunda, Parlamentonun veyahut da Bakanlıkların bir kısım yetkilerini kesmek suretiyle Cumhurbaşkanlığı makamını güçlendiriyor. Yapmayın!

Bakın, Parlamentoda bile yorgunluğunuz tamamen tüm görüşmelere yansıyor. Üç haftada 19 maddeyi geçiremeyen bir iktidarsınız ve Sayın Erdoğan da sizden daha fazla yoruldu; emin olun, bütün yükü onun omzuna yüklemek ona karşı da yapılmış olan çok büyük bir haksızlık arkadaşlar. Bunları merak etmeyin. Burada kestiğiniz yetkileri çok rahatlıkla Kültür ve Turizm Bakanlığı uhdesinde bulunan genel müdürlükler yürütebilir. Siz neyin denetimini kimden kaçırıyorsunuz? Sadece Millî Saraylara bu yetki verilerek, bunu da Cumhurbaşkanlığının uhdesine bırakarak -bir alanda dahi- var olan yetkinizi, denetim imkânlarınızı tamamen elden bırakmanın kime ne faydası var? O yüzden, bir kez daha şunu ifade edeyim: Bugün Sayın Abdullah Güler Bey özellikle Covid düzenlemesi ve infaz yasasıyla alakalı yapmış olduğu açıklamalarda etki analizi yapacaklarını ifade etti. Şimdi, yaklaşık iki senedir Türkiye'nin gündeminde, Parlamentonun gündeminde olan bir kanuni düzenlemeyle alakalı etki analizi yapmayı siz AK PARTİ Grubu olarak öngörüyorsunuz da bu Vakıflar Yasası'yla alakalı herhangi bir etki analizi yaptınız mı? (CHP sıralarından alkışlar) Bu etki analizini hangi komisyonla paylaştınız? Genel Kurulda hangi arkadaşlarımız bu etki analizinden haberdar? O yüzden, bir kez daha ifade edelim: Bakın, ülkenin gerçek gündemlerini, vatandaşlarımızın gerçek sıkıntılarını Parlamentonun gündemine getirin; hep birlikte omuz verelim ve vatandaşlarımızın sorunlarını tek tek beraber çözelim, bunu da uzlaşma içerisinde gerçekleştirelim.

Dün Grup Başkan Vekillerinin her birisinin takdiriyle, elbette ki iktidar ortaklarının olumlu cevap vermesi sonrasında da suça sürüklenen çocuklarla alakalı bir araştırma komisyonunu rahatlıkla kurabildik; bir saatlik bir dilim içerisinde görüşmeler tamamlandı ve bu komisyonun kurulmasına karar verildi. Yeter ki olumlu bir adım iktidar tarafından atılsın, muhalefet de gerekli desteği hiç şüphesiz verecektir. O yüzden, bir kez daha ifade ediyorum: Türkiye'nin gündeminde "Vakıflar Yasası" diye bir konu yok arkadaşlar, bunu özellikle bilmenizde fayda var ama infazla alakalı konular Türkiye'nin gündeminde. Covid yasasıyla, Anayasa'nın "eşitlik" ilkesine aykırı tutum ve davranışınızla gerçekleştirmiş olduğunuz yasayla ilgili şimdi iktidar ortaklarınız ekim tarihini vermişlerdi, kasımın sonuna geldik; bugün hâlâ "Bir düzenleme yapacağız." diyor ve çok Değerli Grup Başkanınız Abdullah Bey'in bugün "Etki analizi yapacağız." sözünden bile binlerce insan umutvar olmuş, sizden bir an önce adım atmanızı bekliyor. Ülkenin gerçek sorunları ve sıkıntıları bunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bu yüzden, gelin, etki analizini sokakta vatandaşta yapalım. Covid yasası, infaz düzenlemesi, KHK'lilerle alakalı düzenleme, Türk Ceza Kanunu'nun 158'inci maddesine ilişkin düzenleme, ekonomik suça, ekonomik cezaya dair çek yasasında yapılabilecek düzenlemeler vatandaşın gerçek gündeminde olan konular. Bir an önce bunları getirin, yaptırın etki analizini, vatandaşın içerisine çıktığınız zaman asıl etki analizinin onlarla olduğunu göreceksiniz ve bu Parlamentoda hakkıyla komisyonlarda görüşülmek suretiyle bu yasalar da bir an önce vatandaşımızın arzularına, ihtiyaçlarına cevap verir noktaya gelecek.

Tekraren ifade ediyorum: Gecenin bu saatinde daha fazla sizi yormak istemiyorum ama gelin, vatandaşımızın gerçek gündemini buraya getirelim ve el birliğiyle yasalaştıralım diyorum, Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Mehmet Tahtasız.

Buyurun. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; adı "Vakıflar Kanunu" olan ancak birbiriyle alakasız 11 ayrı yasada değişiklik getiren torba kanun üzerine söz aldım.

10'uncu maddede vakıflara ait varlıkların ihale edilmeden kiralanmasının yolu açılıyor. Zaten yok pahasına kiralananan vakıf malları istenilen kişilere, yandaşlara sudan ucuz kiralanacak. Yine, 7'nci maddede belgesiz konaklama hizmeti verenleri denetlemek ve engellemek yerine ilanlarına para cezası getiriyorsunuz, bu işi de paraya çeviriyorsunuz. Belediyelerden kestiğiniz ödenekler yetmemiş olacak ki 11'inci maddeyle belediyelere ait varlıkların Vakıflar Genel Müdürlüğüne devrini öngören... Dolayısıyla belediyelerimizin gelirlerini azaltmak istiyorsunuz. Yandaşlarınıza yeni kaynak yaratıyorsunuz, halka değil, yandaşa göre yasa getiriyorsunuz. Biz bunlara karşıyız. Gelin, emeklimiz için, işçimiz için, çiftçimiz için, esnafımız için, açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm ettiğiniz halkımız için yasa getirin, el birliğiyle burada onaylayalım. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, ben Çorum ilimizden geliyorum. 7.500 yıllık tarihi olan, yazılı ilk Kadeş Barış Anlaşması'nın imzalandığı ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1935'te ilk kazıyı başlattığı bir ilin milletvekiliyim. Alacahöyük, Ortaköy, Şapinuva, Boğazkale, Hattuşa'yı topraklarında barındıran, tarihi ve doğasıyla olduğu kadar tarım ve sanayisiyle de ön planda olan, UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan bir ilin milletvekiliyim. Çorum'un tarihî ve kültür varlıklarını, dünyanın en güzel yemeklerini, gastronomisini tatmanız için sizleri Çorum'a davet ediyorum ve Çorum'un hak ettiği yatırımları alması için sizlerden de destek istiyorum. Tarihî eserler ve yapılar açısından oldukça zengin olan Çorum'da çok sayıda eser kaderine terk edilmiş durumda. Bu kadar zengin tarihî geçmişine rağmen Çorum'da Vakıflar Bölge Müdürlüğü yok. Vakıflar Bölge Müdürlüğü Tokat'ta, Orman Genel Müdürlüğü Amasya'da, Tapu Kadastro Müdürlüğü Yozgat'ta, Karayolları Genel Müdürlüğü de Samsun'da yani Çorum'da bir genel müdürlüğümüz dahi yok.

Bölge müdürlüklerinin restorasyon çalışmalarını planlarken sorumlu oldukları illere eşit davranması lazım ama maalesef eşit davranmıyorlar, Çorum'u görmezden geliyorlar. Kültür ve Turizm Bakanı ile Vakıflar Genel Müdürüne sesleniyorum: Çorum'da varlıklar bölge müdürlüğü mutlaka olmalı, Çorum'a hak ettiği ödenek sağlanmalıdır.

Değerli arkadaşlar, Çorum Kalesi, Güpür Hamamı, Taşhan, Kalehisar Külliyesi, Alaca Hüseyin Gazi Türbesi, Taş Mektep, İskilip Sakarya İlköğretim Okulu, İskilip Kalesi, Mecitözü Beke Kaplıcası vakıflara kayıtlı tarihî eserlerimizden bazıları. Bir de özel mülklerimiz var: Dr. Pertevbey Sokak'taki tarihî kilise, Meroğlu Konağı ve İkiz Konak olmak üzere birçoğu şu anda kaderine terk edilmiş ve durumları içler acısı. Bu eserler yüzlerce yıldır zamana direnmiş fakat ödenek yetersizliğinden dolayı AKP iktidarına maalesef direnemiyor. Alaca ilçemizdeki Hüseyin Gazi Türbesi ödenek yetersizliğinden ve ilgisizlikten bugün harap bir durumda arkadaşlar. İskilip Misakımillî ve Sakarya Mektebinin restorasyonu için ödenek ayrılmalı. Bu tarihî okullarımız için ödenek ayrılırsa müze olarak hizmet verecek. Gene, Mecitözü ilçemizdeki Figanı köyünde bulunan Beke Kaplıcası yirmi yıldır kapalı. Çorum Kalesi'nin restorasyonunun bir kısmı yapıldı ama maddi destek verilmediğinden dolayı şu anda tamamlanamıyor. Güpür Hamamı restorasyonu için söz verildi ama hâlâ beklemede. Yine, Alacahöyük, Hattuşa, Şapinuva, Eskiyapar, üç bin yıllık Roma dönemine ait Örükaya, Kalehisar kazıları için mutlaka ödenekler artırılmalı. Kalehisar Medresesi için de ödenek ayrılmalı, restorasyonu yapılarak turizme kazandırılmalı diyoruz. Kalehisar (Behramşah) Külliyesi restore edilmeli. Tescilli olan İskilip Kalesi'nin güney cephesindeki restorasyon yarım kaldı, İskilip Kalesi'nin restorasyonu için de ödenek var. Yıkılan Hasan Paşa Kütüphanemiz var ama yatırım programına alınmasına rağmen hâlâ yapılmadı. Boğazkale-Hattuşa-Alacahöyük-Ortaköy-Şapinuva turizm yolu, söz verildi ama hayata geçmedi.

Bakın, Bakan Mehmet Nuri Ersoy 11 Temmuz 2024 yılında Çorum'a ziyaret kapsamında ören yerlerini gezdi. Buraları gezen Sayın Bakan Ersoy, Çorum'da Boğazkale, Hattuşa, Ortaköy, Şapinuva, Alacahöyük'te 5 ayrı noktanın uluslararası kültür destinasyonuna eklenmesi için yanındaki arkadaşlara talimat verdi ama o talimatı takan olmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET TAHTASIZ (Devamla) - Sayın Bakan, sözünüz havada kaldı.

Sözün özü, devlet bakanı var ama Çorum'a bakan yok maalesef. Sayın Ersoy, söz kişinin aynasıdır, Çorum'a verdiğiniz sözleri tutun, Bakanlık proje ve uygulama desteklerini artırın. Vakıflar Genel Müdürlüğü de üzerindeki sorumluluğun bilinciyle her ilimize eşit davranmalı. 2026 yılı Hitit yılı ilan edilmeli. Çorum, dünyada tanıtılması gereken bir ildir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

Sayın Emir, Sayın Güneşhan, Sayın Gökçen, Sayın Suiçmez, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Karagöz, Sayın Kanko, Sayın Bayraktutan, Sayın Tanal, Sayın Gürer, Sayın Tahtasız, Sayın Kaya, Sayın Ağbaba, Sayın Uzun, Sayın Bakırlıoğlu, Sayın Kavaf, Sayın Genç, Sayın Güzelmansur, Sayın Dinçer.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutacağım ama Sayın Kaya sisteme girmişsiniz, söz talebiniz var.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, Osmaniye'deki taş ocağı projesine, "rezerv alan" tanımının değiştirilmesine ilişkin açıklaması

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Osmaniye'de İl Özel İdaresi, Belediye ve bir özel şirket Bahçe, Kırmacılı ve Kazmaca köylerinin yaşam alanına göz dikmiş durumda. Depremden önce başlatılıp yoğun itirazlarımız sonrası iptal edilen taş ocağı projesi şimdi yeniden devreye sokuluyor. Proje alanını 250 dönümün biraz altında tutarak ÇED raporundan maalesef kaçıyorlar. Buradan net söylüyoruz: Doğayı, suyu, toprağı, insan sağlığını hiçe sayan bu rant ortaklığına Osmaniye halkı da biz de geçit vermeyeceğiz.

Bir diğerkonu ise rezerv alan tanımını değıştirip vatandaşın mülküne el koymanın kapısını açtınız. Yurttaşın itiraz ve söz hakkını yok ettiniz, karar yeter sayısını düşürüp mülkiyet hakkını gasbettiniz. Malikin rızası olmadan zorla uygulama yapmak konut dokunulmazlığının, insan haklarının açık ihlalidir. Tebligatı, yargıyı, hak aramayı bile budadınız. Bu yaptığınız, şehircilik değıl depremezederin hakkına, hukukuna, evine, malına çökmektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İşLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 229) (Devam)

BAşKAN - şimdi diğerkönergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşölmekte olan 229 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinde yer alan "Kanun" ibaresinin "Yasa" olarak değıştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Oduncu Kutevi
Batman
Nevroz Uysal Aslan
şirnak

Vezir Coşkun Parlak
Hakkâri
Hüseyin Olan
Bitlis

İbrahim Akın
İzmir
Çiçek Otlı
İstanbul

BAşKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAşTIRMA VE TURİZM KOMİSİYONU SÖZCÜSÜ SEDA SARIBAş (Aydın) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAşKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Sayın Çiçek Otlı.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değıerli milletvekilleri; bugün görüştüğöümüz Vakıflar Kanunu yıllardır uygulanan bir siyasetin kurumsallaştırılmasıdır. Bu yasa Türkiye'de kamu mülkünün vakıflar aracılığıyla sessizce el değıştirmesini kolaylaştırmaktadır. Bunu laf olsun diye söylemiyoruz; somut örnekleriyle, belgeleriyle biliyoruz. Bakın, İstanbul'da Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait onlarca tarihî taşınmazın yıllar boyunca TÜRGEV ve Ensar Vakfı gibi iktidara yakın vakıflara düşük bedelli tahsislerle verildiğı Sayıştay raporlarına girdi; İzmir'de, Ankara'da, Konya'da benzer uygulamalar yapıldı, kamu mülkü vakıf görünömlü yapılara tahsis edildi. Sonra bu yapılar üzerinden ticari işletmeler kuruldu, halkın malı birkaç vakfın gelir kapısına dönüştüröldü. Bu kanun, işte, o uygulamaların yasal çerçevesini genişletiyor.

Sayın milletvekilleri, Antalya'da bir öğrenci yurdu arsası piyasa değıerinin çok altında bir bedelle bir vakfa devredildi. Trabzon'da belediyeye ait bir sosyal tesis gençlik faaliyetleri gerekçesiyle bir vakfa tahsis edildi fakat tahsis kısa bir süre sonra ticari etkinliklere açıldı. Bursa'da tarihî bir kültür varlığının restorasyon ihalesini alan şirketin aynı zamanda o vakfın yöneticisi olduğı ortaya çıktı. Bunlar iddia değıil belgeli, raporlara geçmiş pratiklerdir. şimdi soruyorum: Bu yasa çıktığında bu tür tahsislerin önü daha fazla açılmayacak mı? Bu örnekler istisna mı yoksa bu kanun fiilî işleyişin habercisi mi?

Değıerli milletvekilleri, vakıfların denetimine ilişkin yıllardır süren sorunları hepimiz biliyoruz. Sayıştayın raporlarında bazı vakıflara tahsis edilen taşınmazların kira bedellerinin toplanmadığını, tahsis sürelerinin dolmasına rağmen fiilen kullanımlarının sürdüğünü biliyoruz. Bazı vakıflar kamudan bedelsiz aldığı taşınmazları üçüncü kişilere kiralayarak gelir elde ediyor. Kamu bunun hesabını sormuyor çünkü bu yapılar denetime kapalı. Bu kanunla birlikte tahsis yetkisi genişletiliyor ama denetim genişletilmiyor yani yetki büyüyor, hesap verme küçölüyor. Örnek mi istiyorsunuz? TUGVA'nın İstanbul Büyökada İskelesi'ni yıllarca sözleşmesiz kullanması hepimizin hafızasında. Kamu malı, kamu tarafından korunmadı. Ankara'da bir belediyeye ait dev bir spor alanı "Gençlik çalışmalarında kullanılacak." denilerek bir vakfa tahsis edildi, iki ay sonra AKP iktidarı tarafından özel etkinliklerde kiralanmaya başlandı. Hatay'da deprem öncesi, bir kamu arazisinin bir vakfa verilmesi tartışılmış, halkın kullanım alanı bir gecede vakıf mülküne dönüştürölmüştü. şimdi, bu kanun bütün uygulamaları istisna olmaktan çıkarp sistemleştiriyor. Burada mesele ideolojik değıil mesele çok açık: Kamu mülkü halkın mı olacak, yoksa imtiyazlı vakıfların mı, sermayedarların mı? Mesele şu: Bir kamu arsası, bir tarihî eser, bir sosyal tesis neden ve hangi kriterle bir vakfa veriliyor? Bu tahsislerden kim yararlanıyor? Kimler bu vakıfların yönetiminde? Bu tahsislerin karşılığında halk ne kazanıyor? Bugüne kadar gördük ki çoğı durumda halk hiçbir şey kazanmıyor. Kazanan iktidarın siyasal olarak yakın durduğı sermaye grupları ya da vakıf guruplarıdır. Marx'ın "Devlet egemen sınıfın ortak işlerini yürüten komitedir." sözü tam olarak burada anlam kazanıyor. Bu kanun, egemen sınıfın, iktidara yakın sermaye bloklarının ortak işini kolaylaştıran bir çerçeve oluşturuyor. Biz bu yüzden bu teklife karşıyız çünkü kamu mülkünün vakıflar üzerinden el değıştirmesi, bu ülkenin geleceğini dar bir çıkar grubunun insafına bırakmaktır. Çünkü halkın ortak değıerleri siyasal sadakat üzerinden dağıtılamaz çünkü denetimsiz vakıf tahsisleri örtölü özelleştirmenin en yaygın biçimidir. Bu kürsüden bir kez daha ifade ediyoruz: Kamu malının vakıf kılıfı altında sermayeye aktarılmasına izin vermeyeceğiz, kamu yararını yok eden hiçbir düzenlemenin arkasında durmayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bu ülkenin taşının, toprağının, tarihinin, kamusal alanlarının talana açılmasına sessiz kalmayacağız. Bu nedenle, bu kanunu DEM PARTİ olarak reddediyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.
Sayın milletvekilleri, ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.
Teklifin tümünün oylamasından önce İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre 2 milletvekiline söz vereceğim.
İlk söz, lehte olmak üzere Kars Milletvekili Sayın Adem Çalkın'a aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ADEM ÇALKIN (Kars) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubumuz adına Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine lehte söz almış bulunuyorum.

Genel Kurulu ve bizleri ekranları başında izleyen necip milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, yapmış olduğumuz yeni kanuni düzenlemeyle birlikte deprem bölgesindeki seyahat acentelerine destek sağlanarak yıllık aidat borçları silinmekte ve bu yıl aidat alınmamaktadır. Turizm güvenliğini artırmak amacıyla deniz turizmi araçları ile marinalarda konaklayanların kimlik kayıtlarının tutulması zorunlu hâle getirilmektedir. Yine, belgesiz ve kayıt dışı konaklamayı önlemek amacıyla elektronik ortamda izinsiz ilan veren işletmelere idari para cezası getirilmektedir. Çanakkale savaşlarına ilişkin tarihî alanlar korunmakta, ihtiyaç dâhilinde Cumhurbaşkanı kararıyla bu alanlar genişletilmektedir. Ayrıca, vakıf taşınmazlarında kira sürelerinde düzenlemeye de gidilmiştir.

AK PARTİ iktidarları şimdiye kadar aziz milletimizin yararına olmayan hiçbir kanun teklifinin altına imza atmamıştır.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Deme ya!

ADEM ÇALKIN (Devamla) - Bizim icraatlarımız, eserlerimiz, yaptıklarımız bundan sonra da yapacaklarımızın teminatıdır.

Değerli milletvekilleri, terörsüz Türkiye'yle ilgili bazı tespitlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Ülkemiz, üzerinde yükseldiği kadim coğrafyada insanlık medeniyetinin en önemli taşıyıcılarından biridir. Bu coğrafyanın tarihî derinliği bize büyük bir imkân ve potansiyel sunmakla kalmaz, aynı zamanda ağır bir sorumluluk da yükler. İşte, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yıllardır dile getirdiği kadim gelenek ve coğrafya, medeniyet ve toparlanma vurguları bu sorumluluğun önemini ifade eden tarihsel bir ufka işaret etmektedir. Bu ufuk ve vizyon, Türkiye'nin terörsüz Türkiye hedefine yalnızca bir güvenlik meselesi olarak değil aynı zamanda medeniyet yürüyüşümüzün stratejik bir parçası olarak yaklaşılması gerektiğini de bizlere göstermektedir. Son yirmi üç yılda AK PARTİ iktidarlarının mücadele ettiği en temel alanlardan biri vesayet düzeninin tasfiyesi olmuştur. Uzun yıllar boyunca siyaseti kuşatan bürokratik ve askerî oligarşi millet iradesinin önünde bir duvar örmüş, devletin karar mekanizmasını gölgelemiştir. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürütülen kararlı reformlarla bu vesayet düzeni tümüyle geriletilmiş, millî irade tartışmasız tek yetki kaynağı hâline getirilmiştir. Bu demokratikleşme hamlesi yalnızca siyasi alanı genişletmekle kalmamış, terörle mücadelede yeni bir dönem başlatmıştır çünkü terör sadece bir güvenlik sorunu değil vesayet odaklarının beslediği, karanlık yapıların nüfuz ettiği bir kaos alanıdır. Siyasi irade güçlendikçe, demokrasi derinleştikçe, vesayet kalkınca terör yapılarının iç dinamiklerimizi manipüle etme kabiliyeti büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Bugün devletin güvenlik aklı sosyolojik gerçekliği doğru okuyabilen, toplumun ortak değerlerini merkeze alan çok katmanlı bir stratejiyle hareket etmektedir. Bu strateji Türklerin, Kürtlerin, Arapların ve bu topraklarda yaşayan tüm unsurların bin yıllık kardeşlik hukukunu yeniden tahkim etmeyi hedefleyen bir yaklaşımdır çünkü terörsüz Türkiye askerî başarıdan ibaret değildir; toplumsal bütünleşmeyi, tarihî kırımların onarılmasını, sosyolojik dirilişi ifade eden kapsamlı bir vizyondur. Türkiye artık meselelerini vesayetin gölgesinde değil, güçlü siyasi iradenin belirlediği hukuk ve güvenlik zemini içinde çözebilen bir ülkedir. Bugün bölgemize yansıyan istikrar bu siyasal güçlenmenin doğal sonucudur. Kadim coğrafyamızda barışın, adaletin ve refahın tesisi son yirmi üç yılda millet iradesine dayanan güçlü bir Türkiye'nin mümkün kıldığı tarihî bir dönüşümdür. Türkiye artık sadece kendi yaralarını saran bir ülke değil, bölgesine umut taşıyan büyük bir aktördür. Şu gerçeğe de dikkatinizi çekmek istiyorum: Ülkemizde Cumhuriyet bu vizyonda ilerlerken maalesef aynı ufku paylaşamayan, devletin tarihsel yürüyüşünü okuyamayan, necip milletimizin kardeşliğini zehirlemeyi siyaset sanan, korku ve nefret diliyle var olmaya çalışan popülist provokasyon odakları bu körlüğün taşıyıcılarıdır. Allah'ın izniyle terörsüz Türkiye hedefi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde, Sayın Devlet Bahçeli'nin desteğiyle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ADEM ÇALKIN (Devamla) - ...kadim devlet aklıyla güçlenen demokrasimizle, kardeşliğin ihyasıyla, medeniyet tasavvurunun kuvvetlenmesiyle mutlaka gerçekleşecektir. Bu yürüyüş sadece bugünün değil ecdadın emaneti ve evlatlarımızın geleceğidir. Katkılarından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonumuza, Komisyon Başkanımız Sayın Profesör Doktor Numan Kurtulmuş'a teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İkinci söz, aleyhte olmak üzere Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir'e aittir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz torba kanunun içerisinde birçok hatalı, birçok tehlikeli husus var ama asıl tehlikeli nokta 11'inci madde. Vakıflar Kanunu'nun 30'uncu maddesi var, son derece iyi niyetli ve açık bir madde. O maddeye göre, bir şekilde başkalarının mülkiyeti olmuş vakıf malları eğer vakıf sayesinde oluşturulmuşsa vakfın vakfiyesine uygun şekilde, tekrar mülkünün vakfa dönmesi için bir madde ama siz, başta İstanbul olmak üzere nerede bir vakıf malı, nerede bir vakıf izi, nerede beğenmediğiniz bir kamu kurumunda, üniversitede veya bağlı şirkette, bağlı kuruluştaki bir tarihî eser varsa içerisinde bir vakıf izi bulup müphem bir maddeyle onu Vakıflar Genel Müdürlüğüne yani merkezî iktidara bağlamanın derdindesiniz; meselenin özü bu.

Sadece İstanbul değil ama İstanbul'daki üç örnek üzerinden gidebiliriz. En bilineni Galata Kulesi. Galata Kulesi'ni Fatih Sultan Mehmet Cenevizlilerden kurtardı ama biz AKP iktidarından kurtaramıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Altı yıldır uğraşıyoruz, Fatih Sultan Mehmet'in Cenevizlilere verdiği mücadeleden daha fazlasını vermek zorunda kalıyoruz. Galata Kulesi İBB'nin mülkiyetinde, orayı kullanıyor ama Ekrem İmamoğlu kazanınca bir anda diyorsunuz ki: "Bir dakika ya, bu bir vakıf malı." Mahkeme

diyor ki: "Bu vakıf malı değil." Bir şekilde karar aldırıyorsunuz. Şimdi, bilirkişi raporu diyor ki: "Ya, Galata Kulesi'ni Cenevizliler yapmış, ne alakası var?" Yani o 30'uncu madde orada durduğu sürece siz Galata Kulesi'ne çökemeyeceksiniz, çökmek için de bu maddeyi getiriyorsunuz işte. (CHP sıralarından alkışlar) Bu kanun, bu madde mala çökme maddesidir. Mala çökme, vakfa çökme, paraya çökme, ranta çökme maddesidir.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Kim çökmüş?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Mal senin tapulu malın değil ki. Belediyenin tapulu malı mı o?

MURAT EMİR (Devamla) - Aynı şekilde, bakın, Gezi Parkı mesela, Gezi Parkı'nda Topçu Kışlası var. Gezi Parkı'nda bir şeyler yapmak istiyorsunuz ama olmuyor, bu kanun teklifi buna izin vermiyor. Arıyorsunuz tarıyorsunuz, Topçu Kışlası'nda bir vakıf izni yani bu mülkü vakfın yapmasından vazgeçiyorsunuz; bir vakıf bir kenarından, bir ucundan küçük bir iyileştirme yapmışsa "Gidelim, çökelim." diyorsunuz.

Aynı şekilde, buna benzer birçok, İstanbul'da var, başka illerde var; anlattı Sayın Tahtasız, Çorum'da var. Bu, kamu idaresi açısından tam bir mülkiyet kaosu oluşturacak, kamunun kendi içerisinde davalar oluşturacak, mülkiyet hakkını ortadan kaldıracak, merkezî yönetimi anormal güçlendirecek ve müphem bir kanun maddesiyle merkezî idarenin her şeyi yapabileceği bir düzene yol açacak. Bu kadar cesur olmayın, bu kadar kaygısız olmayın. Bakın, bugün buradasınız, yarın gideceksiniz. Siz gidince bu maddeleri biz kullanacağız, biz kullanacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Yarın siz de belediyeden gideceksiniz.

MURAT EMİR (Devamla) - O zaman diyeceksiniz ki aynen iktidara gelirken yaptığınız gibi, aynen 2011'e kadar yaptığınız gibi "ademimerkeziyet" diyeceksiniz "yerel yönetim" diyeceksiniz "yerel yönetimlerin güçlendirilmesi" diyeceksiniz. Bugün de söyleyin, biraz tutarlı olun. Sizin getirdiğiniz, sizin kullandığınız; akla, mantığa, yerel yönetim anlayışına, millî iradeye, halk iradesine uygun bir kanunu bugün mala çökeceğiz diye, bugün ele geçireceğiz diye, bugün rantına konacağız diye kaldırmayın.

İşte, değerli arkadaşlar, biz bugün burada böylesine yoklamaları istiyorsak, siz burada bu sayılarla bekliyorsanız bunun sebebi budur ve şunu ifade etmeliyim ki: Bugün burada bu hâldeyse; eğer bu kanun böyle, bu şekilde, bu şartlarda geçiyorsa bunun birinci derecedeki sebebi sizin grup yönetiminizin plansızlığıdır, beceriksizliğidir. (CHP sıralarından alkışlar) Biz, bu haftanın başında, görüşmelerde bu kanunla ilgili eleştirilerimizi yapacağımızı; tartışacağımızı, direncimizi göstereceğimizi söyledik. Zaten 8 madde kalmıştı. Ama ısrarla bir vergi kanununu geçirme derdindesiniz yani böylesi önemli bir kanun geçecek; noktasına, virgülüne dokunmayacaksınız ve sonrasında 40 maddelik bir vergi kanununa gecenin on ikisinde başlayacaksınız. İşte, buna biz karşı olduğumuz için İç Tüzük'ten kaynaklanan bütün yetkilerimizi kullanıyoruz ve kullanacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT EMİR (Devamla) - Meclisin çalışma usullerinin en temel prensibi gündemde ortaklaşmaktır. Siyasi iktidar, iktidar çoğunluğu yani sizler elbette ki kanunları getireceksiniz, getirdiğiniz kanunları geçirmeye çalışacaksınız ama "Parlamentonun gündemini bir tek biz belirleriz. Size danışacağımız hiçbir şey yok, size bir şey sormayız, zaten çoğunluğumuz var, istediğimiz gibi geçiririz, noktasına, virgülüne dokundurtmayız. Böylesine mala çökme maddelerini bile tartışmasız geçiririz." diyorsanız orada bizi bulursunuz, orada duracaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bu mala çökme, bu İstanbul Büyükşehir Belediyesini, diğer belediyelerimizi, kamu kurumlarını böylesine zayıflatıcı ve kamuda bir kaos yaratıcı, her şeyi merkezileştiren kanuna karşıyız ve "hayır" diyeceğiz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, açık oylama sonucu gelmiştir, okutuyorum:

229 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı	:	328
Kabul	:	240
Ret	:	88 ²

Kâtip Üye
Nermin Yıldırım Kara
Hatay

Kâtip Üye
Havva Sibel Söylemez
Mersin"

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Birleşime on dakika ara veriyorum ve Sayın Grup Başkan Vekillerini arkaya davet ediyorum.

Kapanma Saati: 22.35

DOKUZUNCU OTURUM

Açılma Saati: 23.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

2. Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

B) Danışma Kurulu Önerileri (Devam)

2.- Danışma Kurulunun, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ve Genel Kurulun 21 Kasım 2025 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

No: 73

20/11/2025

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 20/11/2025 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Özlem Zengin
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkan Vekili

Murat Emir
Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkan Vekili

Sezai Temelli
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
Grubu Başkan Vekili

Filiz Kılıç
Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkan Vekili

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İYİ Parti
Grubu Başkan Vekili

Selçuk Özdağ
YENİ YOL Partisi
Grubu Başkan Vekili

Öneriler:

239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesi,

Genel Kurulun 21 Kasım 2025 Cuma günü toplanmaması,
önerilmiştir.

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

2.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239)³

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 2'nci sırada yer alan, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 239 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

54.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, Genel Kurulun gündemine getirilen bu torba kanun, temel kanun olarak getirilen bu torba kanun Anayasa'nın birçok hükmüne, özellikle 73'e açıkça aykırıdır. İç Tüzük 63 uyarınca bir usul tartışması açılmasını talep ediyorum.

BAŞKAN - Tamam.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Aynı şekilde efendim...

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Buraya zarf olarak başka bir şekilde getiriyorlar. Nedir bu? Temel kanun diyerek ama içeriğine baktığımız zaman 19 ayrı kanun var, İç Tüzük'ün 91'inci maddesi uyarınca aynı şekilde burada kararınızı vermenizi...

X.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Pervin Buldan'ın tutumu hakkında

BAŞKAN - Peki, usul tartışması açıyoruz.

Lehte?

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Lehte...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Lehte...

BAŞKAN - Aleyhte?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Aleyhte...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Aleyhte...

MURAT EMİR (Ankara) - Aleyhte...

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) - Aleyhte...

BAŞKAN - İki lehte, iki aleyhte...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Lehte alalım.

BAŞKAN - Selçuk Bey ve Murat Emir aleyhte.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - İdris Şahin konuşacak.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Mehmet Rüştü Tiryaki konuşacak.

BAŞKAN - Şimdi lehte Halil Eldemir'le başlayalım.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; Meclisi idare eden Meclis Başkan Vekilimizin kararının lehinde olmak üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri, sizlerin nezdinde de aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Meclise bir kanun verildiği vakit, Meclis Başkanlığına kanun teklifi verildiği vakit, bu, Kanun Kararlarda önce incelenir, sonra ilgili komisyona gönderilir. Bu arada, Anayasa'yla ilgili, aykırılıkla ilgili bir durum varsa, farklı konular varsa bunlar rapor edilir ve komisyona iletilir. Diğer taraftan da Mecliste ilgili komisyonda Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bir durumla ilgili parti grupları, komisyon üyeleri de talepte bulunabilir, bu konuda bir önerge verebilir. Şimdi, ekim ayının 20'sinde Komisyonda konuşulan bu kanun teklifiyle ilgili, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bir önerge verilmiş, bu enine boyuna orada tartışılmış ve Komisyon kararıyla da reddedilmiş. Şimdi, bizim İç Tüzük'ümüz 38'inci maddede der ki: "Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasa'ya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerini müzakeresine geçmeden reddeder." Böyle bir Anayasa'ya aykırılık teklifi verilmiş mi? Verilmiş. Sonuçta ne olmuş? Komisyon üyeleri bunu müzakere etmiş ve reddetmiş. İşte, bu sebeple, bu noktada Genel Kurul kendi gündemine hâkimdir. Genel Kurulda da bu kanunun görüşülmesiyle ilgili AK PARTİ Grubu bir öneri vermiştir. Temel kanun şeklinde görüşülmesiyle ilgili de bu öneri Genel Kurulun kararıyla kabul edilmiş ve bugün gündeme alınmış ve sırası gelmiştir. Tabii, burada, az önceki Kanun'un son görüşmelerinde AK PARTİ Grubunun grup düzensizliğiyle ilgili bir şeyler söylendi; bunu asla kabul etmiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ben diyorum ki: AK PARTİ Grubu da Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekilleri de konularına hâkimdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HALİL ELDEMİR (Devamla) - Bir dakikanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

HALİL ELDEMİR (Devamla) - Diğer taraftan da şunu söyleyebiliriz: Tabii -birtakım eleştiriler yapılırken- muhalefetin en tabii hakkı eleştiridir ama burada Sayın Emir'le birlikte biz 25'inci Dönemde Vekil olduk, kendisinin 4'üncü dönemi. Cumhuriyet Halk Partisinin Grup Başkan Vekillerinden bugüne kadar ön sırada oturup da bize "Bu sefer gidicisiniz." demeyen hiçbir Grup Başkan Vekili yoktu, onlardan kimse kalmadı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ama AK PARTİ Grubu burada iktidarda. Benim naçizane tavsiyem, gidip gitmemeye millet karar verir, siz de zaten bunu söylüyorsunuz ama bu arada o cümleleri kuran Grup Başkan Vekillerinden kimse kalmadı; dikkatli olmakta fayda var.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Genel Başkan oldu biri ya, Genel Başkan oldu; daha ne olacaktı?

BAŞKAN - Sayın İdris Şahin, aleyhte olmak üzere, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu tekraren saygıyla selamlıyorum.

Sayın Halil Eldemir o kadar yumuşak bir tonda "Genel Kurul gündemine hâkimdir." dedi, Anayasa'ya aykırılıkların Komisyonda görüşüldüğünü ifade etti ki şimdi onun gecenin bu saatinde, bu kadar yumuşak üslubuna karşı biz de sadece Komisyon değil Genel Kurul da kendi gündemine hâkim olmalı; onu özellikle ifade etmek için söz aldık.

Şunu çok açık yüreklilikle ifade ediyorum: Hepiniz, bu sıralardakiler gayet iyi biliyorsunuz; Anayasa'nın 159'uncu maddesi geçtiğimiz mayıs ayı veya haziran ayında, geçtiğimiz ay, -yanınızda oturan Sayın Mustafa Arslan da şahittir- açıkça ihlal edildi Komisyonda ve bunu ana muhalefet partisi Anayasa Mahkemesine götürdü "Eylemli İç Tüzük ihlalidir." dedi. Siz Komisyonda farklı bir uygulama yaptınız, Genel Kurulda farklı bir uygulama yaptınız; karakolda farklı söylediniz, mahkemede geldi, şaştınız ve burada farklı bir uygulamayla seçim gerçekleştirdiniz. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Siz komisyondakiler sayısal üstünlüğünüze güvenerek Anayasa tanıımıyorsunuz arkadaşlar, İç Tüzük tanıımıyorsunuz. Gelin, bu saatte, çok netliğiyle ifade edelim ki burada, bu torba yasayı temel yasa gibi görüştürmeyin, kendi kendinizi inkâr etmeyin.

İç Tüzük'ün 91'inci maddesi son derece açık ve net. Hepinizin elinde İç Tüzük mevcut, değilse kavas arkadaşlardan isteyin, bir okuyun. İç Tüzük'ün 91'inci maddesindeki temel yasa nedir, şu anda görüştüklerimiz ne? Bakın, şu anda Komisyonda hukukçu

ağırlıklı olmayabilir Plan ve Bütçede ama Genel Kurulda hukukçu ağırlıklı arkadaşlarla görüşüyoruz. Siz 19 tane ayrı kanunu getiriyorsunuz, temel yasa diye sunuyorsunuz, 2 tane kanun hükmünde kararname var, bu kanun hükmünde kararnameyle birlikte toplamda 21 ayrı konuda düzenleme yapıyorsunuz. Sadece muhalefetin burada konuşma hakkını kesme adına bunu temel yasa olarak buraya getiriyorsunuz. Yine, söylüyoruz arkadaşlar: Bu Genel Kurulun çalışma düzeni sayısal çoğunlukla olmaz, arkada grup başkan vekillerinin uzlaşmasıyla olur. Gecenin bu saatine kadar kalmamızın sebebi, sadece 19 maddelik vakıflar yasasını üç haftada bitiremememizin tek nedeni inadınız; bu inat doğru bir inat değil arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Gelin, Genel Kurulda uzlaşıyla bir kısım görüşmeleri tamamlayalım ve bu teklif asla burada temel yasa olarak görüşülmemeli.

Tekrar hepinize İç Tüzük'ün 91'inci maddesini hatırlatıyor ve okumayı teklif ediyorum. Bu nedenle, Sayın Başkanım, aleyhinizde konuşmak istemem ama tutumunuzun aleyhinde olduğumu belirtiyor, saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Estağfurullah.

Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Rüştü Tiryaki, lehte olmak üzere buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Usulen lehte tabii ki.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu sıralarda iki buçuk yıldır milletvekilliği yapan arkadaşlarımız var, yedi buçuk yıldır milletvekilliği yapan arkadaşlarımız var, daha eski milletvekilliği yapan arkadaşlarımız var; bir tane kod kanun görüşmesi gördünüz mü arkadaşlar, bir tane? Bu sıralar içerisinde bir tane milletvekili var mı kod kanunun nasıl görüşüldüğünü bilen? Bir tane kanun görüşmedik, tek bir tane kanun. Her seferinde, bakın, geçen dönemde tek bir konuyu düzenleyen spor kanunu vardı, onu bile temel kanun olarak görüştünüz burada. Neden? Siyasi parti grupları ve milletvekilleri her madde üzerinde konuşmasın diye. Verin bir tane önerge, öyle içi boş bir önerge olsun ancak milletvekilleri o zaman konuşabilsin. Böyle bir yasa görüşmesi olmaz, böyle bir yasama faaliyeti olmaz. Bakın, ben bir torba yasa tartışması yürütmüyorum. Torba yasa tartışmasına gelince, bu kürsüden en az 500 kez, bin kez söylendi. Roma hukuku döneminden beri bir tartışma yürüyor. Aynı meseleleri tek bir kanunun içerisinde görüşeceksiniz, farklı meseleleri farklı kanunun içerisinde görüşeceksiniz ve 1 kez oylatmayacaksınız; 2 bin yıl önce, hukuk insanları 2 bin yıl önce bunu keşfetmişler, sene 2025 Adalet ve Kalkınma Partisi torba yasayla her kanunu bize görüştürüyor ve buna yasama faaliyeti dememizi bekliyor; böyle bir şey kabul edilemez. Olağan bir yasa görüşelim ya, olağan bir yasa. Temel kanun ne demek? Kaldı ki temel kanunun mantığına da aykırı. Ya, burada, İç Tüzük'te zaten bir yanlış var, temelden yanlış yani İç Tüzük'ün 91'inci maddesi temel kanunu düzenliyor. Diyor ki: Temel kanun şöyle görüşülür; geneli üzerinde yirmi dakika, sonra gruplar onar dakika konuşurlar, maddelerde beşer dakika konuşur ama temel kanun dediği ne? Bir kod kanundan bahsediyor, sistematik olarak tek bir konuyu düzenleyen yasadan bahsediyor. Biz şu anda sistematik olarak tek bir konuyu düzenleyen kanununu mu görüşüyoruz? Hayır, torba kanunu görüşüyoruz ama her seferinde ısrarla bir tane teklif veriyorsunuz. İşin içinde başka hileler var, onu da söylemeyeceğim. Bakın, 7 tane aslında önerge, 7 teklif görüşülebilir biliyor musunuz her madde için? 7 tane önerge verilebilir. Biz şu anda 4 kişi konuşuyoruz ya, 2 tanesini de Adalet ve Kalkınma Partisi kapatıyor. Aslında 7 kişi konuşabilir her maddeyle ilgili; onu da kapatıyorsunuz yani ona da bir önerge veriyorsunuz "Madde üzerinde konuşacağız." diyorsunuz. Neden? Herhangi bir milletvekili, herhangi bir grup beşer dakika konuşmasın diye. Yani burada kanun görüşülün istemiyorsunuz, kanun görüşülmesin istiyorsunuz; sadece milletvekilleri buraya gelsin, siz bir önergeyi mutfağınızda hazırlayın, burada oylatın istiyorsunuz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ, YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Murat Emir, buyurun aleyhte. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Değerli arkadaşlar, İç Tüzük 91'inci maddeye yani temel kanununu düzenleyen maddeye baktığınızda, aslında bu maddenin amacı gerçekten hukuk dünyasında çok önemli, çok temel kanunlar olduğu zaman bin, 2 bin maddelik kanunlar olduğu zaman Meclis kolaylıkla bunları çıkarabilsin diye getirilmiş. Daha önce bu madde yoktu arkadaşlar ama AKP iktidara geldikten sonra -zamanın CHP'si, benim partimle birleşerek- burada bir düzenleme yaptı çünkü Türk Ticaret Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanununun yenilenme ihtiyacı vardı; bunu hepimiz görüyorduk. Temel kanunla ilgili 91'inci madde bunun için ihdas edildi ama siz suistimal ediyorsunuz. "AKP yirmi üç yılda ne yaptı?" dersiniz en temel yaptığınız şey suistimalciliktir; Anayasa'yı suistimal edersiniz, "suistimalci anayasacılık" kavramını siz soktunuz literatüre, "suistimalci İç Tüzükçülük" işte bu. Temel kanunun temel kavramlarını koyacak, diğer özel kanunların üzerinde şekilleneceği kanunların yapılacağı, aylarca sürececek bir kanunu birkaç haftada yapmak için getirilmiş bir şeyi... 10 maddelik, 12 maddelik bir kanun teklifini temel kanun olarak getiriyorsunuz ve geçirmeye çalışıyorsunuz ama beceremiyorsunuz, elinize yüzünüze bulaşıyor. Komisyonu değersiz görüyorsunuz, teknik çalışmayı önemsemiyorsunuz, Genel Kurulda alelacele geçirmek istiyorsunuz, dinlemiyorsunuz, anlamıyorsunuz, anlamak istemiyorsunuz. Çıkan kanunlar da alelacele olduğu için yarısını ya siz değiştirmek zorunda kalıyorsunuz kısa süre sonra ya da Anayasa Mahkemesi iptal ediyor ve tekrar, tekrar, tekrar -burada bizim dilimizde tüy bitiyor- sizin getirip bir yıl sonra, iki yıl sonra değiştirmek zorunda kaldığınız maddeler var. Bakın, getirdiğiniz bu torba yasa, temel kanun 40 maddelik -vergi kanunu- vatandaşın sırtına tam 560 milyar liralık bir yük yükleyeceksiniz.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Her şeye karşı çıkıyorsunuz.

MURAT EMİR (Devamlı) - Anayasa 73 çok açık; vergi kanunlarını mutlaka kanun olarak getireceksiniz, KHK yapamazsınız ama bunu yaparken de vergiyi dengeli ve adaletli koyacaksınız. Anayasa koyucu bunu öngörmüş. Niye? Çünkü bu Parlamentonun, parlamento tarihinin, sekiz yüz yıllık parlamentoculuğun özünde yatan asıl kavram vergidir. Dolayısıyla vergi kanunu teklifini bile, vatandaşa yüklediğiniz 560 milyarı bile burada ayrıntılı, olması gerektiği gibi konuşacak ne cesaretiniz var ne gücünüz var ne de yüzünüz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Devamla) - Sözlerimin sonuna gelmişken, bir şeyin daha altını çizmek isterim. Sayın Halil Eldemir kardeşim dedi ki: "Siz daha önce çok söylediniz." Doğru, çok söyledik, çok inandığımız seçimler oldu, işin doğrusu kazandığımız seçimler de oldu ama sizin suistimalci seçimcilik anlayışınız da var. İşinize gelmeyince halk iradesini de siz hiçe sayabiliyorsunuz.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Baklava kutuları...

MURAT EMİR (Devamla) - Ya, seçim tekrar ediyorsunuz, beceremezseniz sizi yenen kişiyi hapse atıyorsunuz, sizi yenenlere kayyum atıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Otoparklarda paraları almayın, alışveriş merkezlerine çökmeyin.

MURAT EMİR (Devamla) - Ama size bir haberim daha var: Bu sefer gerçekten gidiyorsunuz, hazırlanın. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bayağı bir usul tartışması oldu yani, bayağı bir usul tartışması.

MURAT EMİR (Ankara) - Beğenmediyseniz devam edelim, daha iyisini yaparız.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Üç kelam söylemek için suistimal et her şeyi...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunca görüşülmüş, raporu Başkanlıkça bastırılarak dağıtılmış, temel kanun olarak Genel Kurulda görüşülmesine dair grup önerisi Genel Kurulun 5 Kasım 2025 tarihli 13'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir. Bu aşamalardan geçen bir teklifin görüşmelerine başlanmaması hususunda Başkanlığımıza verilmiş bir yetki bulunmamaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü 38'inci maddesi "Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakerelerine geçmeden reddeder." hükmünü amirdir. Komisyon görüşmelerinde teklifin bir maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna dair verilen önerge müzakere edilmiş ve kabul edilmemiştir. Ayrıca, teklifin birazdan yapılacak Genel Kurul görüşmelerinde de her bir madde üzerinde Anayasa'ya aykırılık önergeleri verilebilmesi mümkündür. Öte yandan, teklife ilişkin olarak serdedilen Anayasa'ya aykırılık iddiaları milletvekilleri tarafından dikkate alınarak teklifin son oylamada reddedilmesi de mümkündür. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisinin geçmiş uygulamalarına bakıldığında, temel kanun yönteminin bir tür özel yasama yöntemi olarak sıklıkla kullanılan bir usul olduğu, kanunların görüşülmesine dair farklı bir usul olarak benimsendiği görülmektedir. Bu konuda geçmişte de birçok uygulama olduğu, 9-10 maddelik teklifin temel kanun olarak görüşülmesine dair Genel Kurulda karar alındığı birçok örnek mevcuttur. Nitekim, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi de 40 maddelik bir kanun teklifi olarak Genel Kurulda geçtiğimiz haftalarda kabul edilen grup önerisi doğrultusunda temel kanun usulüyle görüşülecektir.

Başkanlığımızın tutumu hem İç Tüzük'e hem de Parlamento teamüllerine uygun olup tutumumuzda bir değişiklik bulunmamaktadır.

Şimdi kanun teklifinin görüşmelerine bu usule uygun olarak başlayacağız.

Genel Kurulun bilgisine sunulur.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Tanal, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

55.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, gece yarısı kanun yapma uygulamasına ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkanım...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Tanal, bu konuşma İç Tüzük'ün neresinde var?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - ...gerek Avrupa Konseyinin gerek AGİTPA'nın gerek Venedik Komisyonunun raporlarına göre gece yarısı kanun yapma, bu demokratik pratiği ve Parlatmentonun kalitesini düşüren bir uygulama olması nedeniyle hem kamuoyunun buradaki Parlatmentonun faaliyetlerini izlemesi adına hem denetim hakkını zayıflatma adına ve aynı zamanda şeffaflık ilkesine aykırılık nedeniyle bence doğru bir uygulama değil. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Yani burada arkadaşlar bize çağırıp bağıyorlar ama bu usul...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, ayağa kalkan konuşacak mı?

BAŞKAN - Sayın Tanal, ben rica ediyorum bakın, çok yorulduk, hepimiz çok yorulduk ve gecenin çok ilerleyen bir saatindeyiz. Müsaade edin, tamam; içeride konuştuk, Grup Başkan Vekilleriyle bir uzlaşıya varıldı. İki grup konuşmasını yapacak, ondan sonra bitireceğiz, kapatacağız. Ben rica ediyorum, lütfen Sayın Tanal.

Şimdi gruplara söz vereceğim, 2 konuşmacıyı dinleyip ondan sonra bitireceğiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Tanal, sağ olun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben teşekkür ederim.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Tanal'a ayrıca anlatmak gerekiyor.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Neyse, gece yarısını geçmeyecek, o yüzden rahat ol sen Sayın Tanal.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

2.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239) (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Alınan karar gereğince, teklifin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresi en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılacaktır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen, YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Sadullah Kısacık.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, sabah saat 10.00'da Plan ve Bütçe Komisyonunda...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Nereye gidiyorlar?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Nereye gidiyor onlar?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Nereye gidiyorlar?

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Değerli arkadaşlar, şimdi Parlamentoyu çalıştıralım, lütfen arkanızı dönüp gitmeyin ya! Olmaz! (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

(Gürültüler)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Ne oldu, neden gidiyorsunuz? Kalın, dinleyin; kalın, dinleyin. Nereye gidiyor şimdi vekiller, nereye gidiyor? Oturacak, oylayacak!

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Bakın, bir de gerçekten faydalı, niye burada olduğumuzu anlatacağız arkadaşlar. Ayıp ama, ayıp yani! Olmaz!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ama sen daha yeni geldin konuşmak için. Sabahtan beri yoktun. Neredeydin?

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Plan ve Bütçeden geliyor.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, bırak! Neredeydin ya?

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Yukarıdaydım; Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim, sabah 10.00'dan beri buradayım.

ABDULLAH GÜLER (Sivas) - Ya, işine bak! İşine bak!

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Sabah 10.00'dan buradayım ben, sabah 10.00'dan beri! Sen neredesin? Gelmişsin... (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - O sabah 10.00'dan beri burada.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Aynen öyle, 10.00'dan beri burada, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Sabah 10.00'dan beri buradayım, sor!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Şahidim ben, şahidim.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Kimse mecbur değil sizi dinlemeye, böyle bir şey olamaz ya! Biz mecbur değiliz dinlemeye.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sen devam et Sadullah Vekilim, devam et!

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Hem vatandaşa bütçe salıp hem de saldıkları bütçeyi...

(Gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen hatibi dinleyelim.

Buyurun, siz devam edin.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Evet, biz niye bugün buradayız biliyor musunuz? Niye buradayız? Çünkü, devlete para lazım, vergi lazım. Sayın Cevdet Yılmaz Plan ve Bütçe Komisyonundaki konuşmasında dedi ki: Ya, bu sene biz gerekli vergiyi toparlayamadık, gelirlerimiz yetmedi. Niye? Çünkü çarklar durmuş durumda. Ne yapmamız lazım? Vergi toplamamız lazım. Şimdi, bakın, bugün 16 maddelik yasa teklifinin görüşmelerine başlıyoruz. Bu yasaların her birine bakın, ya vergi artırılıyor ya harç artırılıyor ya da ceza artırılıyor. Vatandaşın faydasına en ufak bir madde için bana gelin deyin ki: Ya, bak, şu maddede de vatandaşın hayrı var. Vallahi bir tane yok. Her birinde ya ceza, harç, vergi ya da bir istisna verdiğimiz vatandaşa, işverene verdiğimiz istisnayı kaldırıyoruz. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, bu yeni değil ki. Ben şimdi sizin vicdanlarınıza sesleneyim.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Gidiyorlar ama bak gidiyorlar, arkadaşlar gidiyor.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - 28'inci Dönemde geçirdiğimiz kanunlardan bana bir tane şuradan huzurla gittiğimiz bir kanun gösterin. Ya, bir kanunda da biz vatandaşın yükünü aldık; ya, bir kanunda da vatandaşın üzerindeki harç yükünü kaldırdık; ya, bir kanunda da vatandaşın yıllarca beklediği müjdeyi verdik... Bir kanun gösterin 28'inci Dönemde. Bir kanun geçiremedik şuradan. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Buradan her gidişimizde dedik ki: Eyvah, yine vatandaşa ek vergi geldi. Eyvah, ÖTV arttı. Eyvah, madenlerde, işte, zeytinliklere girilecek. Ya, hep içimiz kanayarak gittik şu Meclisten, yazık ya! Arkadaşlar, bir de vatandaşın lehine, Allah rızası için "Vatandaş için ne yapalım?" diye düşünelim lütfen ya, lütfen. Bakın, tekrar söylüyorum: Vergi üstüne vergi, ceza üstüne ceza, harç üstüne harç, vatandaşa yüklendikçe yükleniyoruz. Şimdi, en son Meclis tatile girmeden önce buradan bir ÖTV kanunu geçirdik değil mi, ÖTV düzenlenmesinde Sayın Cumhurbaşkanına yetki verdik. Ne oldu? Resmî Gazete'de yayımlandı, aynı günün akşamı ÖTV'lere zam geldi, tüm ÖTV'lere. En küçük araçlara 200 bin ile 1 milyon-1,5 milyon arasında zam geldi arkadaşlar bakın. Şimdi, yine bu kanun maddesinde ne var? Şimdi, vatandaş gidiyor, araba alacak ya, ÖTV ödüyor, ÖTV'nin KDV'sini ödüyor, motorlu taşıtlar vergisini ödüyor, tam "Notere gideyim de şu arabanın devrini alayım." diyor, şimdi bu kanun da hemen vatandaş yakalıyor, diyor ki: "Dur, nereye gidiyorsun?" "Ne ödeyeceğim?" Artık bir de binde 2 harç ödeyeceksin diyor araç fiyatı üzerinden. Ya, arkadaşlar, vatandaş bir bırakın ya! Zaten adam ÖTV ödemiş, KDV ödemiş, MTV ödemiş, bir de binde 2 ek vergi alıyorsunuz. Zaten vatandaş arabaya binmiyor ki vergiye biniyor, vatandaş vergiye biniyor. Bakıyorsunuz, 2 milyonluk bir arabanın -1 milyonu ya da 800 bini araçsa- 1 milyon 200'ü vergi, hele bu lüks araçlarda daha da artıyor. Değerli arkadaşlar, bir vatandaşın sırtına da bu kadar yük binmez ya! Bizim bugün görüştüğümüz kanun teklifi ne biliyor musunuz? Böyle torba, vergi yükünü

alıyoruz, vatandaşın sırtına yüklüyoruz; bakın, vatandaşın sırtına yüklüyoruz ve bu paraya da acil ihtiyaç var, kasa boş. Gerekli vergi geliri gelmedi, onun için acilen bir kanun çıkartalım diyorsunuz.

Şimdi, bakın, diğer bir kanun maddesinde, emeklilere olan istisna dışında... Bu meskenlerde kira gelirleri emeklilerde sabit tutuluyordu, bundan sonrası vergiye tabi tutulacak yani istisna kaldırıyor. Bakın, belli bir kira geliri olan vatandaşa bir istisna vardı, o istisnayı bile vatandaşın elinden alıyoruz. Ya, işte, adam 37 bin, 40 bin, 50 bin liraya bir evi kiraya vermiş, onun da vergisini ödemeyeyim diyordu ama şimdi diyoruz ki: "Hayır, sen onun da vergisini ödeyeceksin." Bakın, yine bir ek getiriyoruz.

Şimdi, baktığınız zaman, Maliye artık şu pozisyona düşmüş: "Ben vatandaşın nasıl daha fazla tahsil ederim, ne tahsil ederim; vatandaşın ne vergi alırım, ne harç alırım, ne ceza alırım?" Tamamen şu anda onun derdine düşmüş.

Bakın, şu görüştüğümüz kanun teklifinde araç alım satımında harç alınmasında, mesken kiralanmasında istisnanın kaldırılması, sosyal güvenlikle istihdam özendirici bazı indirim ve istisnaların kaldırılması başta olmak üzere yaşam yükünü ve yaşam maliyetini artıran düzenlemeler var. Bakın, bu görüşeceğimiz kanunlarda biz vatandaşın yaşam maliyetini de artırıyoruz. Şimdi, hani enflasyonla mücadele ediyorduk? Enflasyonla mücadele edeceğiz diye biz asgari ücretliye ara zam vermedik; memura düşük, emekliye düşük, herkesten düşük zam oranı verdik. Herkesten fedakârlık istiyorsunuz ama kamu fedakârlık ediyor mu? Bir de ona bakalım. Bana söyleyin, enflasyonla mücadelede kamu neyin fedakârlığını yapıyor? Lütfen söyleyin. Kamu neyi kısıyor? Vatandaşa vergiyi artırıyor, harcı artırıyor, cezayı artırıyor, istisnasını elinden alıyor, sonra diyor ki: Ben yaşamı ucuzlatacağım. Ya, yok. Siz şu anda Merkez Bankasına işi, enflasyonla mücadeleyi yıkıyorsunuz. Enflasyonla mücadele Hükûmetin umurunda değil, net söylüyorum.

Şimdi burada, yine bu kanun teklifinde görüşülmekte olan diğer bir maddede esnafımıza ek yük geliyor. İşte birtakım oto alım satımcılar, diş hekimleri, bazı poliklinikler başta olmak üzere birçok esnafa yıllık ek harç geliyor. Mesela bir örnek vereyim: Bir oto galeri devlete yıllık 40 bin lira harç verecek, ruhsat harcı; bakın, yıllık verecek ve durduk yere çıkan bir harç. Ya, arkadaşlar, vergi kazançtan alınır, zaten adam araç alım satımı yapıyor, vergisini alıyorsunuz; ÖTV'sini alıyorsunuz, KDV'sini alıyorsunuz adamdan. Şimdi niye durduk yere bir esnaftan yıllık 40 bin lira harç alacaksınız? Zaten adamlara baktığımız zaman esnaf kan ağlıyor arkadaşlar, sahaya gittiğiniz zaman görüyorsunuzdur, esnaf diyor ki: Artık zaten satışlar yok ama vergiden, denetimden, cezadan, maliye görevlilerinin kasanın yanına oturup sabahdan akşama kadar hesap yapmasından zaten esnaf bunalmış, bıkmış; bir de siz şu anda hâlâ "Esnafın ne alırsınız?"ın derdindesiniz. Şimdi, arkadaşlar, cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizlerinden birini yaşıyoruz. Bugünlerde esnafımıza destek çıkacağımıza, esnafımızın üzerindeki yükü alacağımıza hâlâ esnaftan "Acaba ne vergi alırsınız? Buna yıllık da bir harç bağlayalım." diyoruz. Ya, gerçekten anlayamıyorum.

Arkadaşlar, peki, bu vergi kanununda niye hiç holdinglere ek vergi yok? Yani bu ülkede sadece küçük esnaf mı var, niye holdinglere ek vergi getirmiyorsunuz? Bankaların, sadece işlem ücretlerinden yani havale, EFT, birtakım damga ücretlerinden milyar TL'lik kârları var; onlardan niye vergi almıyorsunuz? Gücünüz küçük esnafa, garip gurebaya mı yetiyor?

Arkadaşlar, şimdi, diğer taraftan, yine bakıyoruz, bugünlerde devletin yapacağı en önemli şey şudur: Ne olursa olsun ekonomi ayakta kalsın çünkü arkadaşlar, ekonomi batma durumunda; şu anda her KOBİ, her işletme zor günler geçiriyor ama bu zor günlerde devleti yanında değil, devleti üzerinde bir yük olarak görüyor maalesef. İşte bugünler o günler değil arkadaşlar.

Bakın, şu anda iş yapan, işletmesini kapatmayan esnafa bizim madalya takmamız gerekirken biz onların sırtına, omzuna vergi yükü koyuyoruz, harç yükü koyuyoruz, ceza yükü koyuyoruz değerli arkadaşlar.

Şimdi, yine bu düzenlemede gayrimenkul devir iktisaplarında ceza yüzde 25'ten 1 kata çıkıyor, bu düzenlemeyi destekliyoruz. Gerçekten de gayrimenkul alım satımlarında ciddi oranda bazı usulsüzlükler yapılmakta, yüksek fiyata alınan gayrimenkuller düşük fiyatta gösterilmekte ve bundan devletin ciddi bir vergi kaybı olmakta. Burada, bu maddede cezanın 1 kat artırılması olumlu hatta 2 kat da artırılır, 3 kat da ama buradaki tezat şu: Şu anda tapuya gidin -bir bavul dolusu parayla gidip ev alabilirsiniz- size "Git, parayı bankadan yatır." demez.

Ee, şimdi, sen kayıt dışını önlemek için bu önlemi almıyorsun, ev alım satımlarında ev ücretinin tamamı bankadan yatırılır demiyorsun; geliyorsun, diyorsun ki: Şimdi cezayı artırıyorum. Ya, ilk önce görevini yap, de ki: Bundan sonra ev alım satımlarında tapuda değil, bankadan işlem yapılır. Bunu demiyorsunuz. Niye demiyorsunuz? Çünkü orada da bazı usulsüz işlemler dönüyor. Bu çok basit bir şey değerli arkadaşlar ama diyorsunuz ki: Sen elden para ver, ben yakalarsam 1 kat ceza alırım. Bak! Ya, ilk önce elden para vermeyi engelle, onu yap ama onu demiyorsunuz; bakın, tezada bakın. Hadi gelin, bunu bana bir açıklayın burada, deyin yani, niye hâlâ elden biz para veriyoruz?

Şimdi, diğer bir taraftan, bireysel emeklilik şu anda Türkiye'de önemli bir noktaya geldi değerli arkadaşlar, gerçekten de ciddi bir katılımcı sayısı oldu, ciddi bir fon büyüklüğü oldu. Daha önceleri Türkiye borsası maalesef siğ yapıdaydı, bu bireysel emeklilik sistemindeki fonların devreye girmesiyle ve borsada işlem yapmasıyla beraber borsamıza bireysel emeklilik sistemi fonları ciddi bir katkı sağladı.

Burada yüzde 30 devlet katkısı var, biliyorsunuz, şu anda bireysel emeklilik sisteminde yüzde 30 devlet katkısı var. Bu devlet katkısını niye verdik, niye verildi? Çünkü Türkiye'de tasarruf oranı düşük, Türkiye'de tasarruf kültürü de düşük. Yani, bakıyorsunuz, gençler 100 lira maaş aldığı zaman 100 lira da borçlanıyor; gidiyor, 200 liraya cep telefonu alıyor. Niye tasarruf sistemi önemli? Ya, bu 100 liranın 30'unu bir yere koysun, gitsin, bununla bireysel emekliliğe girsin, biz de devlet olarak destekleyelim mantığıyla kuruldu. Peki, şimdi baktığınız zaman, bugün geldiğimiz noktada bu kanunda şu var: Bireysel emeklilik sisteminde devlet katkısının yüzde 0'a düşürülmesi veya yüzde 50'ye artırılması konusunda Sayın Cumhurbaşkanına yetki veriliyor yani buradan şunu çıkartıyoruz: Sanki bireysel emeklilik sisteminde verilen devlet desteği artık kaldırılacak mı? Şu anda akla o soru geliyor. Bakın arkadaşlar, bireysel emeklilik sistemi gibi sistemler uzun vadeli sistemlerdir. Bu sistemlerde insanlar çocuklarını gittiler, kaydettirdiler, çocukları adına hesaplar açtırdılar ve belli bir tasarruf ettiler. Şimdi, bu sistemde gelip de "Ben bundan sonra devlet katkısını sıfıra çekiyorum." demek bu sistemin, tasarruf sisteminin altına dinamit koymaktan başka bir şey değildir, başka bir şey değildir. Bu son derece zararlı bir maddedir. Umarız ki bu madde yüzde 50'ye çıkarma yönünde uygulanır, yüzde 0'a indirme değil ama şu anda devlet her şeyden, sineğin kanadından yağ çıkartma olduğu için maliye, maalesef sanki sıfıra indirecek gibi duruyor ama buradan tekrar söylüyorum: O bireysel emeklilik sisteminin gelişmesi için yıllarca verilen emeğin, yıllarca verilen çabanın altına dinamit koymaktır. Bakın, bu bir önemli değerdir. Zaten zorla bir tasarruf kültürü oluştu, orada belli bir hacim de oluştu. Şunu net olarak

söylüyorum: Eğer bu kanundan sonra yüzde 0'a inerse bireysel emeklilikten ciddi bir çıkış olur, ciddi bir çıkış olur. Aklıma şöyle bir kötü niyet de geliyor açıkçası: Acaba insanları çıkışa zorlayıp da o ilerde alacakları stopaj avantajını bir an önce alıp cebeye indirmek diye de geliyor, o da olabilir çünkü insanların alacağı birtakım şeyleri erken alacaklar; ben orada öyle bir şey de seziyorum açıkçası, inşallah beklediğimiz gibi olmaz.

Değerli arkadaşlar, bakın, biz Türkiye Büyük Millet Meclisiyiz; biz bu saatte vatandaşlarımızın refahı, huzuru, daha iyi yaşaması, daha çağdaş bir şekilde yaşaması için canıgönülden yapacaklarımızı yapmalıyız ama konuşmamın başında da söylüyorum ve bir milletvekili olarak gerçekten de şuna üzülüyorum ama biz hiçbir kanuni düzenlemede vatandaşımızın hayrına bir şey yapmıyoruz.

Bakın, yine bu kanun teklifinde girişimcilere SGK ek teşvik sistemi vermiş, demiş ki: "Genç girişimci bir girişim yaparsa ben ona SGK'den teşvik yapıp daha az prim alacağım." Şimdi, bu kanun teklifinde onu da kaldırıyoruz yani bakın, vatandaşa, girişimciye verdiğimiz desteği de kaldırıyoruz. Ya, bu kadar mı zor duruma düştük değerli arkadaşlar, bu kadar mı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yaparsa AKP yapar.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Yani biz, bakın, gelirimizi başka yollarla artıramıyoruz, başka yollarla artıramıyoruz; hâlâ vatandaştan ne alırız, vatandaştan ne alırız derindeyiz. Bakın, şimdi, vatandaş noterde acaba arabamı yarın satamam ya da alırken satarken bana ek vergi gelir mi diye şu anda noterde sıraya girmiş, bir an önce işlemlerini yapmaya çalışıyor şu yoklukta.

Değerli arkadaşlar, şimdi, tüm bunların altında yatan şey şudur arkadaşlar: Bakın, şimdi 2026 bütçesini görüşüyoruz. Aslında bu gece bu kanunu görüşme sebebimiz, işte bu bütçeye yetişmesi çünkü ek vergi gelecek, ek harç gelecek.

Şimdi, 2 trilyon 700 milyar 2026'da faize para ödeyeceğiz, 2 trilyon 700 milyar. Bu ne demektir biliyor musunuz? Meclis bütçesinin 100 katını veriyoruz ya; Meclis bütçesinin, şu TBMM bütçesinin 100 katını biz faize veriyoruz. İşte, bizim bu, milletimizden aldığımız vergi, harç, ceza keşke devlete gitse. Kime gidecek biliyor musunuz? Uluslararası yatırımcılara gidecek, "carry trade"le kendi ülkesinde yüzde 3,5'la yatırım yapıp aldığı faizi buraya getiren, buradan yüzde 40 alan uluslararası tefecilere gidecek. Bakın, bir devlet vatandaşının emeğini, vatandaşının alın terini gidip de uluslararası "carry trade" fonlarına peşkeş çeker mi ya? Yazık ya! Bu milletin emeğine yazık, bu milletin alın terine yazık.

Onun için, değerli arkadaşlar, bakın, elinizi vicdanınıza koyun; belki bu kanunu birçok arkadaş şöyle bir okumadı bile. Ani geldi, bugün gece burada konuşuyoruz ama bir okuyun; elinizi vicdanınıza koyun, ona göre oy verin diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Erhan Usta, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, AK PARTİ yeri geliyor "2053" diyor, yeri geliyor "2071" diyor ama bir gün sonrasını planlayamıyor; bunu Meclis çalışmalarında çok sık görüyoruz yani elli yıl sonrasına falan bir şeyler söylüyor, nasıl olsa o güne kadar -Keynes'in dediği gibi "Hepimiz öleceğiz." diyor- onun olup olmayacağını düşündüğü falan yok ama aslında bir gün sonrasını planlayamayan bir grup hem ülkeyi yönetiyor hem Meclisi yönetiyor. Maalesef böyle bir durumla karşı karşıyayız.

Şimdi, bu işin teamülü ve nezaketi değerli arkadaşlar, -yıllardır yani on yıldır milletvekiliyim ama ondan önce de bürokrat olarak çok sık gidip geldiğim için- Plan ve Bütçe Komisyonuna, Meclise bütçe geldikten sonra Plan ve Bütçe Komisyonunu ilgilendiren kanun teklifleri çok fazla görüşülmez Genel Kurulda özellikle çünkü artık orada bir yoğunluk başlamıştır. Bunların planlamasının önceden yapılması lazımdı ancak bu planlamanın yapılmamış olduğunu görüyoruz.

Şimdi, tabii, vergi konusu... Bu torba kanun ama ağırlıklı olarak vergiye ilişkin bir torba kanun; madde madde, sürem yettiği kadar konuları irdelemeye çalışacağım, düşüncelerimizi ifade etmeye çalışacağım ancak oraya geçmeden önce, hazır Hazine ve Maliye Bakanlığı bürokratları, Sayın Bakan Yardımcısı ve diğer arkadaşlar da burada iken vatandaşın acilen birkaç tane beklentisi var -belki vaktim kalmaz sonunda- onları şimdiden söylemek istiyorum. Şimdi, bu eğitim giderlerinin ücretlilerde de bir şekilde vergi matrahından düşülmesine ilişkin toplumda bir beklenti var yani biliyorsunuz, eğer beyanname veriyorsanız eğitim giderlerinizi belli oranda düşürebiliyorsunuz, matrahtan düşüyor fakat özellikle beyaz yakalı çalışanlar -okul ücretlerinin de çok çok yüksek arttığını falan düşündüğümüzde artık- bunu finanse edemiyor. Dolayısıyla burada vergi adaleti açısından eğitim giderlerinin ücretle... Beyanname vermeyenlerde de vergi matrahından düşürülmesine ilişkin bir mekanizmanın bulunması önemli. Bu emlak vergisiyle ilgili sistemsel bir hata var değerli arkadaşlar. Bir defa, dört yılda bir rayiç bedeller tespit ediliyor fakat dört yıldan sonraki... Yani bir yıl öyle dersek "1+3"ün diğerlerinde yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar artırılıyor. Bu da neyi getiriyor? Dört yılda bir zaten hiçbir şey olmasa o artışların enflasyon kadar olmamasından kaynaklanan bir şok artışı zaten tanımsal olarak getiriyor, dolayısıyla bu işi düzeltmek lazım. Özellikle şu anda da çok yüksek artışlar oldu, bunun tekrar gözden geçirilmesi lazım. Bu kanunda da bununla ilgili bir madde ihtiyacı var.

Bu kentsel rantların vergilendirilmesi meselesi hâlâ önemini koruyor. Türkiye'de kaynaklarımız, bakın, bizim kaynaklarımız verimsiz alanlara gidiyor. İnşaat yapmak hâlâ o kentsel rantlardan dolayı çok verimli bireyler açısından veya firmalar açısından fakat ekonominin geneli açısından kötü. Türkiye'nin yurt dışından çok ciddi kaynak geldiği dönemlerde de o kaynakların özellikle bu bina, inşaat yani taş, toprağa gitmesi Türkiye'nin bugününde karşılaştığımız zorlukların en önemli nedenlerinden bir tanesi. Bunun artık yapılması lazım. Devletten biz de çalıştık, bununla ilgili çalışmalar var fakat bir siyasi iradenin burada tecelli etmesi gerekiyor.

Şimdi, diğer bir konu, bu basit usulden gerçek usule geçişler meselesi. Değerli arkadaşlar, bakın, günde 2 karton sigara satan bir bakkal gerçek usule geçiyor neredeyse; böyle bir şey olmaz. Yani burada güncelleme falan değil sorun, yeni baştan bütün bu eşik değerlere bir bakılması lazım. Yani biz kimi gerçek usulde vergilendirmek istiyoruz, kimi basit usulde vergilendirmek istiyoruz; buna bir bakılması lazım, Maliye Bakanlığının bunu çalışması lazım ve bu, acil bir durum; burada büyükşehir veya büyükşehir olmama durumu doğru bir kriter değil. Bakın, her şey artık büyükşehir düzeninden gidiyor. Ya, büyükşehir sınırları içerisinde olabilir ama küçük, çok geri kalmış yörelerimiz var, büyükşehir değil ama ticari aktivitesi çok yüksek yerlerimiz de var. Yani bunlara sadece

"Büyükşehir oldu." deyip oralarda vergiyi 2'ye katlamak, ne bileyim ben, işte, basit usulden gerçek usule geçişi oralarda daha hızlı yapmak; bunlar doğru hususlar değil. Bir de şu geçici bir süreyle... Şu anda kira stopajları yani konut kiralari çok arttı ama iş yerlerinde kiralalar çok arttı. İnsanlar çok sıkıntıda, bu pandemi döneminde yapıldığı gibi kira stopajlarının en azından bir süreliğine yüzde 20'den yüzde 10'a çekilmesinin zaruri bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bunlar vergiye ilişkin aklımıza gelen acil... Yani, sistemi kalıcı olarak çözmesi anlamında değil ama bana göre acil olarak yapılması gereken işlerden birkaçıydı.

Şimdi, bu kanun teklifinin 1'inci maddesiyle konut kira gelirlerinin vergilendirilmesinde bir istisna var, 47 bin lira istisna, bu istisna herkese tanınıyordu yani işte, bir geliriniz var, kira gelirinizden 47 bin lirayı düşüyorsunuz. 2025 için söylüyorum, 2026'da bir miktar artacaktı bu. Şimdi, bu istisna kaldırılıyor. Sadece kimlerde kalıyor? Emekli aylığı alanlarda kalıyor. Yani, bunun anlamı zaten şu: "Ben geliri ölçmüyorum." Tamam mı? "Geliri ölçemediğim için sadece statü üzerinden bir vergilendirme yapıyorum." Emekli Genelkurmay Başkanlığı emeklisi olabilir, milletvekili emeklisi olabilir, onlarda istisna devam edecek fakat geliri çok daha düşük olan birilerinde istisna olmayacak; bu doğru değil, birincisi.

İkincisi: Şimdi şöyle 2 birey düşünün, Özlem Hanım, şöyle 2 birey düşünelim; ikisinin de 1 tane evi var, kiraya vermişler, kira gelirleri var, birinin artı olarak emekli aylığı var; emekli aylığı olanda vergi istisnası devam edecek, emekli aylığı dahi yok ve tek geliri o kira geliri olandan vergi istisnasını kaldırıyoruz. Böyle bir şey olmaz. Bu maddenin mutlak surette gözden geçirilmesi lazım, bakılması lazım; bilmiyorum anlatabildim mi?

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Çok iyi anladım.

ERHAN USTA (Devamla) - Şimdi, 2'nci madde, konut kredilerinde faiz... Şimdi, diyelim ki konutu borçla aldınız, krediyle aldınız, faizi ödüyorsunuz; bu faizlerin bir kısmı indirim konusu oluyordu, bu kaldırılıyor yani bir tercihtir, siyasi tercihtir diyelim veya vergi politikası. Doğru mu? Değil çünkü bunların hepsi, az önce bahsettiğim de, bu da konut kiralalarını yukarı doğru itecek hususlar, bu anlamda bakılması gerekir ama burada da bir çarpıklık şu: Şahıs için söylüyorum, bakın, firma değil 2 şahıs var; birisi konut almış krediyle, birisi iş yer almış, konutu alanın kredisinin faizini vergiden düşmesini engelliyoruz şimdi yeni maddeyle ama iş yeri aldıysa orada engellemiyoruz; bunun mantığını birisi bana anlatsın. Dolayısıyla bu maddeye de bu gözle bakmak lazım.

Şimdi, bu geçici vergi beyannamesi kaldırılmıştı birkaç yıl önce, tekrar geri getiriliyor; burada AK PARTİ'nin çok sıkıştığını görüyoruz. Sadece vergi artmayacak değerli arkadaşlar; bir-bir buçuk ay vergiyi önce almak için bir kanun getiriliyor, hâlbuki bu mali müşavirlere çok ciddi bir iş yükü külfeti getirecek.

Diğer bir husus, gayrimenkul alım satımında -burada Sadullah Bey'den ben biraz ayrışıyorum bir yönüyle- gerçek bedel üzerinden işlem yapılmaması durumunda bir ceza var yani gerçek bedeli tespit ettiğinde aradaki farkı vergi olarak alıyor, "2+2" yüzde 4 harç alınıyor, bir de verginin yüzde 25'i kadar ceza alınıyordu, o şimdi verginin yüzde 100'üne çıkarılıyor. Şimdi, tamam yani hiç kimse bu tür işlem yapmasın ama değerli arkadaşlar, yüzde 4 tapu harcı yüksek, bu harç bu kadar yüksek olduğu sürece bugün sıkılırsınız bir miktar engellersiniz ama yarın gevşettiğinizde yine rayiç bedelin altında gösterim olacaktır. Rayiç bedelin altında, piyasa rayicinin altında ama emlak vergisi bedeli olarak tespit ettiğiniz rakamın zaten üzerinde yani bir taraftan da yine devlet oraya bir emlak vergisi rayici tespit ediyor, onun üzerinde ama gerçek rayicin altında. Dolayısıyla burada yapılması gereken hususun ben bu "2+22 yüzde 4'lük tapu harcının düşürülmesi şeklinde bir irade tecelli ederse ondan sonra hakikaten bunun üzerine gidelim. Herkes devlete vergisini versin ama bu kadar yüksek vergi olduğu zaman vergiye karşı direncin artacağını da görmemiz gerekir.

Şimdi, diğer bir husus; bu, ikinci el araçlarda vergi getiriliyor. 2002 yılında biz bunu kaldırmıştık. "Biz" derken memur sıfatımdan dolayı söylüyorum. Şimdi, hani müflis tüccar eski defterleri karıştırmış, ne kadar eskiden ne varsa tekrar tekrar bakılıyor, şöyle bir gözden geçiriliyor. Bu, tekrar geliyor. Doğru bulmuyorum. Yani özellikle gelir seviyesi düşük kesimleri daha fazla etkileyecek; tabii, lüks araçlar da olabilir ikinci el, o ayrı bir şey. Bir de tabii, orada bin lira asgari vergi getiriliyor. Dolayısıyla binde 2 vergi oranı olduğuna göre ne olur? Yani 500 bin liranın altındaki araç da otomatik olarak bin lira verecek, buradan vergi veya harç vermesi gerekecek. Bunun çok doğru olduğunu düşünmüyorum. Bunun şöyle bir sıkıntısı vardı, kaldırılma nedenini belki söylersek yani özellikle traktörlerde bu çok oluyordu, hiç kimse satışı üzerine almıyordu bu vergiden kaçınmak için yani traktör sizin üzerinize ama satmışsınız başkası kullanıyor, kazalar oluyor, bir sürü problemler oluyordu. Yani onların aslında hepsini halletmişti bu verginin kaldırılması. Şimdi, tekrar bu verginin getirilmesi bizi benzer eski sorunlarla tekrar karşılaştıracaktır diye düşünüyorum. Yani oradan beklenen geliri düşündüğümüzde bence değmez. Yani vatandaşa da zaten yük getirecek.

Şimdi, bazı iş kollarında yıllık harç alınması ve yeni ruhsatların da harca tabi tutulması meselesi. Burada özellikle veterinerlerde, bu, ikinci el taşıt alım satımı yapanlar var, emlakçılar var yani yoğun kitleler bunlar. Mesela, işte, ne kadarmış galeriler? 79 bin galeri var, 86 bin emlakçı var.

Değerli arkadaşlar, şimdi, şöyle bir hata yapıyoruz yine Gelir İdaresini çok güçlü tutmadığımızdan. Bakın, Gelir İdaresinin güçlü olmamasında ben bürokrati falan suçlamıyorum, ben siyasi iradeyi suçluyorum; yirmi üç yıllık bir iktidar var, sıfırdan Gelir İdaresi olsa bugün çok güçlü bir Gelir İdaresi yapabiliirdi, yapmadı; bilinçli olarak Türkiye'de Gelir İdaresi güçlü tutulmadı, çok net bu, çok net.

Şimdi, ne yapılıyor? Kümesteki tavukların sayısını artırmak yerine hep kümestekilerin üzerine yükleniyoruz. Ya, şimdi, polis emeklisi emlakçı açmış, geçinemiyor parasıyla, emekli maaşıyla geçinemiyor; bir emlakçı açmış, işte, 3-5 kuruş iş yapacak. Ona şimdi harç getiriyoruz; sanki çok imtiyazlı bir iş yapıyor, çok yüksek para kazanıyor. Şimdi, hepsini aynı... Hele bir de büyükşehirde yapıyorsa yani şurada, ne bileyim ben, Haymana'nın nüfusu kadar? Herhâlde 30 binden fazladır köyleriyle baktığımızda. Haymana'daki bir tane emlakçıdan 40 bin lira yıllık harç alacağız arkadaşlar veya kendi şehrimden vereyim. Bizim Havza'da bir tane emlakçıdan 40 bin lira yıllık harç alacağız. Allah'tan reva mı bu ya? Yanında Merzifon var, nüfusu Havza'nın nüfusunun 3 katı, orası büyükşehir olmadığı için oradan da 20 bin lira alınacak. Bunlara bakmak lazım. Böyle büyükşehirdir, değildir üzerinden filan böyle bir vergileme olmaz, artık bunlardan vazgeçelim ve özellikle bu emlakçılarda ve ikinci el taşıtlarda ya, zannetmeyin ki iş yerinde 2 tane traktörü olan veya 2 tane otomobil satan, eski otomobil satan bir sürü galeri var bu memlekette, hepsi lüks Mercedes filan satmıyor. Bu insanlara diyorsunuz ki siz "İşte, büyükşehir ise 40 bin lira, büyükşehir değilse 20 bin lira ve her yıl tekrardan harç ver." Ne olacak? Kayıt dışı olacak. Kayıt dışı olmanın bir cezası var mı bu ülkede? Yok, yok, kayıt dışı olmanın... Bak, döviz büfelerinde gördük biz bunu Plan ve Bütçe Komisyonunda; bin tane, 980 tane kayıtlı döviz büfesi var bu ülkede, 5 bin tane kayıtsız var. Kayıtsız döviz büfesi

hem de en işlek yerlerde; caddelerde kayıtsız döviz büfesi kayıtlının 5 katı açılıyorsa bunların hepsi kayıt dışına gidecek arkadaşlar, bunu görmek lazım. 3-5 kuruş vergi alıyorsa onu da alamayacağız.

Vakıf üniversitelerinde öğrenim bedelinin artırılmasına sınır getiriliyor. Bence doğru bir şey çünkü... Tabii, oraları da çok suçlayamıyoruz ama ne olursa olsun, yine de aşırı artış oluyordu. Hatta bence buna sadece üniversiteler değil ilköğretim, ortaöğretim de özel okullarda belli bir limitin getirilmesi lazım. Bu kadar başıboş bir durum olmaz. Yani artık aileler bunu karşılamıyor ama çocuğu okula başlanmış, tekrar alamıyor da artık mecbur hâle geliyor. Dolayısıyla bence oraya da bakmak lazım, oraya yaygınlaştırmamızın da ben faydalı olacağını düşünüyorum.

Şimdi, diğer bir madde, tabii, seçim bölgemle ilgili bir madde. Bu, 17'nci maddede Orta Karadeniz Serbest Bölgesi kuruluyor. Elbette biz bunu destekliyoruz normal şartlarda. Yani Samsun'a bir serbest bölge kurulacak, bir serbest bölgemiz var bizim fakat bu eksik. Şimdi, kıyı şeridinde, kıyıya serbest bölge yapıyoruz. Şimdi, bunu sadece bu kadar yaptığınız zaman yarın herkes kıyı şeridinde... Çünkü sanayi tesisleri, ticaret tesisleri de yapılabilmesine izin veriliyor; Anayasa'ya aykırı bir durum da var. Şimdi, ancak ne olur? Zaten bizim bir liman ihtiyacımız var. Bununla ilgili önerge verdik. Bunu bir limanla yaparsak hem hiç kimseye kötü emsal olmaz. Yoksa bundan sonra başka illerde de "Kardeşim, kıyıya sanayi tesisleri yapmama ilişkin bir kanun ben de istiyorum." diyebilir haklı olarak. Samsun'un liman ihtiyacı var. Dolayısıyla bu Orta Karadeniz Serbest Bölgesi artı limanı olsun dedik. Hem hukuki sorunları çözecekti hem de Samsun açısından şöyle bir faydası var: Şimdi, serbest bölge burada, liman uzakta. Orada zaten çok aşırı bir trafik var. Serbest bölgeden limana giderken zaten Samsun'un felç olmuş trafiğini daha da fazla felç edeceğiz. Mevcut limanın turistik amaçlı liman hâline getirilmesi, buraya da yeni liman yapılması için en doğrusudur. Yani işe biraz daha mantıklı bakmak lazım ve burada hem demir yolu bağlantısı hem de çevre yolu bağlantısı bu lokasyon için çok daha kolay. Zaten diğer limanda bu anlamda da sorunlar var. Buna ilişkin yine önergemiz olacak. Umarım, AK PARTİ'li arkadaşlar burada ikna olurlar da bu işe razı olurlar çünkü diğer türlü, bakın, Samsun'a iyilik yapmış olmayacağız, Samsun'un trafiğini felç edeceğiz.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Erhan Başkan, siz bunu Plan ve Bütçe Komisyonunda çözemediyseniz burada çözemezsiniz; Komisyon Başkanı da Samsun Milletvekili.

ERHAN USTA (Devamla) - Evet, maalesef orada yani bu, tabii, siyasi irade Mecliste tecelli etmiyor; onun için İdris Başkanım, problem o.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Saraydan mı geliyor?

ERHAN USTA (Devamla) - Siyasi irade burada tecelli etmiyor, saraydan talimat gelmedikten sonra burada en hatalı iş de olsun, herkes biliyor fakat el kaldırıyorlar geçsin diye. Maalesef, bu da Parlamentonun ve Türkiye'nin geldiği durum.

Şimdi, bireysel emeklilikle ilgili husus, orada aşırı yetkilere her zaman karşıyız. Cumhurbaşkanı... Nedir ya? 30 olan oranı sıfır ve 50... Ne yapacağınızı bize söyleyin. Ha, ben burada bunların tasarruf üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu düşünüyorum. Bir miktar azaltılmasının ben kamu açısından daha faydalı olacağını düşünüyorum çünkü 132 milyar lira buraya biz her yıl yüzde 30'lar nedeniyle devlet katkısı yapıyoruz. Yani burada da yine Sadullah Bey'den bir miktar da ayrışıyorum ama bakın, farklı düşüncelerimiz olabilir. Bunu bozacak olan ne? Objektif çalışma. Bizim önümüze çalışma koyacaklar, diyecekler ki "Biz bunu test ettik, ölçtük, çalıştık. Bunun tasarruf üzerinde etkisi çok fevkalade var." veya "Sermaye piyasalarımızın gelişmesi üzerinde etkisi var dolayısıyla bunu artıracacağız." diyeceksiniz veya etkisinin olmadığını ölçtüyseniz "Azaltalım." diyeceksiniz yani bu bilek güreşini ancak objektif çalışmalar ortaya koyar fakat bir çalışmayla da buraya da gelinmiş değil maalesef.

Şimdi, bu borçlanma limiti meselesi var; şu anda zaten yani borçlanma limitinin 595 milyar lira daha artırılması, "5+5'e ilave olarak. Şu anda, arkadaşlar, Hazine ve Maliye Bakanlığı kanunsuz borçlanıyor. Şu anda zaten kanuni limitler aşılmış durumda, hem de epeyce aşılmış; 236 milyar lira ekim sonu itibarıyla -bugün rakamlar açıklandı- kanunsuz bir şekilde borçlanma var. Bu da bir tuhaf tabii yani bunu da demokrasi açısından nereye sığdırıyorsunuz, onu bilmem ama zorunlu olarak da yapılması gereken bir durum.

Şimdi, bu sosyal güvenlikle ilgili maddeler var, burada vatandaş üzecek maddeler var, bunların doğru olduğunu düşünmüyorum. Bu borçlanma ve ihya oranları var, buralarda oranlar yüzde 32'den yüzde 45'e yani doğumun dışında askerlik veya şu, başka nedenlerle borçlanma yaparsanız eskiden -kabaca, farklı oranlar var ama kabaca söylüyorum- 32 olan oranlar 45'e çıkıyor. Bu, bu kadar ekonomik sıkıntının olduğu bir dönemde vatandaşa aşırı yük demektir. İsteğe bağlı sigortalılarda prim oranı 1 puan artırılıyor, bu da vatandaşa bir yük getirecektir, bunu doğru bulmuyoruz; dolayısıyla bu maddelere katılmıyoruz. Katıldığımız maddeler var, onları zamanı geldikçe söyledim.

Şimdi, daha da kritik maddeler var. Sosyal güvenlikte uzun vadeli sigortalarda 1 puan herkese artış getiriliyor. Şimdi, bakın, bizim temel sorunumuz Türkiye olarak, OECD bize -bütün OECD raporlarına eğer arkadaşlar bakıyorsa- "Türkiye'nin üç iş gücü üzerindeki vergi ve prim yükü yüksek, dolayısıyla bunun aşağı çekilmesi gerekir." derken bizde bir defa herkese, her kesime 1 puan bir artış getiriliyor; bir de 4 puanlık teşvikimiz vardı, o teşvik de efendim, üretim sektörleri yani imalat sanayisi dışındaki sektörlerde 2'ye düşürülüyor. Yani kafedir, lokantadır, oteldir; buralarda zaten emekle ilgili ciddi problemlerin olduğu yerde işveren teşviklerinin düşürülmesi söz konusu. Dolayısıyla özetle, kimi sektörlerde 3 puan prim artışı, kimi sektörlerde 1 puanlık bir prim artışı olacak; ben de bunun zamanlamasının doğru olmadığını düşünüyorum. En azından... Ya, zaten doğru değil çünkü vergi prim yükümüz yüksek, hele hele böyle bir zamanda bence yapılmamalı.

Prime esas kazanç üst sınırı 7,5 kattan 9 kata çıkarılıyor; doğru bir karar, bunu destekliyoruz.

Genel sağlık sigortası prim borçları... Şimdi, bir insan düşünün, genel sağlık sigortası prim borcu var ama emekli olmuş, emekli aylığı alıyor. Diyorlar ki: "Biz bugün o borcu aylıktan kesemiyoruz." Tamam da yani işte, buna şimdi yetki alınıyor. Kesilmeli mi, çok emin değilim yani insanların emekli aylıklarının zaten çok düşük olduğu bir dönemde yüzde 25'inin de borçlarına kesilmesi oranı yani teknik olarak bakıldığında doğru. Yani siyaseten söylemiyorum, teknik olarak bakıldığında doğru bir şey ama insanların geçinmekte bu kadar zorlandığı bir dönemde böyle bir -yüzde 25- kesintinin yapılmasının...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Vatandaşın alacağını icraya koyduramıyorsun, kestirmiyorsun vatandaştan ama kamu alacağında öyle.

ERHAN USTA (Devamla) - Kamu alacağında öyle, aynen öyle.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Bir tutarsızlık var.

ERHAN USTA (Devamla) - Tabii.

"Dernek ve vakıfların elde ettiği gelirler iktisadi işletme olmuş sayılmaz." diye ona ilişkin bir madde var, madde şu: Belli bir büyüklüğün üzerindeki geliri olanlarda onların ticari işletme olması gerekiyor. Buna ticari işletme olmama yönünde bir muafiyet getiriliyor. Okullardaki kantin türü şeyler tamam ama dernek ve vakıflarda ben karşıyım. Yani bir "dernek" veya "vakıf" adı altında bir işletme ticari işletme sayılması gereken bir büyüklüğe ulaşırsa versin vergisini arkadaş, niye vergi muafiyeti getiriyoruz? Sayın Bakan Yardımcısı, buna tekrar bakın; niye getiriyoruz ya? Adam kâr ediyor. Kim sonra bu dernekler, vakıflar? Yani "dernek" "vakıf" adı altında bildiğiniz gibi zaten çok güçlü denetlenmiyor, tamamen ticari faaliyeti de oradan yapıyor, kâr transferi yapıyor. Oradan yüksek fiyatla alıyor veya bilmem ne yapıyor, kârı oraya yığıyor, oradan biz de vergi almayacağız; bence bu yanlış bir şey, bunu mutlak surette düzeltmeniz lazım.

Çekin üzerindeki tarihin muteber kılınmasına ilişkin bir madde var, zaruret olduğu için öyle.

Değerli arkadaşlar, şimdi, en önemli madde de şu: Kentsel Dönüşüm Başkanlığına borçlanma yetkisi getiriliyor, son derece yanlış. Bakın, buradan söylüyorum, son derece yanlış çünkü Kentsel Dönüşüm Başkanlığı merkezî yönetim bütçesi içerisindeki bir başkanlıktır, bir kurumdur. Böyle bir şeyi Türkiye Cumhuriyeti devleti görmedi, borçlanma yetkisi Hazine'dedir. Çünkü bütçede, devlet ana omurgası içerisinde siz bir birime nasıl borçlanma yetkisi verirsiniz? Sonra, niye veriyorsunuz? Hazine'den daha mı ucuz borçlanacak? Hazine'den daha mı kredibil, daha mı itibarlı? Niye? İş başka bir şey, kentsel yönetim hiç kimsenin bir şey diyemeyeceği bir alan, tamamen siyasi ve kötü amaçlarla kullanılmaya müsait bir şey.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Devamla) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) - Bakın, bir kara delik oluşturur, yarın bunun başka emsalleri de çıkar. Buna mutlak suretle AK PARTİ Grubunun tekrar bakması lazım. Bu yanlış lütfen yapmayın. Zaten yapacağınızı yapıyorsunuz, memlekette yolsuzluk almış başını gitmiş. Ya, başka yerlerden çalın canım, illaki buradan çalmanız gerekmiyor(!) Dolayısıyla hiç olmazsa sistemi bu kadar bozmayın diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.04

ONUNCU OTURUM

Açılma Saati: 00.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Onuncu Oturumunu açıyorum.

239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 25 Kasım 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.05